T.C.
GEBZE TEKNİK ÜNİVERSİTESİ
FEN BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ

BURSA MERİNOS İPLİK ve DOKUMA FABRİKASI'NIN YENİDEN İŞLEVLENDİRİLMESİNİN UYGULAMA VE KULLANIMINA YÖNELİK DEĞERLENDİRİLMESİ

AYTÜL KÜÇÜKÖZDEMİR AYDIN
YÜKSEK LİSANS TEZİ
MİMARLIK ANABİLİM DALI

GEBZE
2016

T.C.
GEBZE TEKNİK ÜNİVERSİTESİ
FEN BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ

BURSA MERİNOS İPLİK ve DOKUMA FABRİKASI'NIN YENİDEN İŞLEVLENDİRİLMESİNİN UYGULAMA VE KULLANIMINA YÖNELİK DEĞERLENDİRİLMESİ

AYTÜL KÜÇÜKÖZDEMİR AYDIN

YÜKSEK LİSANS TEZİ
MİMARLIK ANABİLİM DALI

DANIŞMAN
PROF. DR. NİLAY COŞGUN

GEBZE
2016

T.R.
GEBZE TECHNICAL UNIVERSITY
GRADUATE SCHOOL OF NATURAL AND APPLIED SCIENCES

EVALUATION OF THE REFUNCTIONING OF BURSA MERİNOS SPINNING AND WEAVING MILL IN TERMS IMPLEMENTATION AND USAGE

AYTÜL KÜÇÜKÖZDEMİR AYDIN

A THESIS SUBMITTED FOR THE DEGREE OF
MASTER OF SCIENCE
DEPARTMENT OF ARCHITECTURE

THESIS SUPERVISOR
PROF. DR. NİLAY COŞGUN

GEBZE
2016

GEBZE TEKNİK ÜNİVERSİTESİ	**YÜKSEK LİSANS JÜRİ ONAY FORMU**

GTÜ Fen Bilimleri Enstitüsü Yönetim Kurulu'nun 27/06/2016 tarih ve 2016/43 sayılı kararıyla oluşturulan jüri tarafından 18/07/2016 tarihinde tez savunma sınavı yapılan Aytül KÜÇÜKÖZDEMİR AYDIN'ın tez çalışması Mimarlık Anabilim Dalında YÜKSEK LİSANS tezi olarak kabul edilmiştir.

JÜRİ

ÜYE
(TEZ DANIŞMANI) : Prof.Dr. Nilay COŞGUN

ÜYE : Prof.Dr. Elif Özlem AYDIN

ÜYE : Yrd. Doç.Dr. Gökçe TUNA TAYGUN

ONAY

Gebze Teknik Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü Yönetim Kurulu'nun

...../...../..... tarih ve ...../..... sayılı kararı.

İMZA/MÜHÜR

ÖZET

Türkiye'nin Cumhuriyet Dönemi'ne ait endüstri mirası örneklerinden olan, 1938 yılında Mustafa Kemal Atatürk tarafından açılan Bursa Merinos İplik ve Dokuma Fabrikası tesisleri kurulduğu günden itibaren Bursa'nın ve Türkiye'nin sosyo-ekonomik ve sosyo-kültürel gelişiminde önemli rol oynamış, tarımdan sanayiye geçiş sürecinde büyük ölçüde istihdam sağlamıştır.

Fabrika; ekonomik ömrünü tamamladıktan sonra, kentin kalitesini artırmak amacıyla halka açık eğitim, kültür sanat ve rekreasyon alanı olarak düzenlenmiştir.

Endüstri Mirası Örneği olan, Bursa Merinos İplik ve Dokuma Fabrikası'nın kentsel dönüşüm kapsamında yenilenme uygulamasını anlatan bu tez çalışması 4 bölümden oluşmaktadır. 1. bölümünde Türkiye ve Dünya'da yapısal ve bölgesel ölçekte dönüşüm kapsamına alınan endüstri mirası örnekleri anlatılmış, amaç, kapsam ve yöntem belirtilmiştir. 2. bölümde Merinos İplik ve Dokuma Fabrikası ile ilgili genel bilgiler verilmiştir. Kompleksin kent içindeki konumu ve tarihçesi anlatılmıştır. Alan içinde yapıların yerleşimleri, yapılar dışında kalan bölümlerde yer alan yollar, yeşil doku ve rekreasyon öğeleri ve korunan 13 yapının mimari özelikleri, yapım sistemi ve malzeme analizleri restorasyon öncesi ve sonrası durumları karşılaştırılarak analiz edilmiştir. Bu çalışmada gözlemsel incelemelerle yapılan alan çalışması, arşiv belgeleri, projeler, düzenlenen teknik raporlar rehber olmuştur. Alan içinde yeni yapılan yapılar da özetle anlatılmıştır. 3. bölümde restorasyon sonrasında kullanıma açılan bölgenin kullanıcı açısından değerlendirilmesinin analizi yapılmıştır. 4. bölümde ise sonuç ve önerilere yer verilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Endüstri Mirası, Bursa Merinos İplik ve Dokuma Fabrikası, Kentsel Dönüşüm.

SUMMARY

Bursa Merinos Spinning and Weaving Mill facilities, one of the examples of industrial heritage from the republican era of Turkey, were inaugurated by Mustafa Kemal Atatürk in the year 1938; since its establishment, it has played an important role in the socio-economical and sociocultural development of both Bursa and Turkey, and provided a significant employment during the agriculture-industry transition period.

After its economic life expired, the factory was arranged as a public education, culture-arts and recreation area, to increase the quality of the city.

The present thesis study on the renovation of the Bursa Merinos Spinning and Weaving Mill, an example of industrial heritage, within the scope of urban transformation, consists of 4 sections. In the first section, examples of industrial heritage in Turkey and the rest of the world, which were subjected to transformation at the structural and regional scale, were described, and relevant purpose, scope and method were specified. In the second section, general information on Merinos Spinning and Weaving Mill was given. The history of the complex, and its position in the city, were explained. The placement of the buildings within the area, roads, green texture and recreation elements found in non-building parts, architectural properties of the 13 protected buildings, their construction methods and material analyses were analyzed through comparing their pre-restoration and post-restoration states. The newly constructed buildings within the area were also briefly described. In the third section, an evaluation of the area, which was brought into use after the restoration, was made, from the point of the user. As for the fourth section, it includes conclusion and suggestions.

Keywords: Industrial Heritage, Bursa Merinos Spinning and Weaving Mill, Urban Transformation.

TEŞEKKÜR

Tezimin hazırlanma sürecinde değerli bilgi ve deneyimleri ile çalışmamı yönlendiren ve beni destekleyen, aynı zamanda lisans dönemi hocalarımdan danışmanım Prof. Dr. Nilay COŞGUN'a teşekkür ederim.

Pek az mimarın hayatında kısmet olabilecek olan böyle büyük bir projeye benim dahil olmamı sağlayan, hayatımda çok önemli değeri ve yeri olan saygıdeğer büyüğüm Yusuf AYDIN'ı rahmetle anıyorum.

Çalışmam esnasında değerli yardımlarını benden esirgemeyen Bursa Büyükşehir Belediyesi bünyesinde çalışan meslektaşlarıma şükranlarımı sunarım.

Eğitim sürecimin her aşamasında beni destekleyen babama, anneme ve ablama, yoğunluğumda beni sabırla bekleyen eşime, kızım Dila'ya ve oğlum Baha'ya sonsuz teşekkürlerimi bir borç bilirim…

İÇİNDEKİLER

Sayfa

ÖZET v
SUMMARY vi
TEŞEKKÜR vii
İÇİNDEKİLER viii
SİMGELER ve KISALTMALAR DİZİNİ x
ŞEKİLLER DİZİNİ xii
TABLOLAR DİZİNİ xix

1. GİRİŞ 1
1.1. Amaç 9
1.2. Kapsam ve Yöntem 10
2. BURSA MERİNOS İPLİK VE DOKUMA FABRİKASI GENEL BİLGİLER 11
2.1. Konum 11
2.2. Tarihçe 12
2.3. Mimari Özellikler 18
2.3.1. Vaziyet Planı 18
2.3.1.1 Restorasyon Öncesi Vaziyet Planı 18
2.3.1.2 Restorasyon Sonrası Vaziyet Planı 19
2.3.2. Korunan Yapıların Analizi 24
2.3.2.1. Dokuma İplik İşletmesi 24
2.3.2.1.1. Restorasyon Öncesi Dokuma İplik İşletmesi 24
2.3.2.1.2. Restorasyon Sonrası Dokuma İplik İşletmesi (Atatürk Kültür-Sanat Merkezi) 30
2.3.2.2. Güç Merkezi 45
2.3.2.2.1. Restorasyon Öncesi Güç Merkezi 45
2.3.2.2.2. Restorasyon Sonrası Güç Merkezi (Enerji Müzesi) 48
2.3.2.3. Müdür Evi 57
2.3.2.3.1. Restorasyon Öncesi Müdür Evi 57
2.3.2.3.2. Restorasyon Sonrası Müdür Evi (Restoran) 59

2.3.2.4. Tabldot, Eski Misafirhane, Revir , Tüketim Kooperatifi 65
2.3.2.4.1. Restorasyon Öncesi Tabldot Eski Misafirhane, Revir, Tüketim Kooperatifi 65
2.3.2.4.2. Restorasyon Sonrası Tabldot Eski Misafirhane, Revir, Tüketim Kooperatifi (Nikah Dairesi) 70
2.3.2.5. Puantörlük 79
2.3.2.5.1. Rekonstrüksiyon Öncesi Puantörlük 79
2.3.2.5.2. Rekonstrüksiyon Sonrası Puantörlük (Restoran) 80
2.3.2.6. Su Kulesi 86
2.3.2.6.1. Restorasyon Öncesi Su Kulesi 86
2.3.2.6.2. Restorasyon Sonrası Su Kulesi (Seyir Kulesi) 87
2.3.2.7. Soğutma Kulesi 92
2.3.2.7.1. Restorasyon Öncesi Soğutma Kulesi 92
2.3.2.7.2. Restorasyon Sonrası Soğutma Kulesi (Kafeterya) 93
2.3.3. Alandaki Yeni Yapıların Değerlendirilmesi 99
2.3.3.1. Atatürk Kongre Merkezi 99
2.3.3.2. Lokanta 101
2.3.3.3. Otopark, Açık Sergi Alanı 102
2.3.3.4 Restoran (Göl Kafe) 103
3. BURSA MERİNOS İPLİK VE DOKUMA FABRİKASI (BURSA MERİNOS ATATÜRK KÜLTÜR MERKEZİ ve PARKI)'NIN KULLANICI AÇISINDAN DEĞERLENDİRİLMESİ 104
3.1. Anket Verilerinin Analizi 104
3.2. Anket Verilerinin Değerlendirilmesi 110
4. SONUÇ VE ÖNERİLER 116

KAYNAKLAR 122
ÖZGEÇMİŞ 125
EKLER 126
Diğer Ekler (CD)

SİMGELER VE KISALTMALAR DİZİNİ

Simgeler ve Kısaltmalar		**Açıklamalar**
B.K.V.K.K.	:	Bursa Kültür Varlıklarını Koruma Bölge Kurulu
CILAC	:	Arkeoloji, Endüstriyel Miras İnceleme ve Değerlendirme Bilgi ve İrtibat Komitesi (Comité d'Information et de Liaison pour l'Archéologie, l'Étude et la Mise en Valeur du Patrimoine Industriel,)
DOCOMOMO	:	Modern Hareket Alanları, Sahaları ve Bölgeleri Belgelendirme ve Koruması (DOcumentation and COnservation of Buildings, Sites and Neighbourhoods of the MOdern MOvement)
E-FAITH	:	Avrupa Endüstriyel ve Teknik Miras Birlikleri Federasyonu (European Federation of Associations of Industrial and Technical Heritage)
ERIH	:	Avrupa Endüstriyel Miras Güzergahı (The European Route of Industrial Heritage,)
ICOHTEC	:	Uluslararası Teknoloji Tarihi Komitesi (International Committee for the History of Technology)
ICOMOS	:	Uluslararası Anıtlar ve Sahalar Konseyi (International Council On Monuments And Sites,)
IT	:	Bilişim Teknolojisi (Information Technologhy)
NEKTAR	:	Avrupa İş Kültür Ağı (Europäischen Netzwerk der Kultur der Arbeit)
Rekonst.		Rekonstrüksiyon
SHOT	:	Teknoloji Tarihi Derneği (Society for the History of Technology)
SIA	:	Amerika Endüstriyel Arkeoloji Derneği (American Society for Industrial Archaeology)
T.-E.M.-R.-T.K		Tabldot, Eski Misafirhane, Revir, Tüketim Kooperatifi

TICCIH	:	Uluslararası Endüstriyel Mirası Koruma Komitesi (The International Committee for the Conservation of Industrial Heritage)
UNESCO	:	Birleşmiş Millerler Eğitim, Bilim ve Kültür Örgütü (United Nations Educational Scıentific and Cultural Orgnization)

ŞEKİLLER DİZİNİ

Şeki No:		Sayfa
1.1:	Almanya, Ruhr Havzası ve IBA Emscher Parkı a) Emscher Vadisi, Oberhausen b) Nordsternpark, Gelsenkirchen.	3
1.2:	İngiltere, Docklands.	3
1.3:	İspanya, Poblenou.	4
1.4:	Hollanda, Las Palmas a) Restorasyon Öncesi b) Restorasyon Sonrası.	4
1.5:	Cibali Tütün ve Sigara Fabrikası a) Restorasyon Öncesi b) Restorasyon Sonrası.	5
1.6:	Eyüp Sultan Feshane a) Restorasyon Öncesi b) Restorasyon Sonrası.	5
1.7:	Langerhane- Rahmi Koç Müzesi a) Restorasyon Öncesi Langerhane b) Restorasyon Sonrası Rahmi Koç Müzesi.	6
1.8:	Alsancak Hava Gazı Fabrikası.	6
1.9:	İzmit Seka a) Dönüşüm Öncesi Seka b) Dönüşüm Sonrası Sekapark.	7
1.10:	Bursa İpeker Fabrikası Hava Fotoğrafı- Restorasyon Sonrası Tofaş Anadolu Arabaları Müzesi.	7
1.11:	Bursa Fabrika-ı Humayun a) Restorasyon Öncesi b) Restorasyon Sonrası.	8
2.1:	Bursa Merinos İplik ve Dokuma Fabrikası Bursa İli İçindeki Konumu.	12
2.2:	Bursa Merinos İplik ve Dokuma Fabrikası İnşaatı 1936.	15
2.3:	Bursa Merinos İplik ve Dokuma Fabrikası İnşaatı 1936.	15
2.4:	Bursa Merinos İplik ve Dokuma Fabrikası 1938 Yılı Hava Fotoğrafı.	16
2.5:	Bursa Merinos İplik ve Dokuma Fabrikası 1938 Yılı Batı Cephesi.	16
2.6:	Bursa Merinos İplik ve Dokuma Fabrikası 1938 Yılı Açılış Töreninde Mustafa Kemal Atatürk.	17
2.7:	Bursa Merinos İplik ve Dokuma Fabrikası Üretim Bölümü.	17

2.8:	Bursa Merinos İplik ve Dokuma Fabrikası Restorasyon Öncesi Yerleşimi.	20
2.9:	Bursa Merinos İplik ve Dokuma Fabrikası (Bursa Merinos Atatürk Kültür Merkezi ve Parkı) Restorasyon Sonrası Yerleşimi.	20
2.10:	Bursa Merinos İplik ve Dokuma Fabrikası Restorasyon Müdahale Paftası.	21
2.11:	Bursa Merinos İplik ve Dokuma Fabrikası Bahçesi a) Restorasyon Öncesi Yollar a) Restorasyon Sonrası Yollar.	22
2.12:	Bursa Merinos İplik ve Dokuma Fabrikası Bahçesi a) Restorasyon Öncesi Süs Havuzu a) Restorasyon Sonrası Gölet.	22
2.13:	Bursa Merinos İplik ve Dokuma Fabrikası Bahçesi a) Restorasyon Öncesi Açık Yemek Alanı a) Restorasyon Sonrası Oturma Alanları.	22
2.14:	Bursa Merinos İplik ve Dokuma Fabrikası Bahçesi a) Restorasyon Öncesi Çocuk Oyun Alanı a) Restorasyon Sonrası Çocuk Oyun Alanı.	23
2.15:	Bursa Merinos İplik ve Dokuma Fabrikası Bahçesi a) Restorasyon Öncesi Mini Golf Alanı a) Restorasyon Sonrası Oyun Alanı.	23
2.16:	Dokuma İplik İşletmesi Plan Şeması.	25
2.17:	Tops İplik İşletmesi Çatı Sistemi.	30
2.18:	Dokuma İplik İşletmesi Müdüriyet Bölümü Bodrum Kat Girişi a) Restorasyon Öncesi b) Restorasyon Sonrası.	35
2.19:	Dokuma İplik İşletmesi Müdüriyet Bölümü Zemin Kat Ofis Koridoru) Restorasyon Öncesi b) Restorasyon Sonrası.	35
2.20:	Dokuma İplik İşletmesi Üretim Bölümü Bodrum Kat a) Restorasyon Öncesi b) Restorasyon Sonrası Otopark.	36
2.21:	Dokuma İplik İşletmesi Üretim Bölümü Zemin Kat a) Restorasyon Öncesi b) Restorasyon Sonrası Konservatuar.	36
2.22:	Dokuma İplik İşletmesi Üretim Bölümü Zemin Kat Güney Kapı Girişi a) Restorasyon Öncesi b) Restorasyon Sonrası.	36
2.23:	Dokuma İplik İşletmesi Üretim Bölümü Zemin Kat a) Restorasyon Öncesi Boyahane b) Restorasyon Sonrası Sanat Merkezi.	37

2.24: Dokuma İplik İşletmesi Üretim Bölümü Zemin Kat a) Restorasyon Öncesi Usta Başı Odası b) Restorasyon Öncesi Tekstil Müzesi. 37
2.25: Dokuma İplik İşletmesi Üretim Bölümü Zemin Kat a) Restorasyon Sonrası Sergi Salonu b) Restorasyon Sonrası Konservatuar. 38
2.26: Dokuma İplik İşletmesi Tefrik ve Yün Yıkama Ambarı Bölümü Zemin Kat a) Restorasyon Öncesi b) Restorasyon Sonrası Tekstil Müzesi. 38
2.27: Dokuma İplik İşletmesi Tefrik ve Yün Yıkama Ambarı Bölümü Zemin Kat a) Restorasyon Öncesi b) Restorasyon Sonrası Tekstil Müzesi. 38
2.28: Dokuma İplik İşletmesi Tefrik ve Yün Yıkama Ambarı Bölümü Restorasyon Sonrası a) 1.Kat Tekstil Müzesi b) 2. Kat Göç Tarihi Müzesi. 39
2.29: Dokuma İplik İşletmesi Batı Cephesi a) Restorasyon Öncesi b) Restorasyon Sonrası. 39
2.30: Dokuma İplik İşletmesi Batı Cephesi a) Restorasyon Öncesi b) Restorasyon Sonrası. 39
2.31: Dokuma İplik İşletmesi Batı Cephesi a) Restorasyon Öncesi b) Restorasyon Sonrası. 40
2.32: Dokuma İplik İşletmesi Güney Batı Köşesi a) Restorasyon Öncesi b) Restorasyon Sonrası. 40
2.33: Dokuma İplik İşletmesi Güney Cephesi a) Restorasyon Öncesi b) Restorasyon Sonrası. 40
2.34: Dokuma İplik İşletmesi Güney Cephesi Giriş Kapıları a) Restorasyon Sonrası b) Restorasyon Sonrası. 41
2.35: Dokuma İplik İşletmesi Güney Doğu Köşesi a) Restorasyon Öncesi b) Restorasyon Sonrası. 41
2.36: Dokuma İplik İşletmesi Doğu Cephesi a) Restorasyon Öncesi b) Restorasyon Sonrası. 42
2.37: Dokuma İplik İşletmesi Doğu Cephesi a) Restorasyon Öncesi b) Restorasyon Sonrası. 42
2.38: Dokuma İplik İşletmesi Doğu Cephesi Müdüriyet Bölümü a) Restorasyon Öncesi b) Restorasyon Sonrası. 43

2.39	Dokuma İplik İşletmesi Kuzey Cephesi a) Restorasyon Öncesi b) Restorasyon Sonrası.	43
2.40:	Şekil 2.40: Dokuma İplik İşletmesi Kuzey Cephesi a) Restorasyon Öncesi b) Restorasyon Sonrası.	44
2.41:	Güç Merkezi Plan Şeması.	45
2.42:	Güç Merkezi Türbin Dairesi Türbin Bölümü Zemin Kat a) Restorasyon Öncesi b) Restorasyon Sonrası.	52
2.43:	Güç Merkezi Türbin Dairesi Pompa Bölümü a) Restorasyon Öncesi b) Restorasyon Sonrası.	52
2.44:	Güç Merkezi Türbin Dairesi Pompa Bölümü Bodrum Kat a) Restorasyon Öncesi b) Restorasyon Sonrası.	52
2.45:	Güç Merkezi Kazan Dairesi Zemin Kat a) Restorasyon Öncesi b) Restorasyon Sonrası.	53
2.46:	Güç Merkezi Kazan Dairesi Saç Döşemeler a) Restorasyon Öncesi b) Restorasyon Sonrası.	53
2.47:	Güç Merkezi Batı Cephesi a) Restorasyon Öncesi b) Restorasyon Sonrası.	54
2.48:	Güç Merkezi Kuzey Cephesi a) Restorasyon Öncesi b) Restorasyon Sonrası.	54
2.49:	Güç Merkezi Kuzey Cephesi Türbin Bölümü a) Restorasyon Öncesi b) Restorasyon Sonrası.	55
2.50:	Güç Merkezi a) Kuzey Cephesi Makine Trafo Dairesi Bölümü Restorasyon Öncesi b) Kömür İkmal Kulesi Batı Cephesi Görünüşü Restorasyon Öncesi.	55
2.51:	Güç Merkezi Doğu Cephesi a) Restorasyon Öncesi b) Restorasyon Sonrası.	55
2.52:	Güç Merkezi Güney Cephesi a) Restorasyon Öncesi b) Restorasyon Sonrası.	56
2.53:	Güç Merkezi Güney Cephesi Giriş Kapısı a) Restorasyon Öncesi b) Restorasyon Sonrası.	56
2.54:	Güç Merkezi Güney Cephesi Giriş Kapısı Restorasyon Sonrası.	56
2.55:	Müdür Evi Bahçesi Giriş Kapısı a) Restorasyon Öncesi b) Restorasyon Sonrası.	62

2.56:	Müdür Evi Zemin Kat Salon a) Restorasyon Öncesi b) Restorasyon Sonrası.	62
2.57:	Müdür Evi Ana Merdiven a) Restorasyon Öncesi b) Restorasyon Sonrası.	62
2.58:	Müdür Evi Kuzeybatı (Giriş) Cephesi a) Restorasyon Öncesi b) Restorasyon Sonrası	63
2.59:	Müdür Evi Güneydoğu Cephesi a) Restorasyon Öncesi b) Restorasyon Sonrası	63
2.60:	Müdür Evi Güneybatı Cephesi a) Restorasyon Öncesi b) Restorasyon Sonrası.	63
2.61:	Müdür Evi Kuzeydoğu Cephesi a) Restorasyon Öncesi b) Restorasyon Sonrası.	64
2.62:	Tabldot, Eski Misafirhane, Revir ve Tüketim Kooperatifi'nin Yerleşimi.	66
2.63:	T.-E.M.-R-T.K. İç Avluya Batı Yönünden (Merinos Caddesi'nden) Giriş a) Restorasyon Öncesi b) Restorasyon Sonrası.	74
2.64:	T.-E.M.-R-T.K. İç Avluya Kuzey Çıkan Merdivenler a) Restorasyon Öncesi b) Restorasyon Sonrası.	74
2.65:	T.-E.M.-R-T.K. İç Avlu Zemin Döşemesi a) Restorasyon Öncesi b) Restorasyon Sonrası.	74
2.66:	T.-E.M.-R-T.K Avlu Batı Cephesi a) Restorasyon Öncesi b) Restorasyon Sonrası.	75
2.67:	T.-E.M.-R-T.K Tabldot Binası Ana Salonu Sahne Yönü a) Restorasyon Öncesi b) Restorasyon Sonrası.	75
2.68:	T.-E.M.-R-T.K Tabldot Binası Ana Salonu Localar Yönü a) Restorasyon Öncesi b) Restorasyon Sonrası.	75
2.69:	T.-E.M.-R-T.K Eski Misafirhane Binası Yemek Salonu a) Restorasyon Öncesi b) Restorasyon Sonrası Tebrik Salonu.	76
2.70:	T.-E.M.-R-T.K Tüketim Kooperatifi a) Restorasyon Öncesi b) Restorasyon Sonrası Kafeterya.	76
2.71:	T.-E.M.-R-T.K Avlu Batı Cephesi a) Restorasyon Öncesi b) Restorasyon Sonrası.	76

2.72: T.-E.M.-R-T.K Avlu Kuzey Cephesi a) Restorasyon Öncesi b) Restorasyon Sonrası. 77
2.73: T.-E.M.-R-T.K Avlu Doğu Cephesi a) Restorasyon Öncesi b) Restorasyon Sonrası 77
2.74: T.-E.M.-R-T.K Avlu Doğu Cephesi a) Restorasyon Öncesi b) Restorasyon Sonrası 77
2.75: T.-E.M.-R-T.K Doğu Yönü Bahçeye Geçiş Merdiveni a) Restorasyon Öncesi b) Restorasyon Sonrası. 78
2.76: T.-E.M.-R-T.K Doğu Dış Cephesi a) Restorasyon Öncesi b) Restorasyon Sonrası. 78
2.77: T.-E.M.-R-T.K Güney Dış Cephesi a) Restorasyon Öncesi b) Restorasyon Sonrası. 78
2.78: Puantörlük Binası Kart Basma Panoları Rekonstrüksiyon Öncesi. 83
2.79: Puantörlük Binası Z01 Birimi a) Rekonstrüksiyon Öncesi b) Rekonstrüksiyon Sonrası. 83
2.80: Puantörlük Binası a) Rekonstrüksiyon Öncesi Batı (Giriş) Cephesi b) Rekonstrüksiyon Sonrası Kuzey (Giriş) Cephesi. 83
2.81: Puantörlük Binası Giriş Üstü Ahşap Saçak a) Rekonstrüksiyon Öncesi b) Rekonstrüksiyon Sonrası. 84
2.82: Puantörlük Binası a) Rekonstrüksiyon Öncesi Kuzey Cephesi b) Rekonstrüksiyon Sonrası Doğu Cephesi. 84
2.83: Puantörlük Binası a) Rekonstrüksiyon Öncesi Doğu Cephesi b) Rekonstrüksiyon Sonrası Güney Cephesi. 84
2.84: Puantörlük Binası a) Rekonstrüksiyon Öncesi Güney Cephesi b) Rekonstrüksiyon Sonrası Batı Cephesi. 85
2.85: Su Kulesi'nin Kuzey ve Batı Görünüşleri a) Restorasyon Öncesi b) Restorasyon Sonrası. 90
2.86: Su Kulesi Güney Görünüşü a) Restorasyon Öncesi b) Restorasyon Sonrası. 90
2.87: Su kulesi Merdivenleri a) Restorasyon Öncesi b) Restorasyon Sonrası. 91
2.88: Su kulesi İç Mekanlar a) Restorasyon Sonrası Üst Mekan b) Restorasyon Sonrası Alt Mekan. 91

2.89:	Soğutma Kulesi Su Kuyuları a) Restorasyon Öncesi b) Restorasyon Öncesi.	96
2.90:	Soğutma Kulesi a) Restorasyon Öncesi Pabuç-Kule Bağlantısı b) Restorasyon Öncesi Pabuç Ahşap Lambriler.	96
2.91:	Soğutma Kulesi Zemin Kat a) Restorasyon Sonrası Kafeterya Yerleşimi b) Restorasyon Sonrası Zemin Döşemesi.	96
2.92:	Soğutma Kulesi 2.ve 3. katlar a) 2. Kat Restorasyon Sonrası Kafeterya Yerleşimi b) 3. Kat Restorasyon Sonrası Kafeterya Yerleşimi.	97
2.93:	Soğutma Kulesi Batı ve Güney Cepheleri a) Restorasyon Öncesi b) Restorasyon Sonrası.	97
2.94:	Soğutma Kulesi Kuzey Cephesi a) Restorasyon Öncesi b) Restorasyon Sonrası.	98
2.95:	Soğutma Kulesi Güney Cephesi a) Restorasyon Öncesi b) Restorasyon Sonrası.	98
2.96:	Bursa Merinos Atatürk Kültür Merkezi ve Parkı Atatürk Kongre Merkezi.	99
2.97:	Bursa Merinos Atatürk Kültür Merkezi ve Parkı Atatürk Kongre Merkezi Gösteri Salonu.	100
2.98:	Bursa Merinos Atatürk Kültür Merkezi ve Parkı Atatürk Kongre Merkezi Fuaye.	100
2.99:	Bursa Merinos İplik ve Dokuma Fabrikası Salaş Ambarları.	101
2.100:	Bursa Merinos Atatürk Kültür Merkezi ve Parkı- Lokanta.	101
2.101:	Bursa Merinos Atatürk Kültür Merkezi ve Parkı Lokanta.	102
2.102:	Bursa Merinos Atatürk Kültür Merkezi ve Parkı-Otopark.	102
2.103:	Bursa Merinos Atatürk Kültür Merkezi ve Parkı Açık Sergi Alanı	103
2.104:	Bursa Merinos Atatürk Kültür Merkezi ve Parkı Restoran (Göl)	103
3.1:	Kullanıcının İkamet Yeri.	106
3.2:	Kullanıcının Alana Ulaşım Yöntemi.	106
3.3:	Kullanıcının Kompleksi Kullanım Amacı.	107
3.4:	Kullanıcının Komplekste Kullandığı Yapılar.	108
3.5:	Kullanıcının Komplekste İhtiyaç Duyduğu Birimler.	108
3.6:	Kullanıcının Kompleksi Kullanım Sıklığı.	109

TABLOLAR DİZİNİ

Tablo No:		Sayfa
2.1:	Dokuma İplik İşletmesi Genel Bilgiler.	34
2.2:	Güç Merkezi Genel Bilgiler.	51
2.3:	Müdür Evi Genel Bilgiler.	61
2.4:	Tabldot, Eski Misafirhane, Revir, Tüketim Kooperatifi Genel Bilgiler.	73
2.5:	Puantörlük Genel Bilgiler.	82
2.6:	Su Kulesi Genel Bilgiler.	89
2.7:	Soğutma Kulesi Genel Bilgiler.	95
3.1:	Anket Katılımcılarının Sosyo-Demografik Yapısı.	105
3.2:	Anket katılımcılarının Ulaşım Kolaylığı.	106
3.3:	Kompleksin Restorasyonuna Yönelik Algılar ve Restorasyon Sonrasındaki Memnuniyet.	110
3.4:	Bursa Merinos İplik ve Dokuma Fabrikası Kullanıcı Memnuniyeti Anket Formu.	113-115

1. GİRİŞ

21. yüzyılda; tüm dünyada olduğu gibi Türkiye'de de gelişme sorunlarına koşut olarak kentsel dönüşüm projeleri ile özellikle mevcut yapı stoğunun iyileştirilmesi ve yenilenme zorunluluğu ile karşılaşılmaktadır. Bu bağlamda; yapılan çalışmalar bazen kentsel yapıyı oluşturan bölümlerde olumsuz ve plansız gelişme göstermiş kentsel örüntü alanlarını olumlu yönde tetikleyebilmektedir. Bazen de ekonomik ömrünü tamamlamış yapıların işlevleri değiştirilerek yeni kullanışlara dönüştürmek amacıyla niteliği ve yaşam kalitesini artıran yeni bir değer oluşturmaktadır. Bazı durumlarda da var olanı kaldırıp gereğinde yeniden inşa etmek doğru bir planlama olarak sıkça kullanılan bir yoldur. Kentsel örüntüye bu doğrultuda yapılan müdahaleler genelde değişik işlevlerde hizmet verecek çeşitli boyutlardaki fiziksel mekânların kazanılmasına imkân sağlamaktadır.

Kentsel dönüşüm uygulamalarının en hassas öğesi kentin gelişimi ile merkezde kalan, kültürel miras kapsamındaki yapı ve alanları koruyarak kente kazandırmaktır. Tez çalışması konusu olan Bursa Merinos İplik ve Dokuma Fabrikası da kentsel dönüşüm kapsamında yenilenen 'kültürel miras' ana başlığı atındaki 'Endüstri Mirası' kapsamında yer alan bir komplekstir.

Sanayi devrimiyle başlayan ve günümüzde de hızla devam eden teknolojik gelişmeler ve bu gelişmelerin etkilediği ekonomik ve sosyal koşullar sanayi yapılarını doğrudan etkilemiştir. Kuruldukları dönemin koşulları için bir ilk olan, endüstri mirası sayılabilecek sanayi yapılarının pek çoğu özellikle 20.yy. ikinci yarısından itibaren sanayisizleşme sürecine giren değişen kentleşme koşullarında, teknolojik gelişmelerde mevcut tesisleri ile yetersiz kalma, yerleşim alanlarında çevre kirliliği oluşturma, kent içinde üzerindeki rant baskılarına direnememe, yasal düzenlemelerdeki boşluk ve toplumun bu yapıları estetikten uzak bulması sebepleriyle büyük ölçüde kaybolma tehdidi ile karşı karşıya kalmışlardır [Köksal ve Ahunbay,2006]. Bu yapıların, insanlık tarihinin önemli bir döneminin hem tanığı hem de itici gücü konumunda, evrensel değerlere sahip olması bilinciyle 'Endüstri Mirası' kavramı oluşturulmuş, Dünya literatüründe 20. yüzyılın ikinci yarısından itibaren bu yapılar 'Endüstri Mirası' kapsamına alınarak korunmaya başlanmıştır.

Sanayi yapılarının korunması için Dünya'da İngiltere, Fransa, Hollanda, Belçika ve İskandinav ülkelerinin liderliğinde [Kıraç ve Şimşek, 2006] sivil toplum

örgütleri kurulmuştur. Bu yapılanmaların başlıcaları; TICCIH, ICOMOS, ERIH [Web 1, 2016], DOCOMOMO [Web 2, 2016] ICOHTEC, SHOT, NEKTAR, E-FAITH [Web 3, 2016], Industriedenkmal Stiftung, CILAC, SIA [Web 4, 2016], Japan Society for Industrial Archaeology (1977)'dir.

Endüstri mirasının korunmasında uluslararası düzeydeki en önemli gelişme Birleşmiş Milletler Eğitim Bilim ve Kültür Kurumu olan Unesco'nun; Dünya Kültür Mirası Listesi içine 43 adet Endüstri Anıt/ Sitesi dahil etmesidir [Web 5,2016], [Özüdoğru, 2010].

Türkiye'de bu konuda bir kurumsal yapılanma mevcut olmayıp ICOMOS ve TICCIH kuruluşlarının temsilcilikleri bulmaktadır [Kaya, 2012]. Endüstri mirası kavramı ile ilgili bilimsel çalışmalarla desteklenen olumlu gelişmeler gözlemlenmektedir.

Dünya'da ve Türkiye'de bulunan Endüstri yapılarında tek yapı ölçeğindeki başarılı koruma uygulamaları zaman içinde bütüncül planlama yaklaşımlarına dönüşerek bölgesel ölçeklerdeki uygulamaları tetiklemiştir. Bu uygulamalar; kentsel dönüşüm kapsamında ekonomik ömrünü tamamlamış sanayi yapılarının işlevlerinin değiştirilerek yeni kullanışlara dönüştürülmesi ile farklı fonksiyonlarda hizmet verecek mekanların kazanılmasına imkan sağlamaktadır. Dünya'da bölgesel ölçekte yapılan başarılı dönüşüm çalışmalarından birkaçı şunlardır:

- Almanya, Ruhr Havzası ve IBA Emscher Parkı [Web 6, 2016]:

19.yy. ortalarından itibaren Avrupa'nın bir numaralı sanayi merkezi olan 20 şehir ve 100 yapıyı kapsayan bölge; yapılan dönüşüm çalışması ile konut alanlarına, bilim, teknoloji, kültür, sanat rekreasyon merkezine dönüştürülmüştür [Web 7, 2016] ,(Şekil 1.1).

a) b)

Şekil 1.1: Almanya, Ruhr Havzası ve IBA Emscher Parkı
a) Emscher Vadisi, Oberhausen b) Nordsternpark, Gelsenkirchen..

- İngiltere, Londra Liman Alanları, Docklands [Web 8, 2016]:

19. yy. başlarında dünyanın en büyüğü olan Londra Limanı'nın bir parçası olan Thames Nehri üzerindeki liman, bugün ticaret ve konut kullanımı, eğitim, kültür ve eğlence amaçlı olarak yeniden düzenlenmiştir (Şekil 1.2).

Şekil 1.2: İngiltere, Docklands.

- İspanya, Poblenou [Web 9, 2016]:

19.yy.'da İspanya endüstrisinin merkez üssü olan, geniş çapta fabrikaları ve çalışan kesimin konutlarını kapsayan bölge; modern konutlar, eğitim, teknoloji kullanımına dönüştürülmüştür (Şekil 1.3).

Şekil 1.3: İspanya, Poblenou.

- Hollanda, Las Palmas [Web 10,2016]:

1953 yılında limanda inşa edilen yapı, eğitim, kültür ve sosyal amaçla kullanılmak üzere restore edilmiştir (Şekil 1.4).

a) b)

Şekil 1.4: Hollanda, Las Palmas a) Restorasyon Öncesi
b) Restorasyon Sonrası.

İstanbul; 19. yy.'da Osmanlı İmparatorluğu'nun sanayi merkezi olması nedeniyle, Türkiye'de sanayi yapılarının en yoğun olduğu kenttir [Köksal ve Ahunbay, 2006]. Erken Cumhuriyet döneminde kalkınma planları ile yurdun birçok bölgesinde de sanayi tesisleri yapılmıştır. Yoğunluğun İstanbul'da olması nedeniyle ülkemizde endüstri mirası olan yapılardaki koruma ve yenileme çalışmaları bu kentte sayıca fazladır. Yenileme kapsamında yapı ölçeğinde başlayan çalışmalar, akademik

çalışmaların da desteğiyle bölgesel ölçeğe doğru gelişim göstermektedir. Türkiye'de uygulanmış yapısal ve bölgesel bazdaki dönüşüm çalışmalarının birkaçı şunlardır:

- Cibali Tütün ve Sigara Fabrikası-Kadir Has Üniversitesi:

Tütün mamülleri üretmek amacıyla 1884 yılında inşa edilmiş yapılar bütünü restore edilerek üniversite olarak eğitime açılmıştır [Web 11,12;2016], (Şekil 1.5).

a) b)

Şekil 1.5: Cibali Tütün ve Sigara Fabrikası a) Restorasyon Öncesi b) Restorasyon Sonrası.

- Eyüp Sultan Feshane Binası [Web 13, 2016]:

Feshane 1839 yılında Osmanlı ordusunun fes ve aba ihtiyacını karşılamak amacıyla kurulmuş olan yapı, uluslararası fuar, kongre ve kültür merkezine dönüştürülmüştür [Şimşek, 2006], (Şekil 1.6).

a) b)

Şekil 1.6: Eyüp Sultan Feshane a) Restorasyon Öncesi b) Restorasyon Sonrası.

- Lengerhane, Hasköy Tersanesi ve Tekel Arazisi- Rahmi Koç Müzesi [Web 14,15; 2016]:

18. yy'da, 12. Yüzyıldan kalma bir Bizans binasının temelleri üzerine kurulmuş olan eski Osmanlı Lengerhanesi ile 1861 yılında yapılmış tersane yapılarının dönüştürülmesiyle oluşturulmuş, bitişik konumdaki Tekel parselinin de eklenmesiyle endüstri müzesi haline getirilmiştir [Şimşek, 2006], (Şekil 1.7).

a) b)

Şekil 1.7: Langerhane- Rahmi Koç Müzesi a) Restorasyon Öncesi Langerhane b) Restorasyon Sonrası Rahmi Koç Müzesi.

- İzmir, Alsancak Havagazı Fabrikası [Web 16, 2016]**:**

1862 yılında havagazı üretim tesisi olarak inşa edilen yapı kültür ve sanat merkezi olarak restore edilmiştir (Şekil 1.8).

Şekil 1.8: Alsancak Hava Gazı Fabrikası.

- İzmit Sekapark:

Cumhuriyet döneminin ilk kağıt fabrikası olan Seka 1936 yılında inşa edilmiştir. 1 milyon 156 bin metrekarelik alanın tamamını kapsayan alan halka açık kültür sanat ve rekreasyon merkezi olarak restore edilmiştir [Oğuz vd., 2010],[Uzun, 2014],(Şekil 1.9).

a) b)

Şekil 1.9: İzmit Seka a) Dönüşüm Öncesi Seka
b)Dönüşüm Sonrası Sekapark.

- Bursa İpeker İpek Fabrikası [Web 17, 2016]**:**

19. yy.'da İpek flatür tesisi olarak inşa edilen kompleks [Oral,2007], restore edilerek müze ve park alanına dönüştürülmüştür (Şekil 1.10).

Şekil 1.10: Bursa İpeker Fabrikası Hava Fotoğrafı- Restorasyon Sonrası Tofaş Anadolu Arabaları Müzesi.

- Bursa Fabrika-ı Humayun [Web 18, 2016]**:**

1852'de ipek halı ve kumaşlar için iplik üretmek amacıyla devlet eliyle kurulan ilk sanayi yapısıdır [Oral,2007]. Kullanım alanı 8000 m^2'ye çıkarılan kompleks meslek yüksek okulu olarak restore edilmiştir (Şekil 1.11).

a) b)

Şekil 1.11: Bursa Fabrika-ı Humayun a) Restorasyon Öncesi
b) Restorasyon Sonrası.

Türkiye'de Kentsel dönüşüm kapsamında korunarak yeniden işlevlendirilen alan bazındaki çalışmalardan biri de tez çalışma konusu olan Bursa Merinos İplik ve Dokuma Fabrikası'dır. Fabrika, Türkiye'nin Erken Cumhuriyet Dönemi endüstri mirası örneklerindendir. Kurulduğu 1938 yılından, 1960' lara kadar ihtiyacı karşılamak üzere yapılan ilave tesisleri ve makine stoğunu artırarak hızla büyümüş, hizmet verdiği 66 yıl içinde büyük ölçüde istihdam sağlamış, 20.000'e yakın işçi çalıştırmıştır [Web 19, 2016]**.** Ülkemizin tarımdan sanayiye geçişinde önemli rol oynamış, kent ve yakın çevresini tetikleyerek ve bölgede sanayi kuruluşları açısından öncülük yaparak, kentin-bölgenin ve ülkenin sosyo-ekonomik ve sosyo-kültürel kalkınmasında etken olmuştur. 23.09.2004 tarihinde ekonomik ömrünü tamamlaması gerekçesiyle kapatılmıştır [Elbas ve Erdönmez,2015].

Fabrika kapatıldıktan sonra kentin kalitesini artıracak yeni işlevler kazandırılması planlamıştır. Bu görüşten hareketle; Bursa Merinos İplik ve Dokuma Fabrikası Alanı'nın mülkiyeti 2004 yılında, Özelleştirme Yüksek Kurulu'nun kararı ile "eğitim, halka açık kültür, sanat ve rekreasyon amaçlarında kullanılmak üzere" Bursa Büyükşehir Belediyesi'ne devredilmiştir [Elbas ve Erdönmez,2015]. Devir

sonrasında, B.K.V.K.K. 14.07.1991 gün ve 1871 sayılı kararı ile Bursa Büyükşehir Belediyesi ve öğretim üyelerinden oluşan bir ekip tarafından fabrikanın envanter listesi yapılmıştır (Ek A). Kurulun 11.03.2005 gün ve 424 sayılı kararı ile 55 yapıdan 11 adedinin tesciline, 2 adedinin ise korunmasının tavsiyesine karar verilmiştir.

2005 yılında, tescil kararının ardından, kentsel dönüşüm kapsamında kompleksin yenileme çalışmaları başlamıştır. Bursa Büyükşehir Belediyesi ve öğretim üyelerinden oluşan bir ekip tarafından 262.000 m² alan içerisinde kapsamlı rölöve çalışmaları ve laboratuvar deneyleri ile mimari, statik durum belgelenmiştir. Alan içinde yapılar dışında kalan bölgelerdeki yollar, bitki örtüsü ve peyzaj öğeleri arşivlenmiştir. Mevcut ağaçlar tek tek numaralandırılmış, cinsi, türü ve sağlık durumu ve yaş analizleri yapılıp raporlanmıştır. Arşiv görselleri ve orijinal projeler ışığında restitüsyon projesi hazırlanmış, bu veriler kullanım amacı ile birlikte değerlendirilerek restorasyon projesi hazırlanmıştır. Kompleksin yenilenmesi kapsamında 12 yapı özgün formuna sadık kalınarak yeni işlevlerle restore edilmiş, 1 yapı taşınarak rekonstrüksiyon yöntemi ile yeniden yapılmış, 4 yeni yapı ilave edilmiş, yeşil doku iyileştirilmiş ve peyzaj öğeleri yenilenmiştir. 2006 yılında başlanan uygulama 4 yıl sürmüş, kompleks 2010 yılında ‘’Bursa Merinos Atatürk Kültür Merkezi ve Parkı’’ olarak halkın kullanımın açılmıştır.

1.1. Amaç

Bu araştırmada; Türkiye’nin Erken Cumhuriyet Dönemi’ne ait endüstri mirası örneklerinden olan Bursa Merinos İplik ve Dokuma Fabrikası’nın yeniden işlevlendirilmesi kapsamında alan içindeki yapıların ve yapılar dışındaki bölümlerin restorasyon öncesi ve restorasyon sonrası analizlerinin yapılması hedeflenmiştir. Restorasyon sonrası durum değerlendirmesi için alanın daimi ve geçici kullanıcılarına yönelik anket düzenlenerek halkın tarihi ve kültürel varlıkların korunması konusunda bakış açısı sorgulanması amaçlanmıştır. Bu doğrultuda bu ve benzeri uygulamalara yönelik bilinç oluşturulması ve daha sonra yapılacak bilimsel çalışmalar ve dönüşüm uygulamalarında veri oluşturması hedeflenmiştir.

1.2. Kapsam ve Yöntem

Tez çalışması; Bursa Merinos İplik ve Dokuma Fabrikası İşletme alanı içinde yer alan, Bursa Anıtlar Kurulunun 11.03.2005 gün ve 424 sayılı kararı ile koruma kapsamına giren 13 yapının restorasyon öncesi ve restorasyon sonrası mimari, yapım sistemi, malzeme analizi açılarından değerlendirilmesi, alan içine yeni yapılan yapıların tanıtımı, alanda yapılar dışındaki bölümlerde bulunan rekreasyon öğeleri ile yeşil dokunun analizi ve restorasyon sonrasında kompleksin kullanıcı açısından değerlendirilmesini içermektedir.

Bursa Merinos İplik ve Dokuma Fabrikası İşletme Alanı'nda yerinde yapılan gözlemler; arşiv belgeleri[1] ile birlikte değerlendirilerek yapıların analizi yapılmıştır. Yapıların ve alan içerisinde yapılar dışında kalan bölümlerin restorasyon öncesi ve sonrası durumları karşılaştırılmıştır. Restorasyon sonrasında kullanıma açılan bölgede bölgesel ve yapısal anlamda kullanıcı değerlendirilmesine başvurulmuştur. Elde edilen veriler doğrultusunda değerlendirme yapılmıştır. Bu tez çalışmasından çıkan sonuçların, benzer dönüşüm çalışmalarına önemli bir veri oluşturacağı düşünülmüştür.

1 1935 tarihli Alman Hochtief firmasının yaptığı statik ve betonarme projeleri
*2005 yılında hazırlanan rölöveler ve 2008 tarihinde hazırlanan restorasyon projeleri,
*Yapı malzemeleri deney laboratuvarı tarafından yapılan beton kalitesi ve donatı tespiti için alınan karot- röntgen numuneleri ve vurma deneyleriyle yapılan ölçümler sonucu belirlenen beton mukavemet raporları,
* Bursa Merinos İplik ve Dokuma Fabrikası Statik ve Taşıyıcı sistem Raporu ve Bursa Merinos Kültür Parkı Kentsel Dönüşüm Projesi Ağaç Rölöve Raporu

2. BURSA MERİNOS İPLİK ve DOKUMA FABRİKASI GENEL BİLGİLERİ

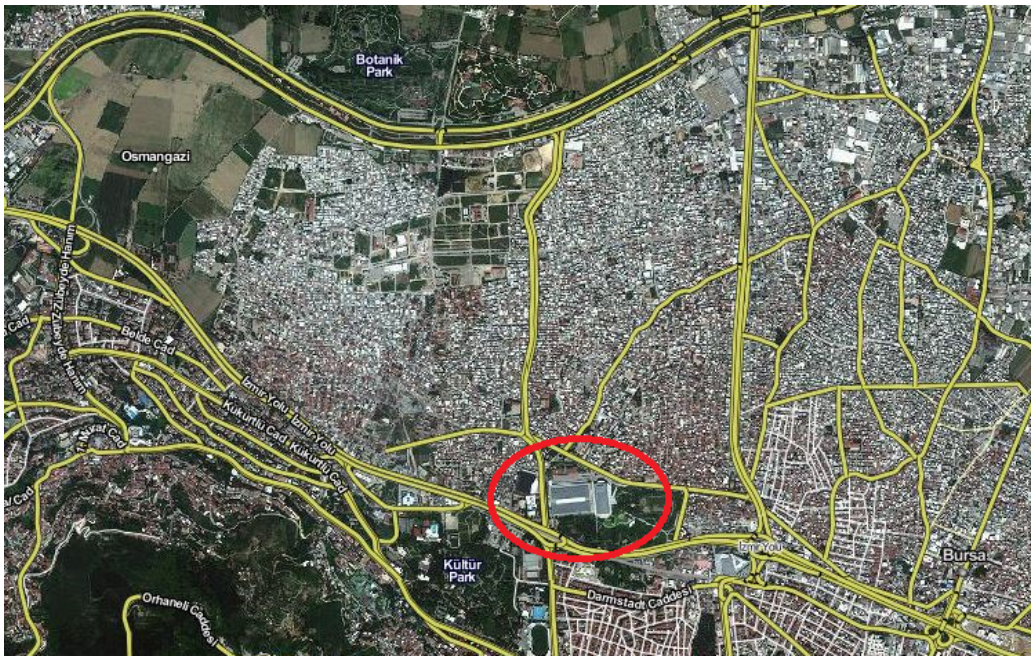
Bu ana başlık; fabrika sahasının kent içindeki konumu ve tarihçesi ile ilgili bilgiler içermektedir. Fabrikanın konumu hava fotoğrafıyla desteklenerek anlatılmıştır. Tarihçe alt başlığında fabrikanın kuruluşu, kurulduğu günden günümüze olan değişimi arşiv bilgilerine dayanarak özetlenmiştir.

2.1. Konumu

Bursa Merinos İplik ve Dokuma Fabrikası; Bursa İli Osmangazi İlçesi 3542 ada, 1 sayılı parsel (eski : 294 pafta, 2063 ada, 42 parsel)'de yer almaktadır [Web 20, 2016], (Şekil 2.1).

Fabrika Alanı, kuzeyinde Demiryolu Caddesi, batısında Merinos Caddesi, güneyinde ise Bursa için en yoğun ulaşım aksı olan Ankara-İzmir yolu ile sınırlanmış 262.000 m^2 alana yerleşmiştir. Bursa'nın tarihi kent merkezinin kuzeyinde yer alan Fabrika sahasının dört yanı konut yerleşim alanıdır.

İşletme mülkiyetinde olan, Ankara-İzmir Yolu'nun güneyindeki 46.000 m² alana sahip lojmanlar bölümü üzerindeki yapılar fabrika sahasının restorasyonu sırasında yıkılmış, bu alan park haline getirilmiştir. Bu bölüm çalışma kapsamımız içinde değildir.

Şekil 2.1: Bursa Merinos İplik ve Dokuma Fabrikası Bursa İli İçindeki Konumu.

2.2. Tarihçe

Cumhuriyet Türkiye'si sanayi devriminin simgelerinden biri olan Sümerbank Merinos Yünlü Sanayi Dokuma Fabrikası, Türkiye'nin ilk sanayileşme atılımları çerçevesinde 'yünlü tekstil girdileri fabrikası' olarak kurulmuştur.

Mustafa Kemal Atatürk önderliğinde 1923 yılında düzenlenen İzmir İktisadi Kongresi'nde hazırlanan birinci kalkınma planı (1933-1938) kapsamında[2] Bursa'da kurulan fabrikanın temeli 28 Kasım 1935'de dönemin Başbakanı İsmet İnönü ve İktisat Vekili Celal Bayar tarafından atılmış, fabrikanın yapımı iki yıla yakın bir sürede tamamlanmıştır (Şekil 2.2, 2.3). Cumhurbaşkanı Mustafa Kemal Atatürk 2 Şubat 1938'de Bursa'ya yaptığı 17. ziyaretinde açılışını yapmıştır (Şekil 2.4, 2.5, 2.6, 2.7). Fabrikanın ismi bizzat Atatürk tarafından verilmiş, [Akkılıç,1988] Merinos, 'İnce, uzun' olarak anlamlandırılmıştır [Altun ve Ünlü, 2001]. Açılışta:

2. Kalkınma planı kapsamında Bursa'da ipek böcekciliği yanında bir suni ipek fabrikası kurulması da öngörülmüş, 1 Ocak 1937 yılında temeli atılan Gemlik Suni İpek Fabrikası 1 Şubat 1938 yılında Mustafa Kemal Atatürk tarafından işletmeye açılmıştır. [Oral E.Ö.,2004]

''Sümerbank Merinos Fabrikası çok kıymetli bir eser olarak milli sevinci artıracaktır. Bu eser yurdun, özellikle Bursa bölgesinin inkişafına ve büyük milli ihtiyacın giderilmesine yardım edecektir. Eserin başarılmasında ekonomi bakanlığını tebrik ederim. Sümerbank direktörlüğüne teşekkür ve fabrikayı gördüğüm gibi yüksek bilgi, tam düzenli idarede direktörüne başarı dilerim'' diye tanımladığı söylemini, anı defterini de imzalayarak tamamlamıştır [Web 19, 2016].

Bursa Merinos İplik ve Dokuma Fabrikası, yünlü kumaş piyasasında çok aranan ve 1930 yılına kadar ithal edilen ve merinos koyunundan elde edilen Kamgarn İpliğini ülkede üretmek amacı ile kurulmuş olup 1929 yılında 2800 merinos koyunu ithal edilerek Karacabey (Mihallıççık) harasında yetiştirilerek daha sonrada uygun iklimi ve ova zenginliği nedeniyle Bursa yöresi kırsal alan insanının çok önemli geçim kaynağını oluşturmuştur. Öncelikle iplik ünitesi faaliyete geçen ve Türkiye'de ilk kez 'Kangarn İplik Ünitesi' olarak kurulan tesis, yerli tiftiklerin kangarn harmanlarına karıştırılarak değerlendirilmesini sağlamıştır. Hizmete ilk başladığında 16.140 eğirme ve 7.000 katlama iğlik bir iplik fabrikası olarak, 1442 işçi ve 67 memur ile 3 vardiyalık çalışma sistemi ile 611.100 metre üretim ve iplik satışından 1.959.500 Tl. gelir elde edilmiştir [Altun ve Ünlü, 2001]. Fabrika; 1939 yılından sonra normal çalışma düzenine girmiş ve sürekli artan verimle yerel bir endüstri iletmesi olmaktan çıkarak yurt çapında da büyük önem kazanmıştır.

Bursa Merinos tesisleri, ilk aşamada iplik fabrikası binası, güç santrali (türbin ve kazan dairesi), tamirhane, ambarlar, hastane, kantin ve sinema salonu olarak altı ana binadan oluşmaktaydı. Güç santrali, fabrikanın enerji gereksinimi yanında hemen yanındaki yerleşim birimleri ile İpekiş Fabrikası'nın ihtiyacını karşılamaktaydı. Fabrikanın tüm ihtiyacı ile ambalaj malzemesi kendi bünyesinden karşılanmıştır. Süreç içinde fabrikanın kumaş dokuma bölümü yapımına 1943 yılında başlanarak elli tezgahtan oluşan dokuma binası 1944 yılında işletmeye açılmış, 1945 yılında da Defterdar Fabrikasından bazı apre makinelerinin bakımı yapılarak bu binaya getirilmiş ve 1946 yılında işletme kendi apre ihtiyacını karşılayacak duruma gelmiştir.

İşletmenin %50 oranında büyütülmesi konusu ikinci beş yıllık planda öncelikli olarak ele alınmış, Almanlar tarafından ilk olarak yapılan imalatlara ek olarak İngiltere'ye sipariş verilerek mevcudun 4000 iğ ile 250 dokuma tezgahının yükseltilmesi sağlanmıştır. Bu girişimle, Orta Avrupa'nın en büyük Kamgarn kombinalarından biri düzeyine ulaşan fabrikanın ilave tesisleri de Nisan 1944'te

işletmeye açılmıştır [Toros, 1954]. Buna koşut olarak 1950 yılının Nisan ayında fabrikanın genişletmesine yönelik yeni tesislerin temeli atılmış ve bu duruma göre fabrika 3000 ton iplik üreterek üç milyon m2 kumaş dokuyabilecek kapasiteye ulaşmıştır. 1953 yılında iplik, 1957 yılında da dokuma binalarının genişletilmesi yapılmıştır [Bursa İl Yıllığı, 1968].

Fabrika, üretimde olduğu gibi sosyal birimleriyle de ülkede öncülük yapmıştır. Fabrikanın sineması (tabldot binası) yıllarca Bursa kentinde cumhuriyet balolarına ve önemli toplantılara ev sahibi olmuştur. Fabrikanın spor kulübü de yıllarca aktifliğini korumuş ve Türkiye şampiyonluğuna katılan sporcular yetiştirmiştir. Sahada yer alan kreş personel çocuklarının bakımını, revir personelin ve ailelerinin tüm tıbbi bakımını, istihlak kooperatifi giyecek ve yiyecek gibi her türlü ihtiyacın ucuz fiyatlarla giderilmesini, yemek salonun bin işçinin bir kerede rahat yemek yemelerini sağlamıştır [Elbas ve Erdönmez,2015].

65 yıl içinde büyük ölçüde istihdam sağlamış, 20.000'e yakın işçi çalıştırmış, [Web 26] özel girişimcilerin ilgisini Bursa'ya çekmiştir. Ülkemizin tarımdan sanayiye geçişinde önemli rol oynayarak, kent ve yakın çevresini tetikleyerek ve bölgede sanayi kuruluşları açısından öncülük yaparak, kentin-bölgenin ve ülkenin sosyo-ekonomik ve sosyo-kültürel kalkınmasında etken olmuştur. 23.09.2004 tarihinde, ekonomik ömrünü tamamlaması gerekçesiyle kapatılmıştır [Web 21,22; 2016].

Fabrika kapatıldıktan sonra kentin kalitesini artıracak yeni işlevler kazandırılması planlamıştır. Bu görüşten hareketle; Merinos Fabrikası Alanı'nın mülkiyeti 2004 yılında, Özelleştirme Yüksek Kurulu'nun kararı ile "eğitim, halka açık kültür, sanat ve rekreasyon amaçlarında kullanılmak üzere" Bursa Büyükşehir Belediyesi'ne devredilmiştir [Elbas ve Erdönmez,2015]. Devir sonrasında, Bursa Kültür ve Tabiat Varlıkları Bölge Kurulu 14.07.1991 gün ve 1871 sayılı kararı ile Bursa Sümerbank Merinos Yünlü Sanayi Dokuma Fabrikası envanter listesi yapılarak Koruma Kurulu'na iletilmiştir. (Ek1) Kurulun 11.03.2005 gün ve 424 sayılı kararı ile 55 yapıdan 11 adedinin tesciline, 2 adedinin ise korunmasının tavsiyesine karar verilmiştir.

Şekil 2.2: Bursa Merinos İplik ve Dokuma Fabrikası İnşaatı 1936.

Şekil 2.3: Bursa Merinos İplik ve Dokuma Fabrikası İnşaatı 1936.

Şekil 2.4: Bursa Merinos İplik ve Dokuma Fabrikası 1938 Yılı Hava Fotoğrafı.

Şekil 2.5: Bursa Merinos İplik ve Dokuma Fabrikası 1938 Yılı Batı Cephesi.

Şekil 2.6: Bursa Merinos İplik ve Dokuma Fabrikası 1938 Yılı Açılış Töreninde Mustafa Kemal Atatürk.

Şekil 2.7: Bursa Merinos İplik ve Dokuma Fabrikası Üretim Bölümü.

2.3. Mimari Özellikler

Bu bölümde, Bursa Merinos Dokuma ve İplik Fabrikası sahası içinde yer alan, korunması kararı alınan 11, korunması tavsiye edilen 2 olmak üzere 13 yapının restorasyon öncesi ve restorasyon sonrası mimarisi, yapım sistemi ve yapı malzemelerinin, saha içerisinde yapılar dışındaki alanda yer alan bitki örtüsü ve rekreasyon öğelerinin analizi yapılmıştır. Bu çalışmada yerinde yapılan gözlemler, arşiv belgeleri, Fotoğraflar ve raporlarla birlikte değerlendirilmiştir. Alan içerisinde yeni yapılmış olan yapılara da özetle yer verilmiştir. İlgili görseller, yapıları anlatan her bölümün sonunda karşılaştırılma kolaylığı sağlamak amacıyla restorasyon öncesi ve restorasyon sonrası olmak üzere birbiri ardına sıralanmıştır.

2.3.1 Vaziyet Planı

Çalışma alanı olan Bursa Merinos İplik ve Dokuma Fabrikası sahası 262.000 m² yüzölçümüne sahiptir. Dört yönden caddeler ile çevrelenmiş alan içerisinde, yapılar arasında zengin yeşil doku yer almaktadır.

Alan içerisinde yer alan yapıların ve yapılar dışındaki bölümlerin genel yerleşimi restorasyon öncesi ve sonrası hava fotoğraflarında, yapılara uygulanan işlemler ise müdahale paftasında belirtilmiştir (Şekil 2.8, 2.9, 2.10).

2.3.1.1 Restorasyon Öncesi Vaziyet Planı

Kuzey, doğu ve güney olmak üzere 3 yönden bahçe duvarları ile çevrelenmiş Bursa Merinos İplik Fabrikası sahasına güney yönünde 1, batı yönünde 2 kapı ile girilmektedir. Lineer olarak düzenlenmiş yollar yeşil doku arasından yapılara ulaşmaktadır (Şekil 2.11). Saha içerisinde 55 yapı, ağaçlar, süs bitkileri ve çalı türlerinden oluşan bitki örtüsü, peyzaj öğeleri olan süs havuzu ve çevresine yerleştirilmiş açık yemek alanları, çocuk oyun alanları, mini golf alanı, tenis kortları yer alır (Şekil 2.12, 2.13, 2.14, 2.15). Toplam 74.290 m² taban alanına sahip olan yapılar kuzey bölümünde yoğunlaşmıştır.

Bursa Büyükşehir Belediyesi ve öğretim üyelerinden oluşan ekip tarafından mevcut ağaçlar tek tek numaralandırılmış, cinsi, türü ve sağlık durumu ve yaş

analizleri yapılıp, Bursa Merinos Kültür Parkı Kentsel Dönüşüm Projesi Ağaç Rölöve Raporu içinde belgelenmiştir. Bu analizler sonucunda alanın tümünde dağılmış, 138.378 m² alana sahip olan yeşil doku içerisinde doğal ve kültürel karakterli 2834 adet ağaç kaydedilmiştir. Bu ağaçların % 50 sinin normal, diğer % 50 sinin sağlıksız/anormal gelişim gösterdiği, birbirlerinin yaşam alanlarını olumsuz etkileyenler olduğu tespit edilmiştir. Çalıların bakımsız ve büyük oranda kurumuş oldukları gözlenmiştir (Şekil 2.11).

2.3.1.1 Restorasyon Sonrası Vaziyet Planı

Bahçe duvarları; betonarme perde üzerine yatay demir korkuluk olacak şekilde yenilenmiştir. Alana ana girişler; kuzey, güney, doğu ve batı olmak üzere 4 yönden olmak üzere yeniden düzenlenmiştir. Kapı girişlerine güvenlik kulübeleri ve kontrol barları eklenmiştir. Araç girişi batı cephesinde bulunan nikah dairesi avlu girişi dışındaki tüm kapılardan sağlanmıştır. Yollar araç ve yaya yolları olmak üzere iki farklı şekilde düzenlenmiştir. Araç yolları lineerdir (Şekil 2.11). Yaya yolları organik çizgilere sahip olup, acil durumlar dışında araç trafiğine kapalıdır. Orta aksta bir süs havuzu bulunur (Şekil 2.12). Alan içinde oturma alanları, çocuk oyun alanları, güney ve doğu bölümlerine oyun ve gösteri amaçlı düzenlenmiş sert zeminli açık alanlar düzenlenmiştir (Şekil 2.13, 2.14, 2.15). Alan içerisinde yer alan yapılardan tescilli olan ve korunması önerilen 3'ü blok olarak ele alınan 13 yapı yeniden işlevlendirilmiş, 4 yeni yapı yapılmış, diğer yapılar yıkılarak rekreasyon alanına dahil edilmiştir. Yeni planlamada mevcut olan bitki örtüsü; yapılan analizler ışığında sağlıklaştırmak, kesilmek veya taşınmak suretiyle düzenlenmiş, yeni süs bitkileri eklenmiştir. Peyzaj öğeleri ise tamamen yenilenmiştir.

Şekil 2.8: Bursa Merinos İplik ve Dokuma Fabrikası Restorasyon Öncesi Yerleşimi. 1.Dokuma İplik İşletmesi 2. Güç Merkezi 3. Müdür Evi 4. Tabldot 5. Puantörlük 6. Su Kulesi7. Soğutma Kulesi 8. Ham Madde Ambarları 9. Salaş Ambarları 10. İşçi Yemekhanesi 11. Kreş 12. Dokuma-Apre İşletmesi 13. Hazır Giyim İşletmesi 14. Lojman 15. Lokal 16. Misafirhane.

Şekil 2.9: Bursa Merinos İplik ve Dokuma Fabrikası (Bursa Merinos Atatürk Kültür Merkezi ve Parkı) Restorasyon Sonrası Yerleşimi.1.Atatürk Kültür ve Sanat Merkezi, Tekstil ve Göç Tarihi Müzesi 2. Enerji Müzesi 3. Restoran 4. Nikah Dairesi 5. Restoran 6. Seyir Kulesi 7. Kafeterya 8. Otopark- Açık Sergi Alanı 9. Atatürk Kongre Merkezi 10. Restoran 11.Kafeterya 12. Gölet 13. Afet Yönetim ve Açık Gösteri 14. Çocuk Oyun Alanı.

Şekil 2.10: Bursa Merinos İplik ve Dokuma Fabrikası Restorasyon Müdahale Paftası.

a) b)

Şekil 2.11: Bursa Merinos İplik ve Dokuma Fabrikası Bahçesi a) Restorasyon Öncesi Yollar a) Restorasyon Sonrası Yollar.

a) b)

Şekil 2.12: Bursa Merinos İplik ve Dokuma Fabrikası Bahçesi a) Restorasyon Öncesi Süs Havuzu a) Restorasyon Sonrası Gölet.

a) b)

Şekil 2.13: Bursa Merinos İplik ve Dokuma Fabrikası Bahçesi a) Restorasyon Öncesi Açık Yemek Alanı a) Restorasyon Sonrası Oturma Alanları.

a) b)

Şekil 2.14: Bursa Merinos İplik ve Dokuma Fabrikası Bahçesi a) Restorasyon Öncesi Çocuk Oyun Alanı a) Restorasyon Sonrası Çocuk Oyun Alanı.

a) b)

Şekil 2.15: Bursa Merinos İplik ve Dokuma Fabrikası Bahçesi a) Restorasyon Öncesi Mini Golf Alanı a) Restorasyon Sonrası Oyun Alanı.

2.3.2. Korunan Yapıların Analizi

Bu bölümde alan içerisinde restore edilip yeniden işlevlendirilen 3 tanesi blok olarak ele alınan 13 yapının restorasyon öncesi ve restorasyon sonrası mimari özellikleri, yapım sistemi ve yapı malzemeleri açılarından analizi yapılmıştır. Bu yapılardan Müdüriyet/Tops İplik İşletmesi/Tefrik ve Yün Yıkama Ambarı Dokuma İplik İşletmesi'ni, Türbin Dairesi ve Kazan Dairesi Güç Merkezi'ni, Tabldot/Eski Misafirhane/Revir ve Tüketim Kooperatifi Tabldot Binasını oluşturmaktadır. Müdür Evi, Puantörlük, Su Kulesi ve Soğutma Kulesi bağımsız yapılar olarak yer almaktadır.

2.3.2.1. Dokuma İplik İşletmesi

Yapı alanın kuzey batısında, Merinos Caddesi'nden girilen batı kapısının karşısında yer alır (Şekil 2.8, 2.9). Kuzeyinde Hammadde Ambarları (Yıkılarak yerine otopark ve açık sergi alanı inşa edilmiştir), doğusunda Salaş Ambarları (Yıkılarak yerine Atatürk Kongre Merkezi inşa edilmiştir) ve güneyinde Tabldot Binası bulunur. İşletme Sahası içinde A Blok olarak adlandırılmıştır.

2.3.2.1.1 Restorasyon Öncesi Dokuma İplik İşletmesi

Yapı; Yönetim (Müdüriyet), Üretim (Tops İplik İşletmesi) ve Tefrik ve Yün Yıkama Ambarı olmak üzere 3 ana bölümden oluşmuştur (Şekil 2.16). Bu bölümler plan şeması olarak içi içe olup, iç geçişlidir. Ofis birimlerinin iplik fabrikasının batı ve kuzey bölümlerinde de devam etmesinden dolayı özellikle Müdüriyet bölümünün sınırlarını belirlemek güçtür. Ofislerin bulunduğu bölüm strüktürel açıdan da devamlılık göstermektedir. Zaman içinde ilaveler ve yeniden düzenlemeler yapılması sebebiyle bazı birimlerin bölücü duvarları yapının ayrım noktası ile örtüşmemektedir. Ancak cephe ve çatı, yapıların sınırları konusunda kesin veridir.

Şekil 2.16: Dokuma İplik İşletmesi Plan Şeması.

- Mimari Analizi:

Müdüriyet: Fabrikanın idari birimidir. Yapı bütününün kuzeybatı ucundadır. Zemin, bodrum ve 1. kattan oluşmaktadır. Fabrika kuzeyden güneye doğru artan eğim üzerine oturduğundan, bu bölümün bodrum katı toprak üzerindedir.

Bodrum katta doğu-batı doğrultusunda araç geçmesini sağlayan bir açıklık yer alır. Bu açıklık bodrum katı ikiye böler. Kuzeyde kalan bölümün girişi geçit altından sağlanmaktadır. Bu bölümde mescid, tuvaletler, ofisler ve puantörlükten oluşan 6 mekan yer alır. Puantörlük biriminin girişi kuzey yönündeki muhdes koridordan bağımsız olarak sağlanmaktadır. Güney yönündeki birimde ise Müdüriyet ana girişi bulunur. Bu bölümde zemin kata çıkan merdivenler (Şekil 2.18), santraller, ofisler ve işçi odaları yer almaktadır.

Zemin katta 1. kat ve bodrum kat bağlantılarını sağlayan merdiven, sergi salonu olarak kullanılan maket odası, muhaberat servisi, bilgisayar odası, sosyal hizmetler odası, çay ocağı, toplantı odası, müessese müdürü, müdür sekreteri, müessese müdür yardımcısı, müfettiş, bölge müdürü odaları, laboratuvar, tuvaletler, doğu yönündeki terasa açılan ve fabrikanın kuzey ve batı yönlerindeki ofis bölümlerine geçiş sağlayan koridorlar bulunur (Şekil 2.19). Müdüriyet bölümünün Fabrika bölümünün batı yönündeki ofislerden ayrım noktası, laboratuvar ve bölge müdürü odalarının ortasından geçmektedir.

1. katta müfettiş, müessese müdür yardımcısı, müdür sekreteri, müdür, ihracat müdürü, ihracat, şef, arşiv, genel muhasebe, satış şefliği odaları, tuvaletler ve

koridorlar yer alır. Koridordan güney yönünde açılmış bir kapı ile üretim bölümünün terasına geçiş sağlanmıştır.

Tops İplik Fabrikası: Fabrikanın üretim birimidir. Bodrum ve zemin olmak üzere iki katlıdır. Kuzey cephesinden girişler bodrum kattan, batı ve güney cephelerinden girişler zemin kattan sağlanmış olup, Müdüriyet ve Tefrik-Yün Yıkama Ambarı ile iç geçişleri vardır.

Bodrum kat kısmidir (Şekil 2.20). Batı yönündeki ofislerin altında santral ve 2 ofis, kuzey yönündeki ofislerin altında klima üniteleri, terzihaneler, işçi soyunma birimleri ve tuvaletleri, elbise dağıtım birimi, cam atölyesi, elektrik bakım ünitesi, santraller olmak üzere farklı büyüklüklerde 27 mekan, üretim alanı altında ise ambar, depolar ve sığınaklar ve zemin kat bağlantısını sağlayan yük asansörleri yer alır. Kuzey yönünden trafo altı birimlerine, klima ünitesine, işçi soyunma birimlerine, elbise dağıtım odasına, cam atölyesine, elektrik bakım ünitesine ve 2 noktadan doğrudan bağlanan koridorlarla üretim alanı altına girişler sağlanmıştır.

Zemin kat kuzey-güney doğrultusunda uzanmış batı yönünde 2 adet işçi giriş kapısı, koridorlar, soyunma odaları, tuvalet ve duşlar, eğitim ve hukuk müşaviri odaları bulunur. Kuzey yönündeki bölümde ise doğu-batı doğrultusunda yerleştirilmiş ofisler, kalite güvence, etüt şefi, ücret işleri şefliği, planlama müdürlüğü, üretim planlama, kütüphane, planlama bürosu, mescidler, üretim birimine geçiş koridorları, fiksaj birimleri, makine bakım ünitesi, madeni yağ odası, boya mutfağı, sigara salonu, tops iplik üretim müdürü bürosu, usta odası, teklif numuneleri bekleme alanı, boya şefi, boya laboratuvarı, renk ölçüm odası, boyahaneler, trafo ve tuvaletler yer alır. Bölücü duvarlarla bölümlere ayrılmış ayırılmış üretim alanında (Şekil 2.21, 2.22, 2.23), tek büküm alanı, imalat bölümü, baskı ve iğne odası, iplik işleme alanı, trafo, sigara salonu, depo, çift büküm alanı, kasnak, ustabaşı odası (Şekil 2.24), şef, mühendis odaları ve müze (Şekil 2.24) yer almaktadır. Ustabaşı, şef ve mühendis odaları asma katlarda yer alır. Müzenin güney yönünden bağımsız girişi vardır. Müze içerisinde bulunan makine ve maketlerle tekstil tarihi sergilenmektedir.

Tefrik ve yün Yıkama Ambarı Bölümü: Yapının doğu yönünde, kuzey-güney doğrultusunda inşa edilmiştir. Zemin kat, bodrum, 1. ve 2. katlardan oluşmuştur.

Bodrum kat kısmidir. Giriş kuzey cephesinden sağlanmakta, üretim bölümünden de geçiş bulunmaktadır. Bu katta ambarlar yer alır. Güç Merkezi ve Ham madde ambarlarıyla bir tünel bağlantısı vardır.

Zemin kat ana girişi doğu cephesindedir. Bu katta (Şekil 2.26, 2.27) yıkama bölümü, soda ve deterjan odası, saraç odası, iğne odası ve ofisler, bodrum, 1. ve 2. kat bağlantılarını sağlayan merdiven ve asansörler yer alır.

1. katta depolar, soda odası, mescid, soyunma odası ve tuvaletler vardır. Bu katta dışardan giriş yoktur.

2. katta ofisler, laboratuvar, yapağı işlem bölümleri ve fırın yer alır. Kuzey yönünde +10.31 kotunda ikmal kulesi ile ambarlara bağlantı sağlanmıştır.

Cepheler: Yapı; 3 farklı fonksiyonda kullanıldığından ve kuzey-güney, doğu-batı doğrultusunda eğimli bir zemine yerleştirilmiş olduğundan hareketli cephelere sahiptir. Cephelerdeki pencere ve kapı açıklıklarının şekil, büyüklük ve yerleşimlerinin kendi içlerinde bir düzeni vardır.

Batı cephesinde Müdüriyet, Tos İplik İşletmesi, Tefrik ve Yün Yıkama bölümünün 2. katı yer alır (Şekil 2.29, 2.30, 2.31, 2.32). Arazi eğimi sebebiyle Müdüriyet'in bodrum katının tamamı ve İplik İşletmesi'nin bodrum katının kuzey bölümü toprak üstündedir. Müdüriyet bodrum kat ana giriş kapısı ve Tops İplik İşletmesi zemin kat işçi girişleri bu cephededir. İşçi giriş kapıları arkad altındadır. Saçağın üzeri 1. katta teras olarak kullanılmaktadır.

Güney cephesi, batıdan doğuya doğru 1 metre artan eğime sahiptir (Şekil 2.33, 2.35). Bu cephe Tos İplik işletmesi ve Tefrik ve Yün Yıkama bölümlerinden oluşmuştur. Cephenin üretime ait olan bölümünde bant pencereler ve 3 giriş kapısı, Tefrik ve Yün Yıkamaya ait olan bölümde ise giriş kapısı, 4 kattan ve merdiven kovasından açılan pencereler yer alır.

Doğu cephesi, Tefrik ve Yün Yıkama Bölümünden oluşmuştur (Şekil 2.36, 2.37). Köşelerde ve orta aksta merdiven kovaları bulunur. Bu bölümün ana giriş kapısı da bu cephededir. Zemin, 1. ve 2. kat pencere doğramaları her katta kendi içinde bir düzen içerisindedir. Müdüriyet bölümünün bu yöndeki cephesinde bodrumda kolonlarla ayrılmış iki açıklık yer almaktadır. Kuzeyinde uzayan ambarlar nedeniyle Müdüriyet zemin katının bir kısmı bu cepheden görülememektedir (Şekil 2.38).

Kuzey cephesi Müdüriyet, Tos İplik İşletmesi, Tefrik ve Yün Yıkama bölümlerinden oluşmaktadır (Şekil 2.39, 2.40). Müdüriyet bölümü kuzeydeki ambarlara doğru uzamaktadır. Batıdan doğuya doğru artan eğim sebebiyle üretim bölümünün bodrumu kısmi olarak toprak altındadır. Cephede üretim bölümünün bodrumuna açılan 6 kapı, 1 tünel açıklığı ve pencereler, zemin kata açılan 6 kapı

ve pencereler, üretim bölümü zemin kat boya mutfağı penceresi önüne çıkan bir merdiven, Tefrik ve Yün Yıkama bölüme açılan 2 kapı, 4 kattan ve merdiven kovasından açılan pencereler ve ham madde ambarlarına bağlanan ikmal kulesi yer alır.

- Yapım Sistemi ve Malzeme Analizi:

Yapıyı oluşturan üç bölüm de betonarme sistemle inşa edilmiş olup, dilatasyonla birbirlerinden ayrılmaktadır. Müdüriyet bölümü betonarme karkas sistemle yapılmış olup, kolon ve kiriş sitemi düzenlidir. Üretim bölümü ilk olarak bodrum kat olarak inşa edilmiş, daha sonra birinci kat ilave edilmiştir. Taşıyıcı, açıklığı 5.5 m. olan modüler şed çatılı çerçeveler ile dik doğrultuda bu çerçeveleri bağlayan 8m. açıklıklı vierendeel kirişlerden oluşmuştur. Şed çatılı çerçevenin kirişleri 30x60, kolonları 50x50cm. ve 55x55 cm. boyutlarındadır. Bodrum kat kolonları 80x80 cm, zemin kat kolonları 60x60 cm. dir. Zaman içinde kullanılan makinelerin daha ağır olanları ile değiştirilmesi sebebiyle bodrum kata betonarme ve çelik takviyeler yapılmıştır. Temeli kirişli radyedir. Tefrik ve yün Yıkama Laboratuvarı Bölümü de betonarme karkas sisteme sahiptir. Kolon ve kiriş sistemi düzenlidir. Yerinde yapılan incelemelerde yapılarda herhangi bir çatlak, deformasyon, düşeyden sapma ve korozyon tespit edilmemiştir. Yapıdan alınan karot numuneleri üzerindeki basınç deneyleri ve vurma deneyi ile yapılan ölçümlerde ve çekilen röntgende (Ek B) beton kalitesinin ve konstrüksiyon donatısının yeterli güvenlikte olduğu tespit edilmiştir. Yapının taşıyıcı sistemi ile ilgili tüm bilgiler Statik ve Taşıyıcı Sistem Raporu'nda yer almaktadır.

Yapı üzerini örten çatının malzeme, eğim ve kotları bölümler arası farklılık göstermektedir. Müdüriyet bölümü betonarme plak çatı örtülüdür. Çatı üzeri bitümlü yalıtım malzemesi kaplıdır. Üretim bölümü vierendeel kiriş gibi çalışan ve kuzeyden sabit ışık alan şet çatı şeklindedir (Şekil 2.17). Çatı üzeri marsilya kiremidi kaplıdır. Tefrik ve Yün Yıkama Bölümü üzeri kırma çatı örtülü olup, çatı üzeri Marsilya kiremidi kaplıdır. Bu bölümdeki merdiven kovaları betonarme plak çatı ile örtülüdür ve bitümlü yalıtım malzemesi kaplıdır. Çatıların tümünde oluk ve yağmur iniş boruları pvc olarak değiştirilmiştir.

Cephe yüzeyleri serpme sıva ve grenli cephe boyası kaplıdır. Açıklıklardan, Müdüriyete ait pencere ve kapı doğramaları ahşap, diğerleri metaldir. Doğramalar üzerinde düzensiz olarak uygulanmış sineklikler ve panjurlar, demir korkuluklar

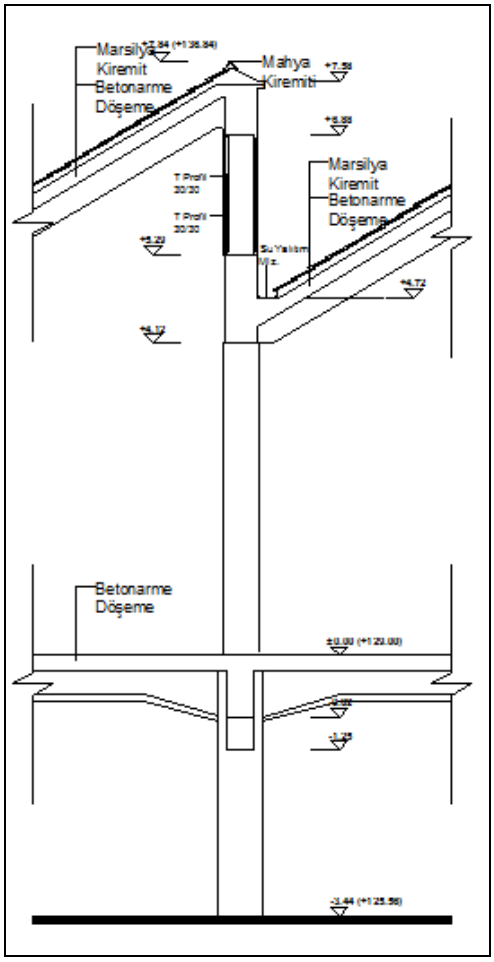
yer alır. Camlarda yine düzensiz aralıklarla havalandırma boşlukları açılmıştır. Demir doğrama kapı ve pencere kanatları oksitlenmiş, camların bir bölümü kırılmıştır. Çatıdan inen yağmur iniş boruları büyük oranda kopmuş, metal aksamları oksitlenmiştir. Cephelerde sıva dökülmeleri, kirlenme ve biyolojik bozulmalar (yosunlanmalar) görülmektedir.

İç merdivenler betonarme olup dökme mozaik kaplıdır. Korkuluklar ferforjedir.

Elektrik, sıhhi tesisat ve su tesisatlarının ana kanalları özgün kalmış, malzemeleri zaman içinde yenilenmiştir.

Yerinde yapılan incelemelerde müdüriyet bölümünde döşeme kaplaması olarak karo mozaik, dökme mozaik, halı, karo seramik, tavan kaplaması olarak sıva üstü plastik boya, duvar kaplaması olarak ise sıva üstü plastik boya, ahşap lambri ve karo seramik kullanıldığı; üretim bölümünde döşeme kaplaması olarak karo mozaik, dökme mozaik, halı, karo seramik, şap, ahşap karo, tavan kaplaması olarak sıva üstü plastik boya, duvar kaplaması olarak ise sıva üstü plastik boya ve karo seramik, Tefrik ve Yün Yıkama Ambarı bölümünde döşeme kaplaması olarak karo mozaik, halı, karo seramik, şap, zift, saç ve ahşap kaplama, tavan kaplaması olarak sıva üstü plastik boya, duvar kaplaması olarak ise sıva üstü plastik boya ve karo seramik kullanıldığı görülmüştür.

Dokuma İplik İşletmesi'ne ait rölöveler (EK C)'de verilmiştir**.**

Şekil 2.17: Tops İplik İşletmesi Çatı Sistemi.

2.3.2.1.1 Restorasyon Sonrası Dokuma İplik İşletmesi (Atatürk Kültür-Sanat Merkezi)

Restorasyon çalışmasında Müdüriyet bölümü ve Tops İplik İşletmesi bölümleri birlikte planlanmış, kültür ve sanat merkezi olarak işlevlendirilmiştir. Tefrik ve Yün Yıkama Ambarı bölümü ise müze olarak tefriş edilmiştir. Kuzey yönünde bulunan hammadde ambarları kaldırılmış, fabrikaya bitişik yeni yapı inşa edilmiştir. Bu yapının bodrum katı otopark, zemin katı açık sergi alanı olarak kullanılmaktadır. Yapının doğu yönüne Kültür Merkezi inşa edilmiştir. İki yapı arasındaki geçiş, aralarındaki döşeme ile sağlanmıştır.

• Mimari Analizi:

Müdüriyet ve Tops İplik İşletmesi Bölümleri: Bodrum katta Müdüriyet'in batı yönünde birimlerde mescid, mekanik tesisat odası, şoför odası, ve merdiven (Şekil 2.18) yeniden düzenlenmiştir. Batı yönündeki birimler dışındaki bütün bölümler kaldırılmış, alan kuzey yönünde yeni yapılan yapı ile birlikte otopark olarak düzenlenmiştir (Şekil 2.20). Üretim bölümünde ise yemekhane, mutfak ve personel birimleri oluşturulmuştur. Otoparkta giriş-çıkış araçlar için doğu-batı yönlerinden, yayalar için ise 4 yönden sağlanmıştır.

Zemin katta müdüriyet bölümü idari ofisler olarak düzenlenmiştir. (Şekil 2.19). Üretim bölümünde (Şekil 2.21, 2.22, 2.23). 4 kuzey, 4 güney 1 batı ve 1 doğu olmak üzere 10 giriş vardır. Bu bölümün orta aksında sergi alanı (Şekil 2.25), sanat galerileri ve buna bağlı teknik odalar, alışveriş birimleri yer alır. Sergi alanının kuzey ve güney bölümlerinde, simetrik yerleştirilmiş ve geniş hollerle birbirinden ayrılmış 6 bölüm bulunur. Bu bölümlerde ofisler orta avlu oluşturacak şekilde yerleştirilmiştir. Orta avluda spider sistem cam duvarlarla oluşturulmuş birim (Şekil 2.25), tuvaletler, duşlar ve soyunma ve tesisat odaları yer alır. Kuzey yönünde yeni yapılmış olan yapı, bu kattan ulaşılan açık sergi alanı olarak kullanılmaktadır.

Bu yapının yalnızca Müdüriyet bölümünün 1. katı vardır. Bu kat meclis salonu, bekleme salonu, servis salonu bulunan idari bölüm olarak düzenlenmiştir. Koridordan güney yönünde açılmış bir kapı ile üretim bölümünün terasına geçiş bulunmaktadır.

Tefrik ve Yün Yıkama Ambarı Bölümü: Bodrum katında teknik birimler, jeneratör odası, depo, merdivenler ve asansörler yer alır. Zemin kat orta aksı doğu yönünden giriş olarak düzenlenmiştir. Bu bölümün kuzeyi tekstil müzesi (Şekil 2.26, 2.27), güneyi ipek müzesi olarak tefriş edilmiştir. 1. katta bir kafeterya, servis ve mutfak birimleri, tekstil (Şekil 2.28), ve ipek müzeleri, 2. katta bir kafeterya, servis ve mutfak birimleri, tuvaletler, göç tarihi müzesi (Şekil 2.28), müze idari ofisi, kütüphane, eğitim salonları ve arşiv yer alır. Yapıda kuzey ve güney köşelerinde bulunan merdivenler korunmuştur. Ancak acil çıkışı olarak kullanılan bu bölümlerde merdiven holleri ahşap kapı arkasında kalacak şekilde kapatılmıştır. Ortadaki merdiven kaldırılarak zemin kattaki giriş açıklığının iki yanında olacak şekilde yeniden inşa edilmiştir. Ortadaki merdivenlerin karşılarına ikişer asansör, köşelerdekilerin karşılarına ofis, servis odaları ve arşiv yerleştirilmiştir.

Cepheler: Yapının cepheleri ana hatlarıyla korunmuştur. Muhdes bölümler kaldırılmıştır. Cephelerin tümünde pencere ve kapı açıklıklarının sayıları, formları ve boyutları değiştirilmiştir.

Batı cephesinde (Şekil 2.29, 2.30, 2.31, 2.32), Müdüriyet bölümünün bodrum katındaki açıklığın iki yanındaki çıkmalar kaldırılmıştır. Bu bölümünün giriş kapısı açıklık içine taşınmıştır. Üretim bölümü işçi girişleri ve üzerlerindeki saçaklar yeniden düzenlenmiş, arkadlar kaldırılmış, iki kapı arasındaki bölüm tamamen şeffaflaştırılmış giriş olarak düzenlenmiştir. Bu bölümün üzeri saçak ile örtülmüştür. Güney cephesi (Şekil 2.33), ana hatlarıyla korunmuş, üretim bölümündeki girişler geriye çekilerek saçak altına alınmıştır. (Şekil 2.34, 2.35), Giriş sayısı 4'e çıkarılmıştır. Tefrik Bölümünde kapı üzerindeki dışındaki pencere açıklıkları kapatılmıştır. Doğu cephesinde (Şekil 2.36, 2.37), Tefrik ve Yün Yıkama Bölümü orta aksındaki merdiven kovası kaldırılmış, bu alan genişletilmiştir. Cephe yüzeyi zemin ve birinci katta geriye çekilmiş ve şeffaf bir giriş olarak düzenlenmiştir. Bu yönde yapılan Atatürk Kongre Merkezi ile arasındaki döşeme cephenin bodrum kısmının bir bölümünü kapatmıştır. Müdüriyetin bu yöndeki cephesinin bodrum bölümü de açık sergi alanı döşemesi altında kalmıştır (Şekil 2.38). Kuzey cephesinde (Şekil 2.39, 2.40), Ham Madde Ambarlarının kaldırılmasıyla Müdüriyet bölümü cephesi açığa çıkmıştır. Bu yönde yapıya bitişik inşa edilen otopark ile üretim bölümü bodrum katı kapanmıştır. Açık sergi alanı olarak kullanılan otoparkın üst döşemesinden zemin kata 4 giriş düzenlenmiştir.

- Yapım Sistemi ve Malzeme Analizi:

Yapının taşıyıcı sistemi genel olarak korunmuştur. Üretim bölümü orta aksında, doğu-batı doğrultusunda uzayan 23, kuzey-güney doğrultusunda uzayan 3 olmak üzere toplam 69 betonarme kolon, çatıdaki kirişlerle birlikte kaldırılmıştır. Bu bölümde inşa edilen yuvarlak çelik kolonlar üzerine oturan kafes kirişler ile çatı konstrüksiyonu oluşturuluştur. Üretimin diğer bölümlerinde betonarme kolonlar ve çatı taşıyıcı kirişleri korunmuş, çatı üzerindeki Marsilya kiremidi kaldırılmıştır, alüminyum örtü uygulanmıştır. İç avlularda ve batı girişlerinin bulunduğu bölümde vierendel kirişlerin arlarındaki betonarme tavan döşemeleri kaldırılarak tavanda açıklıklar oluşturulmuş, kirişler tamamıyla kompozit kaplanmıştır. Müdüriyet bölümünün üzerindeki çatı yenilenmiş, üzeri alüminyum kaplanmıştır Çatılarda oluklar ve yağmur iniş boruları da yenilenmiştir.

Cephelere alüminyum giydirme sistem uygulanmıştır. Cephenin dolu olan bölümleri kil panel, doğrama olmayan açıklıkların çevreleri ve tefrik bölümü dikey söveleri kompozit kaplanmıştır. Sayı, form ve ebatları değiştirilen pencere ve kapı açıklıklarına alüminyum doğramalar yerleştirilmiştir.

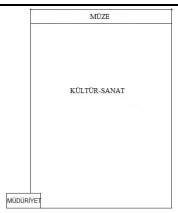
Yapının betonarme olan merdivenlerinin basamak ve rıhtları mermer kaplanmıştır. Korkuluklar alüminyum olarak yenilenmiştir. Mevcut asansörler kaldırılmış, hidrolik asansörler , engelliler için % 6 eğimli rampalar ilave edilmiştir.

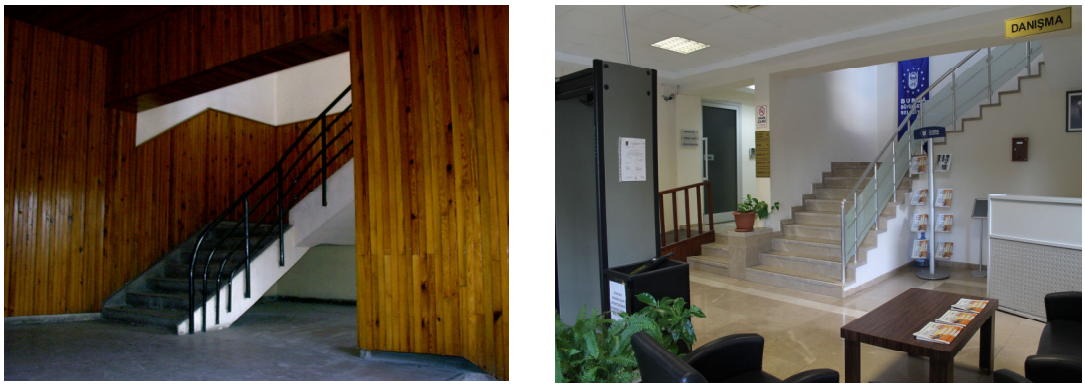
Elektrik ve sıhhi tesisat yenilenmiştir. Isınma ve havalandırma merkezi klima sistemi ile sağlanmaktadır.

Yerinde yapılan incelemelerde Müdüriyet bölümünde döşeme kaplaması olarak sirkülasyon alanlarında granit seramik, ofislerde parke, ıslak hacimlerde seramik, tavan kaplaması olarak alçıpan çerçeve ile sınırlanmış, 30x30 metal asma tavan, duvar kaplaması olarak sıva üstü plastik boya uygulandığı görülmüştür. Üretim bölümünde döşeme kaplaması olarak granit seramik, yer yer laminat parke, ofislerde linolyum ve laminat parke, ıslak hacimlerde seramik, duvar kaplaması olarak sıva üstü plastik boya kullanılmıştır. Bu bölümde taşıyıcı kirişlerin altında alüminyum asma tavan taşıyıcı profilleri uygulanmış, paneller takılmayarak kirişlerin görülebilmesi sağlanmıştır. Tefrik ve Yün Yıkama Ambarı bölümünün zemininde sergi malzemelerinin bulunduğu alanlarda traverten, sirkülasyon alanlarında linolyum uygulanmıştır. Duvarlarda sıva üstü plastik boya ve yer yer resimli kağıt kaplamalar yer almaktadır. Bu bölümde tavan genelinde bir kaplama kullanılmamış, lokal olarak alçıpan asma tavan uygulanmıştır. Otopark olarak kullanılan bodrum zemininde taş, duvarlar ve tavanda sıva üzeri plastik boya uygulanmıştır.

Dokuma İplik İşletmesi'ne ait restorasyon projesi (EK D)'de verilmiş, yapı analizine ilişkin bilgiler Tablo 2.1'de özetlenmiştir.

Tablo 2.1: Dokuma İplik İşletmesi Genel Bilgiler.

YAPININ	RESTORASYON ÖNCESİ	RESTORASYON SONRASI
ADI	Dokuma İplik İşletmesi	Atatürk Kültür-Sanat Merkezi
İŞLEVİ	Müdüriyet (Yönetim), Tops İplik İşletmesi (Üretim), Tefrik ve Yün Yıkama Ambarı	Bursa Büyükşehir Bel.Kültür Birimleri, Sergi Salonu, Sanat Galerisi Atölyeleri, Konservatuar, Tekstil, İpek ve Göç Tarihi Müzeleri
YAPIM YILI/ RESTORASYON YILI	1938-1954	2006-2010
KAT ADEDİ	Bodrum+zemin+kısmi 1. ve 2. Katlar	Bodrum+zemin+kısmi 1. ve 2. Katlar
TABAN ALANI	37.000 M^2	37.000 M^2
İNŞAAT ALANI	66.000 M^2	66.000 M^2
TAŞIYICI STRÜKTÜR	Betonarme	Betonarme
DUVAR STRÜKTÜRÜ	Tuğla	Tuğla
DÖŞEME STRÜKTÜRÜ	Betonarme	Betonarme
MERDİVEN STRÜKTÜRÜ	Betonarme	Betonarme
ÇATI STRÜKTÜRÜ	Müdüriyet Betonarme Plak Çatı, Üretim Şet Çatı, Tefrik ve Yün Yıkama Ambarı Kırma Çatı	Müdüriyet Betonarme Plak Çatı, Kültür- Sanat Şet Çatı, Müze Kırma Çatı
ÇATI ÖRTÜSÜ	Müdüriyet bitümlü yalıtım malzemesi, Üretim Marsilya Kiremiti, Tefrik ve Yün Yıkama Ambarı Marsilya Kiremiti	Müdüriyet bitümlü yalıtım malzemesi, Kültür Sanat Marsilya Kiremiti, Müze Marsilya Kiremiti
DIŞ CEPHE KAPLAMASI	Serpme Sıva ve grenli cephe boyası	Alüminyum Giydirme- Kil Panel
PLAN ŞEMASI		
CEPHE GÖRSELLERİ		

a) b)

Şekil 2.18: Dokuma İplik İşletmesi Müdüriyet Bölümü Bodrum Kat Girişi
a) Restorasyon Öncesi b) Restorasyon Sonrası.

a) b)

Şekil 2.19: Dokuma İplik İşletmesi Müdüriyet Bölümü Zemin Kat Ofis Koridoru
a) Restorasyon Öncesi b) Restorasyon Sonrası.

a) b)

Şekil 2.20: Dokuma İplik İşletmesi Üretim Bölümü Bodrum Kat
a) Restorasyon Öncesi b) Restorasyon Sonrası Otopark.

a) b)

Şekil 2.21: Dokuma İplik İşletmesi Üretim Bölümü Zemin Kat
a) Restorasyon Öncesi b) Restorasyon Sonrası Konservatuar.

a) b)

Şekil 2.22: Dokuma İplik İşletmesi Üretim Bölümü Zemin Kat Güney Kapı Girişi
a) Restorasyon Öncesi b) Restorasyon Sonrası.

a) b)

Şekil 2.23: Dokuma İplik İşletmesi Üretim Bölümü Zemin Kat a) Restorasyon Öncesi Boyahane b) Restorasyon Sonrası Sanat Merkezi.

a) b)

Şekil 2.24: Dokuma İplik İşletmesi Üretim Bölümü Zemin Kat a) Restorasyon Öncesi Usta Başı Odası b) Restorasyon Öncesi Tekstil Müzesi.

a) b)

Şekil 2.25: Dokuma İplik İşletmesi Üretim Bölümü Zemin Kat
a) Restorasyon Sonrası Sergi Salonu b) Restorasyon Sonrası Konservatuar.

a) b)

Şekil 2.26: Dokuma İplik İşletmesi Tefrik ve Yün Yıkama Ambarı Bölümü
Zemin Kat a) Restorasyon Öncesi b) Restorasyon Sonrası Tekstil Müzesi.

a) b)

Şekil 2.27: Dokuma İplik İşletmesi Tefrik ve Yün Yıkama Ambarı Bölümü
Zemin Kat a) Restorasyon Öncesi b) Restorasyon Sonrası Tekstil Müzesi.

a) b)

Şekil 2.28: Dokuma İplik İşletmesi Tefrik ve Yün Yıkama Ambarı Bölümü Restorasyon Sonrası a) 1.Kat Tekstil Müzesi b) 2. Kat Göç Tarihi Müzesi.

a) b)

Şekil 2.29: Dokuma İplik İşletmesi Batı Cephesi a) Restorasyon Öncesi b) Restorasyon Sonrası.

a) b)

Şekil 2.30: Dokuma İplik İşletmesi Batı Cephesi a) Restorasyon Öncesi b) Restorasyon Sonrası.

a) b)

Şekil 2.31: Dokuma İplik İşletmesi Batı Cephesi a) Restorasyon Öncesi b) Restorasyon Sonrası.

a) b)

Şekil 2.32: Dokuma İplik İşletmesi Güney Batı Köşesi a) Restorasyon Öncesi b) Restorasyon Sonrası.

a) b)

Şekil 2.33: Dokuma İplik İşletmesi Güney Cephesi a) Restorasyon Öncesi b) Restorasyon Sonrası.

a) b)

Şekil 2.34: Dokuma İplik İşletmesi Güney Cephesi Giriş Kapıları
a) Restorasyon Sonrası b) Restorasyon Sonrası.

a) b)

Şekil 2.35: Dokuma İplik İşletmesi Güney Doğu Köşesi a) Restorasyon Öncesi
b) Restorasyon Sonrası.

a) b)

Şekil 2.36: Dokuma İplik İşletmesi Doğu Cephesi a) Restorasyon Öncesi b) Restorasyon Sonrası.

a) b)

Şekil 2.37: Dokuma İplik İşletmesi Doğu Cephesi a) Restorasyon Öncesi b) Restorasyon Sonrası.

a) b)

Şekil 2.38: Dokuma İplik İşletmesi Doğu Cephesi Müdüriyet Bölümü
a) Restorasyon Öncesi b) Restorasyon Sonrası.

a) b)

Şekil 2.39: Dokuma İplik İşletmesi Kuzey Cephesi a) Restorasyon Öncesi
b) Restorasyon Sonrası.

a) b)

Şekil 2.40: Dokuma İplik İşletmesi Kuzey Cephesi a) Restorasyon Öncesi b) Restorasyon Sonrası.

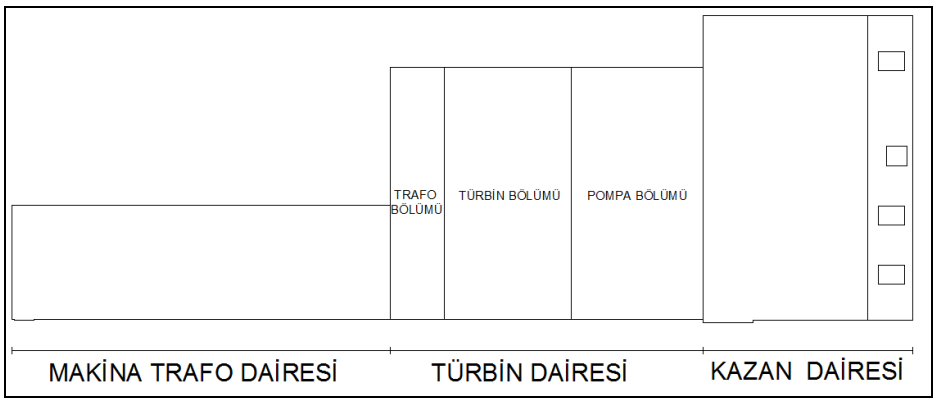
2.3.2.2. Güç Merkezi

Yapı; alanın kuzeyinde yer alır. Güneyinde Ham Madde Ambarları (Yıkılarak yerine otopark ve açık sergi alanı inşa edilmiştir.), batısında Soğutma Kulesi yer alır. (Şekil 2.8, 2.9) Güç Merkezi adı verilen yapı işletme içerisinde C Blok olarak adlandırılmıştır. İşletmeye doğrudan hizmet verdiği gibi, uzun bir süre Merinos çevresinin elektrik enerjisi üretimini de yapmıştır.

Koruma Kurulu'nun 14.07.91 gün, 1873 sayı ve 11.03.05 gün, 424 sayılı kararları ile tescil edilmemiş; korunması önerilmiştir.

2.3.2.2.1 Restorasyon Öncesi Güç Merkezi

Yapı; türbin dairesi, kazan dairesi, ve makine-trafo dairesi (garaj ve ofisler) olmak üzere 3 ana bölümden oluşmuştur (Şekil 2.41). Bu bölümler iç geçişlidir.

Şekil 2.41: Güç Merkezi Plan Şeması.

• Mimari Analizi:

Makine Trafo Dairesi: Yapı bütününün batı ucundadır. Bu bölümün girişi zemin kat güney cephesinden ve doğusunda yer alan türbin dairesinden sağlanır. Zemin ve bodrum kat olmak üzere 2 katlıdır. Zemin katta; kuzey güney cephelerine yerleşmiş ofisler, laboratuvar ve tuvaletler yer alır.

Bodrum katta; garajlar, oto bakım birimleri, personel oda ve tuvaletleri yer alır. Garaj giriş kapıları kuzeydedir.

Türbin dairesi: Batıda makine trafo dairesi, doğuda kazan dairesi ile bağlantılıdır. Bodrum ve zemin kat olmak üzere 2 katlıdır.

Giriş; zemin kat güney cephesindendir. Zemin kat trafo, türbin ve pompa olmak üzere üç birimden oluşur . Bu birimlerin her biri farklı kat yüksekliğine sahiptir. Batıda bulunan trafo bölümünde trafo odaları yer alır. Ortada yer alan türbinlerin bulunduğu bölümde sağlı-sollu elektrik panoları bulunmaktadır (Şekil 2.42). Bu bölümde teknisyen odası ve bodruma 3 ayrı noktadan inen merdivenler yer alır. Yapının batısında haricen inşa edilmiş muhdes trafo odası bulunur. Pompa bölümü ise doğudadır. Bu bölüm döşemesi kısmi olup, bodrum kat zemine inen betonarme kolonlarla desteklenmektedir (Şekil 2.43).

Türbin Dairesi bodrum katında; şalt merkezinin altına gelen bölümde jeneratör , trafo odaları ve zemin kat sisteminin devamı olan tesisatlar vardır. Bu bölümden ambar binasına ve oradan da ana binaya ulaşan enerji kabloları tüneli bulunmaktadır. Bodrum katta yer alan akü ve trafo odası dışındaki odaların girişleri dışarıdandır. Pompa dairesinin bulunduğu bölümde ise büyük pompalar yer alır. Bu alandan kuzeye açılan bir kapı da vardır.

Türbin dairesi 1. katı, pompa bölümünde üzerindedir. Kuzey yönünde galeri boşluğuna uzayan döşeme, zemin kat döşemesinden daha geniş olup, bodrum katta inen betonarme kolonlarla desteklenmektedir.

Kazan Dairesi: Bodrum ve zemin olmak üzere 2 katlıdır. Bu bölümün girişi zemin kat güney cephesinden ve batısında yer alan türbin pompa bölümünden sağlanmaktadır.

Zemin katta kazanların bulunduğu alan (Şekil 2.45), kuzey yönünde teknisyen odaları, doğu yönünde tamirhane ve ambar yer alır. Bu birimler haricen muhdes olarak eklenmiştir. Doğu yönünde kazan bacaları, kuzey yönünde +1298 kotuna kadar yükselmiş beton ayaklarla taşınan kömür ikmal kulesi yer alır.

Bodrum katta; kazan hava motoru alanı , personel soyunma birimleri ve tuvaletler yer alır. Bu birimler de muhdestir.

Kazan dairesinde; I profillerden oluşan, yer yer üzeri saç kaplı olan farklı kotlardaki döşemeler oluşturulmuş, bu döşemeler, kazan bakım ve kontrolü için kullanılmıştır (Şekil 2.46). Bu katları, saç basamaklı, profil taşıyıcılı merdivenler ile ulaşılır.

Cepheler: Yapı 3 farklı fonksiyonda kullanıldığından ve kuzey, güney doğrultusunda eğimli bir zemine yerleştirilmiş olduğundan hareketli cephelere sahiptir. Bu cepheler arasında 4.68 m. kot farkı vardır. Bu sayede; zemin katlara güney, bodrum katlara kuzey cephesinden giriş sağlanmıştır.

Cephelerdeki pencere ve kapı açıklıklarının şekil, büyüklük ve yerleşimlerinde belli bir düzen yoktur.

Batı cephesinde (Şekil 2.47) makine trafo dairesi ve muhdes eklentiler türbin dairesinin bir bölümünü kapatmaktadır. Kuzey cephesi doğudan batıya doğru kazan dairesi (Şekil 2.48), türbin (Şekil 2.49) ve makine trafo dairesinden (Şekil 2.50) oluşur. Kazan Daire'sinden çıkan ikmal kulesi (Şekil 2.50) ve bodrum kat giriş kapıları da bu cephededir. Yapının doğu cephesinde (Şekil 2.51) Kazan Dairesi'nden açılan pencereler ve 4 kazan bacası yer alır. Güney cephesi (Şekil 2.52,2.53,2.54) ise ana giriş cephesidir. Tüm birimlerin zemin kat giriş kapıları bu cephede yer alır.

- Yapım Sistemi ve Malzeme Analizi:

Makine trafo dairesi betonarme karkas sistemle yapılmıştır. Türbin dairesi ve kazan dairesi taşıyıcısı betonarme karkas olup, taşıyıcı sistem guseli kiriş, kolon, ve plak döşemelerden oluşmaktadır. Kazan dairesinde bodrum ve zemin kat döşemelerinin yanında, I profillerden oluşan, yer yer üzeri saç kaplı olan farklı kotlarda döşemeler mevcuttur. Yerinde yapılan incelemede; yapının stabilitesini etkileyebilecek önemli deformasyonlar ve düşeyden sapmalar görülmediği gibi, taşıyıcı sistemde korozyon açısından da hiçbir olumsuzluk olmadığı tespit edilmiştir. Yapının taşıyıcı sistemi ile ilgili tüm bilgiler Statik ve Taşıyıcı Sistem Raporu'nda yer almaktadır.

Yapı üzerini örten çatının malzeme, eğim ve kotu bölümler arası farklılık göstermektedir. Makine Trafo Dairesi üzeri % 33 eğime sahip ahşap karkas kırma çatı örtülüdür. Çatı üzeri Marsilya kiremiti kaplıdır. Türbin dairesi çatısı 3 bölümlüdür ve 3 farklı kota sahiptir. Kat yükseklikleri ve bununla birlikte çatı kotu doğudan batıya doğru artmaktadır. Trafo bölümü üzeri teras çatı, türbinlerin üzeri % 8 eğimli betonarme plak çatı, pompaların olduğu bölüm ise % 8 eğimli betonarme plak çatı ve % 8 eğimli metal çatı ile örtülüdür. Örtülerin üzeri petrol esaslı yalıtım malzemesi ile kaplıdır. Kazan dairesi üzeri iki farklı kotta teras çatı ile örtülüdür. Teras; petrol esaslı yalıtım malzemesi kaplanmıştır. Batısında yer alan muhdes bölüm % 18 eğimli metal çatı, kuzeyindeki muhdes bölüm % 2 eğimli teras çatı, doğusundaki bölüm ise % 8 eğimli metal çatı ile örtülmüştür. Çatıların tümünde oluk ve yağmur iniş boruları pvc olarak değiştirilmiştir.

Cephe yüzeyleri sıva ve grenli cephe boyası kaplıdır. Cephelerde kirlenme ve nemlenmeler görülmektedir. Demir doğrama kapı ve pencere kanatları oksitlenmiş,

camların bir bölümü kırılmıştır. Çatıdan inen yağmur iniş boruları büyük oranda kopmuş, metal aksamları oksitlenmiştir.

İç merdivenlerden, türbin pompa bölümü çift kollu ana merdiveni betonarme, diğer merdivenler profil taşıyıcılı metal merdivenlerdir. Basamaklar saç, korkuluklar ferforjedir.

Elektrik tesisatı ve sıhhi tesisat ana kanalları özgün kalmış, malzemeleri yenilenmiştir.

Yerinde yapılan incelemelerde döşeme kaplaması olarak ahşap, 10 *10 ve 20*20 karo mozaik, dökme mozaik, linolyum ,ahşap lata ve şap; tavan kaplaması olarak sıva üstü plastik boya metal çatı, duvar kaplaması olarak ise sıva üstü plastik boya kullanıldığı görülmüştür.

Güç Merkezi'ne ait rölöveler (EK E)'de verilmiştir**.**

2.3.2.2.2 Restorasyon Sonrası Güç Merkezi (Enerji Müzesi)

Yapı; Enerji Müzesi olmak üzere restore edilmiştir. Makine-trafo dairesi bölümü bütünüyle kaldırılmıştır. Türbin Dairesi ve Kazan Dairesi taşıyıcı ve bölücü duvarları korunmuştur. Tüm katlar müze olarak düzenlenmiştir.

- Mimari Analizi:

Zemin katta genel plan korunmuş, muhdes bölümler (batıdaki trafo odası, kuzeydeki teknisyen odaları ve doğudaki tamirhane) ve kuzey yöndeki kömür ikmal kulesi kaldırılmıştır. Müze girişi güney yönündeki kazan dairesi ana giriş kapısı revize edilerek düzenlenmiştir. Bu kattaki diğer girişler kapatılmıştır. Pompa bölümü ana merdiven hariç, zemin kat-bodrum kat bağlantısı sağlayan merdivenler kaldırılmış, sergi alanı düzenlemesine uygun şekilde yeni merdivenler yapılmış, engelliler için rampalar ve bir asansör ilave edilmiştir.

Bodrum katta genel plan korunmuştur. Trafo bölümündeki bölücü duvarlar kaldırılmış, bu bölümler farklı zemin döşemesi farkı ile sirkülasyon alanından ayrılmıştır. Kazan dairesi kuzeyinde bulunan tuvaletler yeniden düzenlenmiş, doğu yönünde enerji odası eklenmiştir.

Bodrum ve zemin katta pompalar, kazanlar , trafolar tüm tesisat bağlantılarıyla birlikte korunmuş, korkuluklarla koruma altına alınmış, ledlerle aydınlatılarak

vurgulanmıştır. (Şekil 2.42, 2.43, 2.44) Müze içi yürüyüş yolları ahşap olarak düzenlenerek metal korkulukla çevrelenmiş, uygun bölümlerde tanıtım toplantı alanları oluşturulmuştur (Şekil 2.44).

1. kat planı, kazan dairesi üzerinde profillerden oluşan döşemeler temizlenerek korunmuştur (Şekil 2.45, 2.46).

Cepheler: Yapının cepheleri ana hatlarıyla korunmuştur. Muhdes bölümler ve bu bölümlerin yapı üzerindeki bağlantı elemanları sıva altına kadar temizlenmiştir. Kapı ve pencere doğramaları form ve malzemesi ile tümüyle yenilenmiştir.

Batı yündeki makine trafo dairesi yıkılmış, türbin dairesi ile arasında yer alan bölücü duvar; batı cephesi duvarına dönüştürülmüştür (Şekil 2.47).

Kuzey cephesinde; muhdes bölümler ve ikmal kulesi kaldırılmış, korozyona uğramış havalandırma bacaları yenilenmiştir (Şekil 2.48, 2.49).

Doğu cephesinde; kazan bacaları korunmuş, platform malzemesi düzenlenmiştir (Şekil 2.51)

Güney cephesi (Şekil 2.52, 2.53) giriş cephesi olarak düzenlenmiştir. Giriş zemin kotu, yapının güney yönüne inşa edilmiş otopark tavan kotundan daha düşük olduğundan genel silüette görülememektedir. Giriş kapısı yenilenmiş, üzerine çelik taşıyıcılı saçak uygulanmıştır (Şekil 2.54). Türbin dairesi orta bölümden ve trafo bölümünden bu yöne açılan kapılar pencereye dönüştürülmüş, trafo bölümü pencereleri düzenlenmiştir.

- Yapım Sistemi ve Malzeme Analizi:

Yapının betonarme karkastan oluşan taşıyıcı sistemi korunmuştur. Türbin ve kazan daireleri çatı örtüleri tamamıyla kaldırılıp, yerine %22 eğimli ahşap örtü uygulanmıştır. Kırma formdaki çatıda kuşluklarla çatı pencereleri oluşturulmuştur. Çatı üzeri alaturka kiremit örtülmüştür. Oluklar ve yağmur iniş boruları yenilenmiştir.

Cephelerde; pencere ve kapı doğramalarının tümü alüminyum doğrama olarak yenilenmiş, açıklıklar extrude polistren köpükten yapılmış söve ile çevrelenmiştir. Fonksiyon gereği, pencere açıklıklarının tümü içeriden alçıpan ile kapatılarak içeriye ışık girmesi engellenmiştir. Duvar yüzeyleri su basman kotuna kadar grenli betopan plaka kaplanmış, bu kaplama mermer bordür ile sınırlanmıştır. Diğer yüzeylere tekstürlü cephe boyası uygulanmıştır. Doğu cephesinde; kazan bacalarının oturduğu zemin üzerindeki oksitlenmiş metal kaplama kaldırılıp bu yüzey dekoratif duvar

tuğlası kaplanmıştır. Bu platform ferforje korkulukla çevrelenmiştir. Kazan bacaları aslıyla korunmuş, çelik kafeslerle destelenmiştir. Bacaların saçlarında kopmalar görülmektedir.

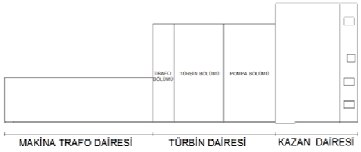
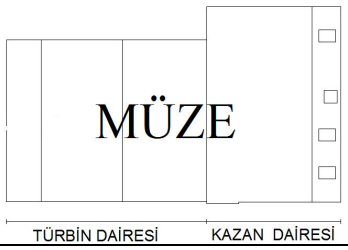
Merdivenler pompa bölümü ana merdiveni hariç tümüyle yenilenmiştir. Bu merdivenin basamak ve rıhtları mermer kaplanmış, korkulukları alüminyum olarak yenilenmiştir. Diğer merdivenler; çelik taşıyıcılı, saç basamaklı ferforje korkuluklu olarak yapılmıştır. Engelliler için % 6 eğimli rampalar ve hidrolik engelli asansörü ilave edilmiştir.

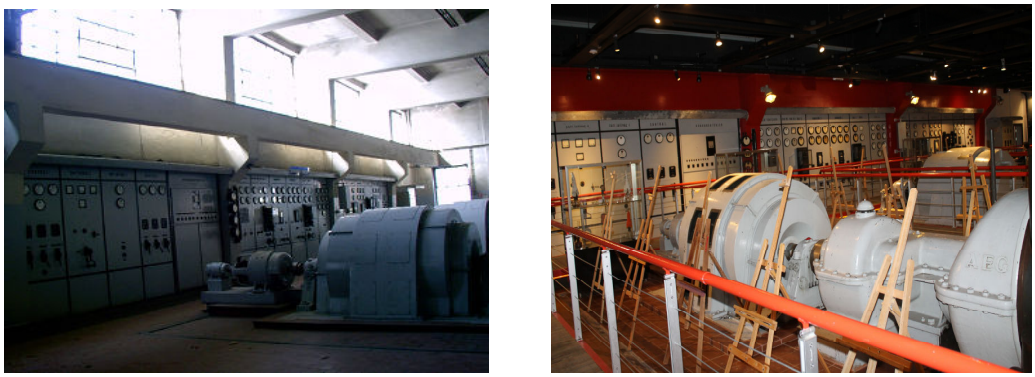
Elektrik ve sıhhi tesisat yenilenmiştir. Isınma; merkezi klima ve havalandırma sistemi ile sağlanmaktadır.

Yapıda; bodrum ve zemin kat zemini zemin tuğlası, giriş holü ve betonarme merdivenler mermer, ıslak hacimlerin zemini seramik kaplanmıştır. Sirkülasyon alanlarına (yürüyüş için düzenlenen tüm yollar), betonarme döşeme üzerine sırasıyla Npu 120, 40 * 40 kutu profil ve 2.2 cm. ahşap lambri uygulanmıştır. Köprü şeklinde döşemeye oturan bu yolların iki yanında demir korkuluklar mevcuttur. Zemine yer yer dekoratif yuvarlak taşlar yerleştirilmiştir. Tüm mekanlarda duvar ve tavanlarda sıva üzeri plastik boya uygulanmıştır.

Güç Merkezine ait restorasyon projesi (EK F)'de verilmiş ve yapı analizine ilişkin bilgiler Tablo 2.2'de özetlenmiştir.

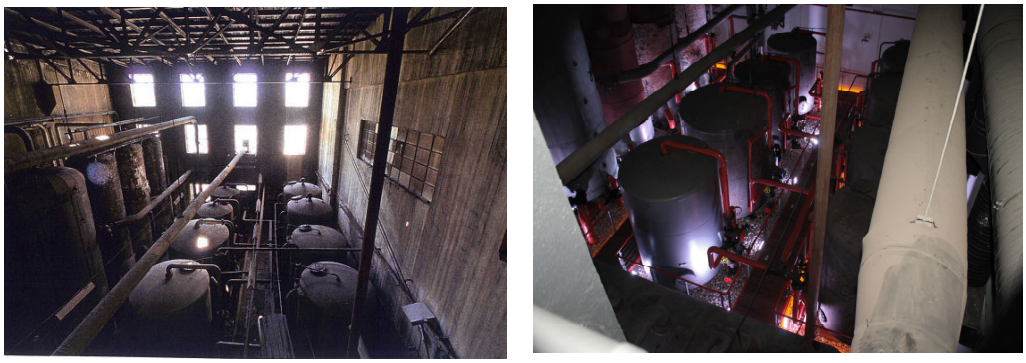
Tablo 2.2: Güç Merkezi Genel Bilgiler.

YAPININ	RESTORASYON ÖNCESİ	RESTORASYON SONRASI
ADI	Güç Merkezi	Enerji Müzesi
İŞLEVİ	Elektrik Üretimi	Müze
YAPIM YILI/ RESTORASYON YILI	1938	2006-2010
KAT ADEDİ	Bodrum+zemin+kısmi 1. ve 2. Katlar	Bodrum+zemin+kısmi 1. ve 2. Katlar
TABAN ALANI	2400 M^2	1845 M^2
İNŞAAT ALANI	5030 M^2	3920 M^2
TAŞIYICI STRÜKTÜR	Betonarme	Betonarme
DUVAR STRÜKTÜRÜ	Tuğla	Tuğla
DÖŞEME STRÜKTÜRÜ	Betonarme	Betonarme
MERDİVEN STRÜKTÜRÜ	Betonarme- Metal	Betonarme- Metal
ÇATI STRÜKTÜRÜ	Makine Trafo Dairesi ahşap kırma, Türbin; teras, betonarme plak ve % 8 eğimli metal çatı, Kazan Dairesi teras	Ahşap kırma çatı
ÇATI ÖRTÜSÜ	Makine Trafo Dairesi Marsilya Kiremiti, Türbin ve Kazan Dairesi petrol esaslı yalıtım malzemesi	Alaturka kiremit
DIŞ CEPHE KAPLAMASI	Serpme sıva ve grenli cephe boyası	Grenli betopan plaka, tekstürlü cephe boyası
PLAN ŞEMASI		
CEPHE GÖRSELLERİ		

a) b)

Şekil 2.42: Güç Merkezi Türbin Dairesi Türbin Bölümü Zemin Kat a) Restorasyon Öncesi b) Restorasyon Sonrası.

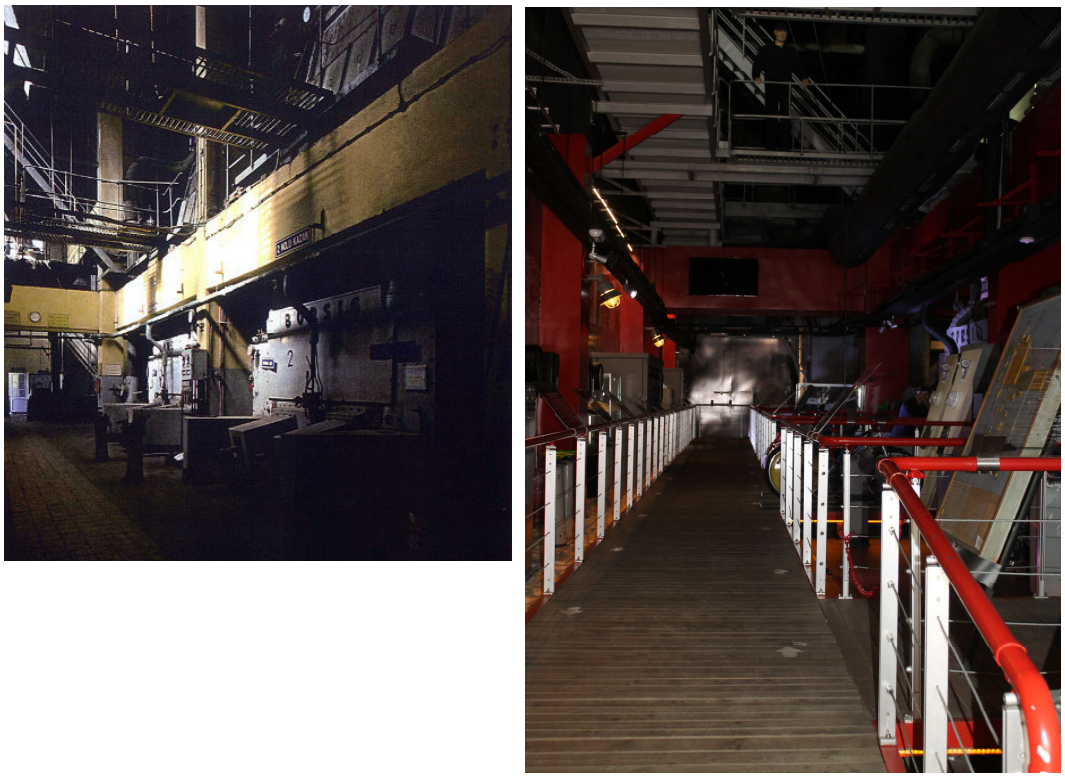
a) b)

Şekil 2.43: Güç Merkezi Türbin Dairesi Pompa Bölümü a) Restorasyon Öncesi b) Restorasyon Sonrası.

a) b)

Şekil 2.44: Güç Merkezi Türbin Dairesi Pompa Bölümü Bodrum Kat a) Restorasyon Öncesi b) Restorasyon Sonrası.

a) b)

Şekil 2.45: Güç Merkezi Kazan Dairesi Zemin Kat a) Restorasyon Öncesi b) Restorasyon Sonrası.

a) b)

Şekil 2.46: Güç Merkezi Kazan Dairesi Saç Döşemeler a) Restorasyon Öncesi b) Restorasyon Sonrası.

a) b)

Şekil 2.47: Güç Merkezi Batı Cephesi a) Restorasyon Öncesi
b) Restorasyon Sonrası.

a) b)

Şekil 2.48: Güç Merkezi Kuzey Cephesi a) Restorasyon Öncesi
b) Restorasyon Sonrası.

a) b)

Şekil 2.49: Güç Merkezi Kuzey Cephesi Türbin Bölümü a) Restorasyon Öncesi b) Restorasyon Sonrası.

a) b)

Şekil 2.50: Güç Merkezi a) Kuzey Cephesi Makine Trafo Dairesi Bölümü Restorasyon Öncesi b) Kömür İkmal Kulesi Batı Cephesi Görünüşü Restorasyon Öncesi.

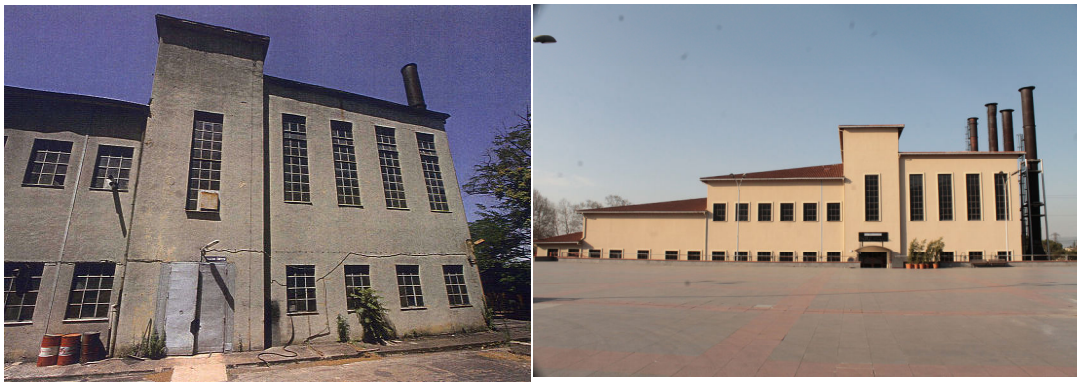
a) b)

Şekil 2.51: Güç Merkezi Doğu Cephesi a) Restorasyon Öncesi b) Restorasyon Sonrası.

a) b)

Şekil 2.52: Güç Merkezi Güney Cephesi a) Restorasyon Öncesi
b) Restorasyon Sonrası.

a) b)

Şekil 2.53: Güç Merkezi Güney Cephesi Giriş Kapısı a) Restorasyon Öncesi
b) Restorasyon Sonrası.

Şekil 2.54: Güç Merkezi Güney Cephesi Giriş Kapısı Restorasyon Sonrası.

2.3.2.3. Müdür Evi

Yapı; alanın güney yönünde, manzarası zengin yeşil alan içinde, kuzeybatı-güneydoğu cepheleri esas alınarak konumlandırılmıştır. (Şekil 2.8, 2.9) Fabrika sahası içerisinde F Blok olarak adlandırılmıştır.

2.3.2.3.1 Restorasyon Öncesi Müdür Evi :

İşletme müdürü lojmanı olarak inşa edilmiş yapının bahçesi; üzeri beşik çatı formunda örtülmüş sembolik bir giriş kapısı ve 40 cm. yüksekliğinde duvar ile sahanın yeşil alanından ayrılmıştır. Duvar dekoratif tuğla ile örülmüş, üzerine sıva uygulanmamıştır (Şekil 2.55).

- Mimari Analizi:

Yapının zemin katında iki bölümlü bir giriş holü, mutfak, tuvaletler, birbiri ile bağlantılı galerili ve yüksek tavanlı bir salon (6.68m.), yemek salonu, teras – bahçe ile ilişkili iki adet oturma salonu bulunmaktadır (Şekil 2.56). Zemin kat- birinci kat bağlantısını sağlayan 2 merdiven bulunmaktadır. Galerili salondaki ahşap konstrüksiyonlu olan ana merdiven (Şekil 2.57), zemin kat misafir salonundan misafir yatak odalarına ulaşan yardımcı merdivendir. Zemin kat yüksekliği 3.36 metredir.

Birinci katta 4 adet yatak odası, 1 çalışma odası, 1 jimnastik odası, 2 banyo ve 2 tuvalet bulunmaktadır. 2 oda ve banyo-tuvalet kapatılarak misafir bölümü olarak kullanılabilmektedir. Zemin kata inen dar merdiven bu bölümde yer alır. Güneydoğu cephesinde pergoleli bir balkon yer alır. Birinci kat yüksekliği 3.13 metredir.

Bodrum katta iniş hem güneybatı cephesinde harici olan merdivenden, hem de zemin kat mutfaktan inen merdivenden sağlanır. Bodrum katta; hol, mutfak, depo ve bir tanesinin içinde duş ve tuvalet bulunan, personel odaları olarak kullanılan 6 mekan bulunmaktadır. Bodrum kat yüksekliği 2.66 metredir. Bu kattaki mekanlarda arazi eğiminden kaynaklı doğal aydınlanma vardır.

Cepheler: Yapının 4 cephesi mevcuttur. Cephelerdeki pencere ve kapı açıklıkları kendi içlerinde bir düzene sahiptir. Bodrumdan ve galerili salondan açılan pencereler üzerinde korkuluklar yer alır.

Kuzeybatı cephesi giriş cephesidir (Şekil 2.58). Giriş sahanlığına 6 rıhtlık betonarme merdiven ile ulaşılır. Sahanlık üzeri betonarme saçakla örtülüdür. Cephede; salon galeri boşluğundan açılan kapılar ve pencere doğramaları ile bodrum pencere doğramaları mevcuttur. Güneydoğu cephesinde (Şekil 2.59) odalar zemin katta teras, 1. katta balkon ile bahçeye açılmaktadır. Yapının güneybatı cephesinde (Şekil 2.60) zemin, birinci kat ve bodrumdan açılan pencereler yer almaktadır. Zemin kat mutfağa harici giriş de bu cepheden sağlanmaktadır. Kuzeydoğu cephesinde (Şekil 2.61) ise zemin ve 1. kattan açılan birer pencere açıklığı vardır.

- Yapım Sistemi ve Malzeme Analizi:

Müdür Evi binasının taşıyıcı sistemi yığmadır. Toprak altında kalan temeller ile duvarları moloz taş, üst katlar dolu tuğladır. Bodrum katta moloz taş duvarlar 56- 58 cm. zemin katta dolu tuğla duvarlar 40 cm. (tuvaletlerde 20 cm.) ve 1. katta tuğla duvarlar 28-31 cm. (tuvaletlerde 16 cm)'dir. Döşemeler betonarmedir. Yapının taşıyıcı sistemi ile ilgili tüm bilgiler Statik ve Taşıyıcı Sistem Raporu'nda yer almaktadır.

Yapı; ahşap karkas çatı ile örtülüdür. Çatı üzeri Marsilya kiremiti kaplıdır. Çatı oluğu ve yağmur iniş borularının özgün malzemesi dökme iken, pvc ile değiştirilmiştir.

Cepheler; sıva üzeri pembe renkli, granüllü dış cephe boyası kaplıdır. Özellikle zemine yakın bölgelerde olmak üzere nemlenmeler görülmektedir. Binada yer alan pencere ve kapı doğramaları özgündür. Pencereler ve dışarıya açılan kapılar ahşap ve çift katlıdır. Bodrumdan ve kuzeybatı cephesinde bulunan salondan açılan pencereler üzerindeki korkuluklar, balkon, teras ve merdiven korkulukları demirdir.

Merdivenler betonarme olup, döşeme kaplamaları dökme mozaiktir. Merdivenlerin korkulukları ahşap küpeşteli metal korkulukludur.

Müdür evinin ısıtması kalorifer sistemi ile sağlanmıştır. Sistem özgünlüğünü korumuş, kalorifer petekleri değiştirilmiştir. Elektrik, sıhhi tesisat ve su tesisatlarının ana kanalları özgün olmakla beraber zaman içerisinde malzemeleri yenilenmiştir.

İç kapıların kasaları özgündür. Kanatlardan birkaçı aslına uygun şekilde yenilenmiştir.

Yerinde yapılan incelemelerde döşeme kaplaması olarak seramik, parke, dökme mozaik, linolyum ve şap; tavan kaplaması olarak sıva üstü plastik boya, duvar kaplaması olarak ise sıva üstü plastik boya ve seramik kullanıldığı tespit edilmiştir.

Müdür Evi Binası'nın rölövesi (EK G)'de verilmiştir**.**

2.3.2.3.2 Restorasyon Sonrası Müdür Evi (Restoran):

Restorasyon sonrasında restoran olarak işlevlendirilmiştir. 1. katın bir bölümü Belediye Başkanı ofisi olarak kullanılmaktadır. Yapının bahçesini saha yeşil alanından ayıran tuğla kapı ve duvarların yerine ahşaptan yapılmış sembolik bir giriş kapısı ve çitler yapılmıştır. (Şekil 2.55)

- Mimari Analizi:

Yeni planlamada zemin kat planı büyük oranda korunmuştur. Salonlar yemek servisine uygun olarak düzenlenmiştir (Şekil 2.56). Ana merdiven korunmuş (Şekil 2.57), zemin kat misafir salonundan misafir yatak odalarına ulaşan küçük merdiven kaldırılmış, bu alan her iki katta da tuvalet olarak düzenlenmiş, zemin kata engelli tuvaleti ilave edilmiştir. Zemin kat teras zemin döşemesi kuzeydoğu ve güneydoğu yönlerinde uzatılmıştır.

1. katta bulunan odalar arasındaki duvarlar kısmi olarak açılarak bu alanlar 3 büyük servis salonuna dönüştürülmüştür. Tuvaletler yeniden düzenlenmiştir. Bu katta yer alan mutfak, başkanlık ofisi olarak düzenlenmiştir. Giriş saçağı üzeri balkon olarak düzenlenmiştir. Kuzeybatı (giriş) cephesi yönünde tuvaletler giden servis holü penceresi kapıya dönüştürülerek balkona çıkış sağlanmıştır.

Bodrum kat plan şeması korunmuştur, işleyişe uygun şekilde mutfak bölümleri yerleştirilmiştir. Monşarj asansörünün yeri değiştirilmiştir. Tuvalet ve duş yeniden düzenlenmiştir. Batı yönüne 23 m2 makine dairesi ilave edilmiştir.

Cepheler silüet olarak korunmuştur (Şekil 2.58, 2.59, 2.60, 2.61). Kapı açıklıkları korunmuş, pencere açıklıklarının bodrum ve salon galerisinden açılanlar hariç tümünde form ve ebat değiştirilmiştir. 4 kanatlı doğramalar, ikişer kanatlı iki

doğramaya, iki kanatlılar tek kanatlıya dönüştürülmüştür. Tuvalet pencereleri küçültülerek vasistas açılıma getirilmiştir.

- Yapım Sistemi ve Malzeme Analizi:

Yapı konstrüksiyonu korunmuş, yatay ve dikey taşıyıcılara müdahale edilmemiştir. Ahşap çatı konstrüksiyonu yenilenmiş, çatı saçağı güneydoğu yönündeki uzatılan balkonun üzerini kapatacak şekilde uzatılmıştır. Çatı üzeri alaturka kiremit kaplanmıştır. Oluklar ve yağmur iniş boruları pvc olarak yenilenmiştir.

Cephelerde; pencere ve kapı doğramaları -mimari analiz bölümünde anlatıldığı formda- doğramalar ahşap, camlar ısıcamlı olacak şekilde yenilenmiştir. Pencere korkulukları kaldırılmıştır. Duvar yüzeyleri bahçe zemininden, 1. kat döşeme hizasına kadar grenli betopan plaka kaplanmış, bu kaplama mermer bordür ile sınırlanmıştır. Diğer yüzeylere tekstürlü cephe boyası uygulanmıştır. Merdiven ve teras korkulukları yenilenmiştir. Zemin kat güneydoğu ve kuzeydoğu cephelerinde genişletilen teras çevresi katlanabilir cam sistem ile kapatılmıştır (Şekil 2.97, 2.101). Kuzeydoğu cephesinde; bodrum kat makine odasından çıkan bacalar ahşap ızgara ile çevrelenmiştir (Şekil 2.101).

Ana merdiven halı kaplaması kaldırılmış, basamak ve rıhtlar ahşap kaplanmıştır. Merdiven korkulukları boyanarak korunmuştur. Bodrum kat mutfağa inen merdiven mermer kaplanmıştır.

Isıtmayı sağlayan kalorifer sistemi, elektrik ve sıhhi tesisat yenilenmiştir.

Zemin döşeme kaplamalarından giriş merdiven sahanlığındaki mermer kaplama özgün haliyle korunmuş, diğer zeminler yenilenmiştir. Islak hacimler, balkon, teras ve bodrum kat zemini seramik, galerili salon mermer, odalar, salonlar ahşap parke kaplanmıştır. Duvarlara ıslak hacimlerde ve mutfakta seramik, diğer alanlarda plastik boya , yer yer çini desenli seramik uygulanmıştır. Tavanlarda; açıpan ile çevrelenmiş, 30x30 metal asma tavan uygulanmıştır.

Müdür Evi binasına ait restorasyon projesi (EK H)'de verilmiş ve yapı analizine ilişkin bilgiler Tablo 2.3'de özetlenmiştir.

Tablo 2.3: Müdür Evi Genel Bilgiler.

YAPININ	RESTORASYON ÖNCESİ	RESTORASYON SONRASI
ADI	Müdür Evi	Restoran
İŞLEVİ	Müdür Lojmanı	Restoran
YAPIM YILI/ RESTORASYON YILI	1938	2006-2010
KAT ADEDİ	Bodrum+zemin+ 1. Kat	Bodrum+zemin+ 1. Kat
TABAN ALANI	265 M²	265 M^2
İNŞAAT ALANI	755 M²	778 M^2
TAŞIYICI STRÜKTÜR	Yığma	Yığma
DUVAR STRÜKTÜRÜ	Dolu Tuğla	Dolu Tuğla
DÖŞEME STRÜKTÜRÜ	Betonarme	Betonarme
MERDİVEN STRÜKTÜRÜ	Betonarme	Betonarme
ÇATI STRÜKTÜRÜ	Ahşap Kırma	Ahşap kırma çatı
ÇATI ÖRTÜSÜ	Marsilya Kiremiti	Alaturka kiremit
DIŞ CEPHE KAPLAMASI	Serpme sıva ve grenli cephe boyası	Grenli betopan plaka, tekstürlü cephe boyası
CEPHE GÖRSELLERİ		

a) b)

Şekil 2.55: Müdür Evi Bahçesi Giriş Kapısı a) Restorasyon Öncesi
b) Restorasyon Sonrası.

a) b)

Şekil 2.56: Müdür Evi Zemin Kat Salon a) Restorasyon Öncesi
b) Restorasyon Sonrası.

a) b)

Şekil 2.57: Müdür Evi Ana Merdiven a) Restorasyon Öncesi
b) Restorasyon Sonrası.

a) b)

Şekil 2.58: Müdür Evi Kuzeybatı (Giriş) Cephesi a) Restorasyon Öncesi b) Restorasyon Sonrası

a) b)

Şekil 2.59: Müdür Evi Güneydoğu Cephesi a) Restorasyon Öncesi b) Restorasyon Sonrası

a) b)

Şekil 2.60: Müdür Evi Güneybatı Cephesi a) Restorasyon Öncesi b) Restorasyon Sonrası.

a) b)

Şekil 2.61: Müdür Evi Kuzeydoğu Cephesi a) Restorasyon Öncesi b) Restorasyon Sonrası.

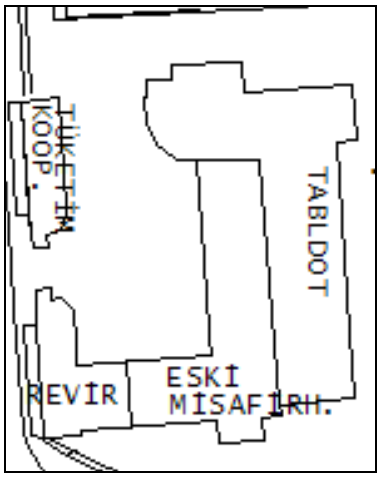
2.3.2.4. Tabldot, Eski Misafirhane, Revir, Tüketim Kooperatifi (T.-E.M.-R.-T.K.)

Yapı topluluğu Bursa Merinos İplik ve Dokuma Fabrikası sınırları içinde, alanın güney batısında yer alır. Bursa için önemli ulaşım akslarından olan İzmir-Ankara Karayolu ile sahanın batısında yer alan Merinos Caddesi üzerindedir. Kuzeyinde Dokuma İplik İşletmesi, doğusunda Yeni Misafirhane (restorasyon aşamasında yıkılmıştır) bulunmaktadır. (Şekil 2.8, 2.9) Fabrika sahası içerisinde I Blok olarak adlandırılmıştır.

2.3.2.4.1 Restorasyon Öncesi Tabldot, Eski Misafirhane, Revir, Tüketim Kooperatifi

Topluluk, Tabldot, Eski Misafirhane, Revir ve Tüketim Kooperatifi olmak üzere 4 bölümden oluşmuştur. Tüketim Kooperatifi hariç üç yapı, plan şeması açısından iç içe olduğundan birbirinden ayırmak güçtür. Bu yapılar strüktürel açıdan da devamlılık göstermektedir. Tüketim kooperatifi ise batı yönündeki giriş açıklığı üzerindeki betonarme saçak ile revire bağlanmaktadır.

Bu 4 yapı bir iç avlu etrafında yerleşmiştir (Şekil 2.62). İç avluya iki giriş vardır. Birinci giriş batı yönündeki Merinos Caddesi'nden doğrudan sağlanmaktadır (Şekil 2.63). Giriş açıklığındaki demir barlar ve turnikenin üzeri, betonarme kolonlarla desteklenmiş betonarme saçak örtülüdür. Diğer giriş kuzey yönünde, saha içerisindendir. 10 rıhttan oluşan ispanyolet geniş merdivenle avluya geçilmektedir (Şekil 2.64). Avlu giriş noktasında bu yönde de demir barlar mevcuttur. İçinde süs havuzu ve Atatürk büstü yer alan avlunun zemini ortasında mozaiklerle motif oluşturmuş taş döşeme ile kaplıdır (Şekil 2.65, 2.66). Avlunun Eski Misafirhane ve Revir binalarının doğu-batı doğrultusunda uzanan bölümün önünde, 2.85 metre genişliğinde bir teras mevcuttur. Girişler bu platform üzerinden sağlanmaktadır. Avlu içerisinde Eski Misafirhane'nin yemek salonları önünde kuzey-güney doğrultusunda uzanan bir pergole yer alır.

Şekil 2.62: Tabldot, Eski Misafirhane, Revir ve Tüketim Kooperatifi'nin Yerleşimi.

• Mimari Analizi:

Tabldot Binası: Bu yapı; memur yemek hizmetleri ve düğün salonu olarak işlevlendirilmiştir. Zemin kat, kısmi bodrum ve kısmi 1. kattan oluşmuştur. Ana giriş doğu yönündendir. Misafirhane binasından geçilerek iç avludan da giriş sağlanmıştır. Doğu yönünde, 8 rıhttan oluşan merdivenle terasa, buradan da ana salona girilmektedir (Şekil 2.67, 2.68). Bu salon işletmenin kuruluş yıllarında önce sinema ve tiyatro, sonra da nikah ve düğün salonu olarak kullanılmıştır. Salonun güney yönünde bir sahne yer alır. Sahne; sahne arkası ve misafirhaneyle bağlantılıdır. Sahne arkasına güney cephesinden de giriş bulunmaktadır. Bu bölümde holler, 1. kata çıkan merdiven, 4 adet oda ve tuvaletler yer alır. Odalardan güney cephesi terasa açılan bilardo salonu olarak işlev görmektedir. Salonun kuzey bölümünde bodruma inen ve 1. kata çıkan merdivenler, holler, 3 oda, tuvaletler, mutfak, erzak deposu, soğuk depo, bulaşıkhane ve servis üniteleri yer almaktadır. Mutfak ve servis, aynı zamanda misafirhaneye ait olan yemekhaneye de hizmet vermektedir.

1. kat kısmidir. Salonun kuzey ve güneyinde yerleşmiştir. Güney yönündeki bölüme sahne arkasından çıkan merdivenle ulaşılır. Bu bölüm misafirhaneye hizmet etmektedir. 6 oda, duş ve tuvaletler bulunur. Giriş saçağı üzerinde küçük bir balkon olarak kullanılır. Kuzey yönündeki bölümde ise localar yer alır.

Kısmi olarak inşa edilmiş olan bodrum kat, salonun kuzey bölümünün altındadır. Tuvaletler, personel soyunma odaları, malzeme deposu, muhdes kömürlük ve çamaşırhane yer alır. Çamaşırhane dışındaki diğer birimler 1. kattaki

mutfağındadır ve mutfaktan inen merdivenlerle ulaşılır. Çamaşırhane ise ana salonun altındadır. Kat yüksekliği diğer birimlerden fazladır ve bu bölüme kuzey yöndeki bahçeden doğrudan giriş sağlanmıştır.

Eski Misafirhane Binası: Tabldot ve revir ile bağlantılı, L formunda bir yapıdır. Tabldot ile iç geçişli olduğundan birçok girişi mevcuttur. Ana giriş iç avludan, batı yönünde dairesel merdivenle çıkılan sahanlıktan sağlanır (Fabrika alanından da bu sahanlığa çıkan merdivenler bulunur.). Diğer girişler; kuzey yönünde iç avludan, güney yönünde sahne arkası girişinden ve doğu yönünde düğün salonu geçişli olarak sağlanmaktadır.

Yapının kuzey-güney doğrultusunda uzayan bölümünde; giriş holü, 2 yemek salonu (Şekil 2.69) ve tuvaletler yer alır. Yemek salonları doğrudan tabldot büyük salona ve ara hollerle mutfağa bağlanmaktadır. Yapının doğu- batı doğrultusundaki kısmında 5 adet misafir odası, tuvaletler ve duşlar yer alır. Tabldot binası sahne arkasındaki misafir odaları bu bölümün devamı niteliğindedir. Hem salona, hem misafirhaneye hizmet etmektedir. Misafirhanenin bu ayağı revir ile aynı çatı altında olup, batıya doğru uzayan koridordaki bölücü duvar ile revirden ayrılmaktadır.

Eski Misafirhane Binasının 1. katı yoktur. Ancak tabldot binasının 1. katının salonun güneyinde yer alan bölümü misafirhaneye hizmet etmektedir.

Revir: Eski misafirhane binasının devamı niteliğinde L formunda, tek katlı yapıdır. Fabrika personelinin sağlık bakım bölümüdür. Yapının girişi kuzey yönünden, iç avludan sağlanır. Giriş holü, 3 doktor odası, pansuman odası, röntgen odası, diş hekimi odası, protez odası, ekg laboratuvarı, büro, mutfak ve tuvalet bulunur.

Tüketim Kooperatifi: Sümer halı deposu ve satış yeri olarak görev yapmıştır. 220 m2 alana sahip bodrum ve zemin kat olmak üzere 2 katlı bir yapıdır. Avlunun batı giriş kapısı üzerindeki betonarme saçak ile revir binasına bağlanmaktadır. Yapının girişi doğu yönünden iç avludan sağlanmıştır. Büro ve dükkan olmak üzere 2 birimden oluşmaktadır. (Şekil 2.70), Güney yönünde bitişiğinde (avlu batı giriş kapısı yanında) bir danışma kulübesi yer almaktadır. Yapının bodrum katına girilememiştir.

Cepheler: Yapılar 4 farklı işlevde olduğundan cepheler oldukça hareketlidir. Her cephenin pencere ve kapı açıklıkları kendi içerisinde düzene sahiptir. Doğramalar özgündür. Yapılar bir iç avlu çevresinde yerleşmiş olduğundan

cepheler; dış cepheler ve avluya bakan cepheler olmak üzere iki bölümde incelenmiştir.

Avluya bakan batı cephesinde (Şekil 2.66, 2.71), zemin katta dairesel formlu, arkadlı bir giriş holü, eski misafirhane yemekhane pencereleri, birinci katta tabldot büyük salon bulunmaktadır. Avlu kuzey cephesini (Şekil 2.72), misafirhane ve revir, avlu doğu cephesini (Şekil 2.73), revir, tüketim kooperatifi ve batı yönü giriş kapısı oluşturmaktadır.

Dış cephelerden batı cephesi (Şekil 2.63), Merinos caddesi üzerinden avlu girişinin sağlandığı cephedir. Revir ve tüketim kooperatifi üzerini örten betonarme plak çatı; bu yönde uzayarak kaldırım üzerinde beton kolonlarla desteklenen arkadlar oluşturmuştur. Kuzey cephesini (Şekil 2.74) tabldot binası oluşturmaktadır. Bodrum girişine, iç avluya ve misafirhane giriş galerisine çıkan merdivenler bu cephededir. Doğu cephesinde (Şekil 2.75, 2.76), tabldot ana girişi vardır. Zemin katta bulunan terasın üzeri saçak örtülüdür. Güney cephesini (Şekil 2.77), tabldot sahne arkası, eski misafirhane ve revir oluşturmuştur. Sahne arkasına girişi sağlayan kapının üzeri saçakla örtülüdür. Bu örtü 1. katta balkon olarak kullanılmaktadır. Bu yönce zemin kattaki terasın yanları ve önü kısmen kapalı olup üzeri örtülüdür.

- Yapım Sistemi ve Malzeme Analizi:

Tabldot büyük salon ve Eski Misafirhane'nin yemekhane bölümleri hariç yapıların tümü, toprak altında kalan temeller ile duvarları moloz taş ve üst katlar dolu tuğla şeklinde yığma olarak inşa edilmiştir. Taşıyıcı duvarlarda 38-45 cm., bazı ara bölme duvarlarında ise 25 cm. kalınlıkta dolu tuğla kullanılmıştır. Tabldot binasının düğün salonu olarak kullanılan bölümü 15 metre genişliğinde, ortalama 25 metre uzunluğundadır. 15 metre olan açıklığın her iki tarafında mesnet oluşturmak amacıyla 3 metre aralıklarla 45 x 140 m. boyutlu kolonlar yapılmıştır. Kolonlar üzerini örten betonarme plak çatı altındaki kirişlerle bağlanmaktadır. Eski misafirhanenin giriş holü ve yemekhanelerin bulunduğu bölümde cephe yönündeki 25x45 ebadındaki betonarme kolonlar, kirişlerle büyük salonun kolonlarına bağlamıştır.

Yerinde yapılan incelemelerde, yapıların taşıyıcı sistemlerinde (betonarme ve yığma) stabilitesini etkileyebilecek önemli deformasyonlar görülmemiş olup, karot örneği almaya ve güçlendirmeye gerek görülmemiştir. Yapının taşıyıcı sistemi ile ilgili tüm bilgiler Statik ve Taşıyıcı Sistem Raporu'nda yer almaktadır.

Tabldot, Tüketim Kooperatifi ve Eski Misafirhane binasının 2 katlı olan bölümlerinin üst örtüleri betonarme plak çatı, Eski Misafirhane binasının tek katlı bölümü ve Revir'in üzeri beşik çatı örtülüdür. Örtülerin tümünün üzerinde oluklu levha kaplıdır. Çatıların olukları ve yağmur iniş boruları pvc'dir. Mevcut saçaklardan doğu cephesi zemin katta bulunan terasın üzerindeki betonarme olup, yatay ve dikey metal taşıyıcılarla uzatılmıştır. Batı cephesindeki arkadlar, batı giriş kapısı üst örtüsü, güney cephesi sahne arkasına girişi sağlayan kapının üzeri betonarme kolonlar üzerinde bulunan betonarme saçakla örtülüdür. Avlu içerisinde Eski Misafirhane'nin yemek salonları önünde yer alan ahşap pergole, 6 ahşap kolonla desteklenmiştir.

Yapıların cephe yüzeyleri sıva ve grenli cephe boyası kaplıdır. Cephelerde kirlenme ve nemlenmeler görülmektedir. Pencere ve kapı doğramaları özgündür. Pencere doğramalarından Eski Misafirhane'nin yemekhane pencereleri dışındakilerin tümü ahşaptır. Yemekhane pencereleri ise alüminyumdur. Revir ve Eski Misafirhane tek katlı bölüm ve Tüketim Kooperatifi pencereleri üzerinde ahşap çerçeveli sineklikler yer alır. Kapı doğramalarından bodrum kat cephelere ait olanlar metal, diğer iç ve dış doğramalar ahşaptır. Metal olan doğramalarda oksitlenme, ahşap doğramalarda çürüme ve yüzey kayıpları oluşmuş, camların bir bölümü kırılmıştır. Çatıdan inen yağmur iniş boruları büyük oranda kopmuş, metal aksamları oksitlenmiştir.

Yapı içerisinde kat aralarındaki merdivenler betonarmedir. Basamaklar dökme mozaik, korkuluklar tabldotta ahşap, eski misafirhanede metaldir.

Yapılarda kalorifer sistemi mevcuttur. Sistem özgündür ancak kalorifer petekleri yenilenmiştir. Elektrik, sıhhi tesisat ve su tesisatlarının ana kanalları özgün olmakla beraber malzemeleri yenilenmiştir.

Yerinde yapılan incelemelerde Tabldot binasında; döşeme kaplaması olarak seramik, 20*20 karo mozaik, dökme mozaik, ahşap, marley ve şap; tavan kaplaması olarak sıva üstü plastik boya, salonda kumaş kaplama; duvar kaplaması olarak ise sıva üstü plastik boya ve seramik kullanıldığı; Eski Misafirhane'de döşeme kaplaması olarak seramik, dökme mozaik, ahşap parke, marley, halı ve linolyum; tavan kaplaması olarak sıva üstü plastik boya, ahşap kaplama; duvar kaplaması olarak ise sıva üstü plastik boya, seramik ve yağlı boya kullanıldığı; Revir'de döşeme kaplaması olarak seramik, dökme mozaik, marley; tavan kaplaması olarak sıva üstü plastik boya; duvar kaplaması olarak ise sıva üstü plastik boya ve seramik

kullanıldığı; Tüketim Kooperatifi'nde döşeme kaplaması olarak; dökme mozaik, tavan kaplaması olarak sıva üstü plastik boya; duvar kaplaması olarak ise sıva üstü plastik boya kullanıldığı görülmüştür.

Tabldot, Eski Misafirhane, Revir ve Tüketim Kooperatifi'ne ait rölöveler (EK I)'da verilmiştir**.**

2.3.2.4.2 Restorasyon Sonrası Tabldot, Eski Misafirhane, Revir, Tüketim Kooperatifi -(Nikah Dairesi)

Yapılar bütünü; restorasyonda Nikah Dairesi kompleksi olarak işlevlendirilmiştir. Tabldot Binası ve Eski Misafirhane'nin yemekhane bölümleri nikah salonu ve yardımcı birimler olarak düzenlemiştir. Eski Misafirhane binasının revir ile aynı çatı altındaki bölümü, revir ve tüketim kooperatifi ise salona hizmet eden ticari birimler olarak kullanılmaktadır.

Avlu girişleri korunmuştur (Şekil 2.63, 2.64). Avlu içerisindeki süs havuzu ve Atatürk büstü özgün formları değiştirilmeden yenilenmiştir (Şekil 2.66). Yemekhane önündeki pergola kaldırılmıştır. Revir ve Eski Misafirhane'nin tek katlı bölümünün önündeki platforma çıkan merdivenler yeniden düzenlenmiş, engelli rampaları eklenmiştir. Doğu yönündeki teras döşemesi bu yönde genişletilmiş, bu alandan bahçeye inen merdiven yeniden düzenlenmiş, engelli rampası ilave edilmiştir. Bahçe içerisinde bir açık tebrik alanı oluşturulmuştur.

- Mimari Analizi:

Zemin katta; tabldot büyük salon nikah salonu olarak tefriş edilmiştir (Şekil 2.67, 2.68). Salona giriş batı yönündeki tebrik salonundan (Şekil 2.69), çıkış doğu yönündeki bekleme salonundan sağlanmıştır. Tebrik salonu yemekhanelerin bölücü duvarlarının yıkılarak tek birim haline getirilmesi ile oluşmuştur. Çıkışın sağlandığı doğu yönündeki açık teras döşemesi genişletilmiş, doğrama ile kapatılarak bir bekleme salonuna dönüştürülmüştür. Bu alandan bahçede düzenlenen tebrik alanına geçiş sağlanmıştır. Salonun güneyinde kalan sahne arkasındaki kapalı teras kaldırılmış , diğer birimler; bölücü duvarların yerleri değiştirilmeden, gelin odası, doktor odası , teknik birim, ofis ve tuvaletler olarak düzenlenmiştir. Bu bölümün , eski misafirhanenin tek katlı bölümü ile olan iç bağlantısı da kapatılmıştır. Salonun kuzeyinde bulunan giriş holü, ara holler ve mutfağın ve bağlı birimlerin bulunduğu

bölüm ise giriş holü, kokteyl salonu, servis birimleri ve tuvaletler olarak tefriş edilmiştir.

Eski Misafirhane tek katlı bölümü ve Revirdeki birimler ticari birimler olarak işlev yapmaktadır. Bölücü duvarların yıkılıp yeniden yapılmasıyla şekerci, kuyumcu, çiçekçi, fotoğrafçı, pastane ve tuvaletler olarak yeniden düzenlenmiştir. (Restorasyon projesinden farklı olarak, bölücü duvarlarda açıklılar oluşturularak birleştirilmek suretiyle birimler büyütülmüştür.) Avlu içerisinde, kuzey yönde yapıya bitişik bulunan yükseltilmiş platform; çatı saçağının uzatılarak betonarme kolonlarla desteklenmesi ile arkadlı bir alana dönüştürülmüştür. Dükkanların girişleri; bu alandan ayrı ayrı sağlanmıştır.

Avlu batı giriş kapısı yanındaki güvenlik birimi kaldırılmış, bu geçiş genişletilmiştir. Tüketim Kooperatifi içerisindeki bölücü duvar kaldırılmış, bu birim bütün olarak kafeterya olarak düzenlenmiştir (Şekil 2.70).

1. katta genel plan şeması korunmuştur. Salonun güney yönünde bulunan misafir yatak odaları; ofisler, nikah memuru odası ve personel odasına dönüştürülmüştür. Salonun kuzeyinde yer alan birimler ise amir odası ve ses-ışık odası olarak düzenlenmiştir.

Bodrum katta; kuzey yönündeki muhdes kömürlük kaldırılmıştır. Çamaşırlık, ısıtma ve havalandırma birimine dönüştürülmüştür. Diğer birimler tümüyle mutfak ve buna bağlı depo, soğutma birimleri ve personel soyunma birimleri olarak işlevlendirilmiştir. Personel girişi; doğu yönünden açılan kapı ile sağlanmıştır. Kafeterya altındaki bodruma girilememiştir.

Cepheler: Yapının cepheleri birkaç küçük değişiklik dışında silüet olarak korunmuştur. Pencere ve kapı doğramalarının sayı, form ve boyutları her cephede farklı değiştirilmiştir. Yapıları örten çatı formları korunmuş, kaplama malzemeleri, oluklar ve yağmur iniş boruları yenilenmiştir. Avluya bakan batı cephesi ana hatlarıyla korunmuştur (Şekil 2.66, 2.71). Yemekhane önündeki pergolenin kalkması ile tebrik salonu pencerelerinin önü açılmıştır. Avlu kuzey cephesinde (Şekil 2.72) çatı saçağı uzatılarak terasın üzeri örtülmüş, arkad oluşturulmuştur. Ticari birimlerin doğramaları genişletilerek zemine kadar indirilmiş, birer tanesi kapıya dönüştürülmüştür. Girişler her dükkan için bağımsız hale getirilmiştir. Avlu doğu cephesinde (Şekil 2.73) de ticari birimlerin ve kafeteryanın doğramaları genişletilerek zemine kadar indirilmiştir. Girişin iki yanındaki dairesel duvarların pencereleri genişletilerek cam tuğla uygulanmıştır. Dış cephelerden batı cephesinde

arkadlar yenilenmiş (Şekil 2.63), kuzey cephesinde muhdes kömürlük kaldırılmıştır (Şekil 2.74). Doğu cephesinde zemin katta bulunan teras bu yönde uzatılmış, güney yönünde duvar örülmüş, doğrama ilavesi ile bir kapalı alan oluşturulmuştur (Şekil 2.75, 2.76). Bu yönde 1. kattaki terasın korkulukları kaldırılmıştır. Güney cephesinde kapalı teras kaldırılmıştır. Ticari birimlerin pencere açıklılarından üç tanesi kapıya dönüştürülmüştür (Şekil 2.77).

- Yapım Sistemi ve Malzeme Analizi:

Yapı konstrüksiyonu korunmuştur. Ahşap çatı konstrüksiyonu, oluklar ve yağmur iniş boruları yenilenmiştir. Çatı üzeri alaturka kiremit kaplanmıştır.

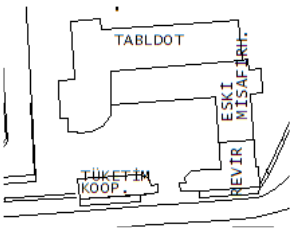
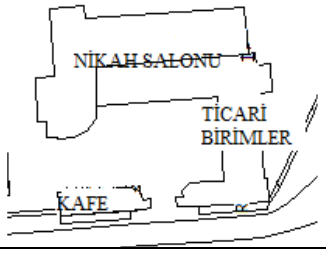
Cephelerde pencere ve kapı açıklıklarının sayı, ebat ve formları değiştirilmiştir. Doğramalarının tümü ısıcamlı alüminyum doğrama olarak yenilenmiştir. Revir ve Tüketim Kooperatifinde dairesel duvarlarda oluşturulan açıklıklar cam tuğla ile kaplanmıştır. Duvar yüzeyleri su basman kotuna kadar grenli betopan plaka kaplanmış, bu kaplama mermer bordür ile sınırlanmıştır. Diğer yüzeylere tekstürlü cephe boyası uygulanmıştır.

Isıtma ve havalandırma , merkezi klima sistemiyle sağlanmaktadır. Elektrik ve sıhhi tesisat tümüyle yenilenmiştir.

Zemin döşeme kaplamalarından avluda bulunan, bir desen oluşturulmuş taş kaplama korunmuş, bunun dışında avlu ve iç zemin kaplamaları tümüyle yenilenmiştir (Şekil 2.65). Avlu zeminde koro mozaik uygulanmıştır. Dış merdivenlerden bahçeden avluya çıkan İspanyolet merdivenlerin iki sahanlık ilavesi ile formu değiştirilmiş, taş basamakları karo mozaik kaplanmıştır. Yine aynı yöndeki bahçeden giriş holüne bağlanan basamaklara mermer, yeniden düzenlenen, doğu cephesi bekleme salonuna çıkanlar basamaklara karo mozaik uygulanmıştır. İç mekanda tebrik, bekleme salonu ve nikah salonu zeminlerine granit seramik, kokteyl salonu zeminine halı, gelin odası zeminine parke, tüm sirkülasyon alanları, ıslak hacim ve birim zeminlerine seramik uygulanmıştır. Duvarlara ıslak hacimlerde ve mutfakta seramik, nikah salonunda akustik düzenleyici kaplama, gelin odasında duvar kağıdı, diğer alanlarda alçı sıva üzeri plastik boya uygulanmıştır. Tüm birimlerin tavanlarında, alçıpan çerçeve ile sınırlanmış, 30*30 metal asma tavan uygulanmıştır.

T.-E.M.-R-T.K. ‘ne ait restorasyon projesi (EK K)’da verilmiş ve yapı analizine ilişkin bilgiler Tablo 2.4’de özetlenmiştir.

Tablo 2.4: Tabldot, Eski Misafirhane, Revir, Tüketim Kooperatifi Genel Bilgiler.

YAPININ	RESTORASYON ÖNCESİ	RESTORASYON SONRASI
ADI	Tabldot, Eski Misafirhane, Revir, Tüketim Kooperatifi	Nikah Dairesi
İŞLEVİ	Düğün Salonu, Misafirhane, Revir, Satış	Nikah Dairesi ve Bağlı Ticari Birimler
YAPIM / RESTORASYON YILI	1938	2006-2010
KAT ADEDİ	Kısmi bodrum+zemin+ kısmi 1. kat	Kısmi bodrum+zemin+ kısmi 1. kat
TABAN ALANI	1715 M^2	1680 M^2
İNŞAAT ALANI	2746 M^2	2659 M^2
TAŞIYICI STRÜKTÜR	Tabldot büyük salon ve Eski Misafirhane yemekhane bölümü betonarme, diğer bölümler yığma	Nikah Dairesi ve bekleme salonu betonarme, diğer bölümler yığma
DUVAR STRÜKTÜRÜ	Tuğla-Dolu Tuğla	Tuğla- Dolu Tuğla
DÖŞEME STRÜKTÜRÜ	Betonarme	Betonarme
MERDİVEN STRÜKTÜRÜ	Betonarme	Betonarme
ÇATI STRÜKTÜRÜ	Eski Misafirhane binasının tek katlı bölümü ve Revir beşik çatı , diğer bölümler betonarme plak çatı	Ahşap Kırma Çatı-Teras
ÇATI ÖRTÜSÜ	Oluklu Levha	Alaturka kiremit
DIŞ CEPHE KAPLAMASI	Serpme sıva ve grenli cephe boyası	Grenli betopan plaka, tekstürlü cephe boyası
PLAN ŞEMASI		
CEPHE GÖRSELLERİ		

a)

b)

Şekil 2.63: T.-E.M.-R-T.K. İç Avluya Batı Yönünden (Merinos Caddesi'nden) Giriş a) Restorasyon Öncesi b) Restorasyon Sonrası.

a)

b)

Şekil 2.64: T.-E.M.-R-T.K. İç Avluya Kuzey Çıkan Merdivenler a) Restorasyon Öncesi b) Restorasyon Sonrası.

a)

b)

Şekil 2.65: T.-E.M.-R-T.K. İç Avlu Zemin Döşemesi a) Restorasyon Öncesi b) Restorasyon Sonrası.

a)

b)

Şekil 2.66: T.-E.M.-R-T.K Avlu Batı Cephesi a) Restorasyon Öncesi b) Restorasyon Sonrası.

a)

b)

Şekil 2.67: T.-E.M.-R-T.K Tabldot Binası Ana Salonu Sahne Yönü a) Restorasyon Öncesi b) Restorasyon Sonrası.

a)

b)

Şekil 2.68: T.-E.M.-R-T.K Tabldot Binası Ana Salonu Localar Yönü a) Restorasyon Öncesi b) Restorasyon Sonrası.

a) b)

Şekil 2.69: T.-E.M.-R-T.K Eski Misafirhane Binası Yemek Salonu
a) Restorasyon Öncesi b) Restorasyon Sonrası Tebrik Salonu.

a) b)

Şekil 2.70: T.-E.M.-R-T.K Tüketim Kooperatifi a) Restorasyon Öncesi
b) Restorasyon Sonrası Kafeterya.

.

a) b)

Şekil 2.71: T.-E.M.-R-T.K Avlu Batı Cephesi a) Restorasyon Öncesi
b) Restorasyon Sonrası.

a)

b)

Şekil 2.72: T.-E.M.-R-T.K Avlu Kuzey Cephesi a) Restorasyon Öncesi b) Restorasyon Sonrası.

a)

b)

Şekil 2.73: T.-E.M.-R-T.K Avlu Doğu Cephesi a) Restorasyon Öncesi b) Restorasyon Sonrası

a)

b)

Şekil 2.74: T.-E.M.-R-T.K Avlu Doğu Cephesi a) Restorasyon Öncesi b) Restorasyon Sonrası

a)

b)

Şekil 2.75: T.-E.M.-R-T.K Doğu Yönü Bahçeye Geçiş Merdiveni
a) Restorasyon Öncesi b) Restorasyon Sonrası.

a)

b)

Şekil 2.76: T.-E.M.-R-T.K Doğu Dış Cephesi a) Restorasyon Öncesi
b) Restorasyon Sonrası.

a)

b)

Şekil 2.77: T.-E.M.-R-T.K Güney Dış Cephesi a) Restorasyon Öncesi
b) Restorasyon Sonrası.

2.3.2.5. Puantörlük

Yapı: sahanın orta bölümünde, doğusunda kreş (restorasyon aşamasında yıkılmıştır), güneyinde işçi yemekhanesi (restorasyon aşamasında yıkılmıştır), batısında yeni misafirhane (restorasyon aşamasında yıkılmıştır), kuzeybatısında Dokuma İplik İşletmesi olacak şekilde konumlandırılmıştır. (Şekil 2.8) Fabrika sahası içerisinde M Blok olarak adlandırılmıştır.

2.3.2.5.1 Restorasyon Öncesi Puantörlük :

İşçi giriş-çıkış kontrol birimi olarak inşa edilmiştir. Zaman içinde eklentiler yapılarak itfaiye binası olarak da kullanılmıştır.

- Mimari Analizi:

Yapının girişi batı cephesindendir. Yapı içerisinde dikdörtgen formlu bir ana mekan (Z01), doğu yönünde muhdes duvarlarla oluşturulmuş ofis olarak kullanılan, bir tanesinin içinde tuvalet bulunan 5 mekan (Z02,Z03,Z04,Z05,Z06) ve kuzey yönünde dar, uzun bir mekan (Z07) bulunmaktadır. İşçi kart basma panolarının bulunduğu ana mekana (Şekil 2.78, 2.79) batı cephesinden girilmektedir. Bu alanda işçilerin kart basma panoları yer alır. Z02, Z04 ve Z06 birimlerine ana mekandan ve doğu cephesinden girilmektedir. Z03 ve Z05 birimlerine ise doğrudan giriş olmayıp, bitişiğindeki birimlerden açılan kapılarla ulaşılmaktadır. Bu birimlerin Z01'e ve doğu cephesine açılan pencereleri vardır. Ana girişi batı cephesinden olan Z07, bir kapıyla Z06'ya, sonradan kapatılmış 2 pencere ile Z01'e bağlanmaktadır. İçerisinde 3 rıhtlık bir merdiven yer alır.

Cepheler: Ana giriş batı cephesinden sağlanmaktadır (Şekil 2.80). Bu cephede 4 çift kanatlı, 1 tek kanatlı kapı vardır. Çatı saçağı bu yönde uzamaktadır (Şekil 2.81). Kuzey cephesinde (Şekil 2.82) 4 pencere, doğu cephesinde (Şekil 2.83) 4 kapı, 4 pencere, güney cephesinde (Şekil 2.84) 3 pencere bulunur. Açıklıkların şekil ve ebatları düzensizdir.

• Yapım Sistemi ve Malzeme Analizi:

Puantörlük binası, 8.30m. x 16.30m. boyutlarında tek katlı, tek birimden oluşan (Z01) yığma yapı olarak inşa edilmiş, zaman içinde genişleterek mevcut durumuna (12.70m. x 18.35m.) getirilmiştir. Yapı; beden duvarları korunarak kuzey, doğu ve kısmi olarak güney yönlerine muhdes duvarlarla büyütülmüştür. Bu nedenle kuzey ve doğu cephelerini oluşturan duvarlar içeride kalmıştır. Özgün duvar kalınlıkları ile muhdes duvar kalınlıkları ile aynı olup 28-36 cm'dir. Binanın çatı sistemi ahşap asma konstrüksiyonludur. Yapının taşıyıcı sistemi ile ilgili tüm bilgiler Statik ve Taşıyıcı Sistem Raporu'nda yer almaktadır.

Çatının özgün bölümü korunmuş, muhdes bölümün kapanması için eklenti yapılmıştır. Çatı üzeri Marsilya kiremiti kaplıdır. Çatı oluğu ve yağmur iniş boruları pvc'dir.

Cephe yüzeyleri sıva ve grenli cephe boyası kaplıdır. Cephelerde kirlenme ve nemlenmeler görülmektedir. Açıklıklardaki doğramalardan yalnızca batı cephesindeki çift kanatlı kapılar özgündür. Diğer kapı ve pencere doğramaları muhdes duvarlarla birlikte yapılmıştır.

Yapı içerisinde Z07 biriminde bir merdiven bulunur. 3 rıhttan oluşan bu merdiven üzerinde kaplama yoktur.

Puantörlük binasının ısıtması kalorifer sistemi ile sağlanmıştır. Sistem özgünlüğünü korumuştur. Elektrik, sıhhi tesisat ve su tesisatlarının ana kanalları orijinal olup, malzemeleri yenilenmiştir.

Yerinde yapılan incelemelerde zeminde şap üzerinde bir döşeme kaplaması olmadığı, tavanda ofislerin üzerinde ahşap kaplama olduğu, girişteki ana mekanda ahşap makas sistemini kapatan bir kaplama olmadığı, duvarlarda ise sıva üstü plastik boya kullanıldığı görülmüştür.

Puantörlük Binası'na ait rölöveler (EK L)'de verilmiştir**.**

2.3.2.5.2 Rekonstrüksiyon Sonrası Puantörlük - Restoran

Yapı; fabrika sahasındaki yeni düzenlemede özgün yerinden kaldırılmış; sahanın güneybatısına, Müdür Evi ile Nikah dairesi arasına rekonsrüksiyon yöntemi ile inşa edilmiştir (Şekil 2.9). Bu işlem sırasında muhdesleri kaldırılmış, yönü değiştirilmiştir. Restoran (Mantı Evi) olarak işlevlendirilmiştir.

• Mimari Analizi:

Yapı, 8.40 x 16.45 ebadında inşa edilmiştir. Restoran olarak tefriş edilmiş olan ana salonda camlı bölme ve ahşap banko ile ayrılmış servis birimi, camlı bölme ile ayrılmış bir ofis ve tuvaletler yer alır. (Şekil 2.79)

Cepheler: Doğu-batı doğrultusunda inşa edilmiş olan yapının girişi kuzey cephesindendir (Şekil 2.80). Çatı saçağı bu yönde uzatılmıştır (Şekil 2.81). Bu cephede ana giriş kapısı ve 3 pencere, doğu (Şekil 2.82), güney (Şekil 2.83) ve batı (Şekil 2.84) cephelerinde birer pencere açıklığı vardır. Yapı güney cephesi yönünde büyütülmektedir.

• Yapım Sistemi ve Malzeme Analizi:

Rekonstrüksiyon yapılan yapının taşıyıcı sistemi yığmadır. 27 cm. olan beden duvarları üzerine ahşap asma sistemle çatı oturmuştur. Ahşap payandalarla desteklenen çatı saçağı her yönde eşit miktarda çıkma yapmaktadır. Çatı üzeri alaturka kiremit kaplıdır.

Puantörlük binası kullanım ihtiyacı gereği güney yönünde 5.20 metre büyütülmektedir. Toplamda 80 m2 büyütülecek olan alana mutfak ve personel birimleri yerleştirilecektir. Bu bölümün yapım sistemi çelik konstrüksiyondur.

Cephe yüzeyleri sıva üzeri grenli cephe boyası kaplıdır. Kuzey, doğu ve batı cephelerindeki pencere açıklıları su basman kotundan başlar ve açılır kanatları yoktur. Güney cephesindeki ise tuvalet penceresi olup vasistas açılımlıdır. Doğramaların tümü ahşaptır.

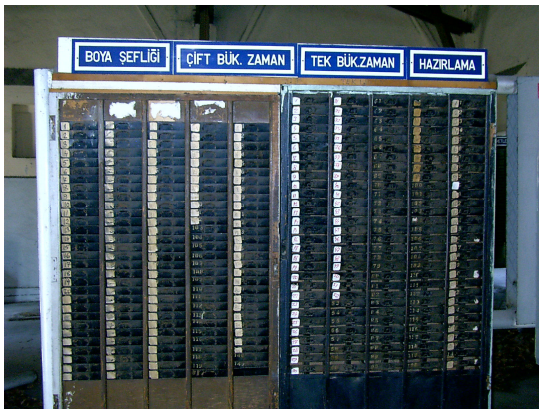
Yapıda ısınma salon tipi klima ile sağlanmaktadır.

Zemin döşeme kaplaması olarak salonda mermer, ıslak hacimlerde ve açık oturma alanında seramik kullanılmıştır. Duvarlara ıslak hacimlerde ve mutfakta seramik, diğer alanlarda plastik boya uygulanmıştır. Tavanlarda ise ıslak hacimlerde 30x30 metal asma tavan kullanılmış, diğer alanlarda asma çatı altına bir kaplama uygulanmamıştır.

Puantörlük binasına ait rekonstrüksiyon projesi (EK M)'de verilmiş ve yapı analizine ilişkin bilgiler Tablo 2.5'de özetlenmiştir.

Tablo 2.5: Puntörlük Genel Bilgiler.

YAPININ	RESTORASYON ÖNCESİ	RESTORASYON SONRASI
ADI	Puantörlük	Restoran
İŞLEVİ	İşçi Giriş-Çıkış Birimi	Restoran
YAPIM YILI/ REKONSTRÜKSİYON YILI	1938	2006-2010
KAT ADEDİ	Tek	Tek
TABAN ALANI	233 M^2	211 M^2
İNŞAAT ALANI	233 M^2	211 M^2
TAŞIYICI STRÜKTÜR	Yığma	Yığma
DUVAR STRÜKTÜRÜ	Dolu Tuğla	Dolu Tuğla
DÖŞEME STRÜKTÜRÜ	Betonarme	Betonarme
MERDİVEN STRÜKTÜRÜ	-	-
ÇATI STRÜKTÜRÜ	Ahşap Kırma	Ahşap Kırma
ÇATI ÖRTÜSÜ	Marsilya	Alaturka kiremit
DIŞ CEPHE KAPLAMASI	Serpme sıva ve grenli cephe boyası	Grenli cephe boyası
CEPHE GÖRSELLERİ		

Şekil 2.78: Puantörlük Binası Kart Basma Panoları Rekonstrüksiyon Öncesi.

a) b)

Şekil 2.79: Puantörlük Binası Z01 Birimi a) Rekonstrüksiyon Öncesi
b) Rekonstrüksiyon Sonrası.

a) b)

Şekil 2.80: Puantörlük Binası a) Rekonstrüksiyon Öncesi Batı (Giriş) Cephesi
b) Rekonstrüksiyon Sonrası Kuzey (Giriş) Cephesi.

a)

b)

Şekil 2.81: Puantörlük Binası Giriş Üstü Ahşap Saçak a) Rekonstrüksiyon Öncesi b) Rekonstrüksiyon Sonrası.

.

a)

b)

Şekil 2.82: Puantörlük Binası a) Rekonstrüksiyon Öncesi Kuzey Cephesi b) Rekonstrüksiyon Sonrası Doğu Cephesi.

a)

b)

Şekil 2.83: Puantörlük Binası a) Rekonstrüksiyon Öncesi Doğu Cephesi b) Rekonstrüksiyon Sonrası Güney Cephesi.

a) b)

Şekil 2.84: Puantörlük Binası a) Rekonstrüksiyon Öncesi Güney Cephesi b) Rekonstrüksiyon Sonrası Batı Cephesi.

2.3.2.6 Su Kulesi

Yapı; işletme alanının güney kapısının doğu yanındadır (Şekil 2.8, 2.9). Ankara, İstanbul, İzmir ana arteri üzerindedir. İşletme sahası içerisinde O Blok olarak adlandırılmıştır.

2.3.2.6.1 Restorasyon Öncesi Su Kulesi

İşletmenin su ihtiyacını bahçede bulunan su kuyuları gidermektedir. Elektrik gücü ile su çıkışı sağlanıp, birimlere dağıtılmaktadır. Su Kulesi; elektrikler kesik olduğunda işletmenin acil su ihtiyacını karşılamak üzere ham su deposu görevinde kullanılmaktadır.

- Mimari Analizi:

Su Kulesi; +15.41 kotuna kadar betonarme ayaklar üzerinde yükselmiş, + 15.41 ve +18.89 kotlarında iki katlı kapalı alana sahip bir kuledir. Kulenin toplam yüksekliği 22.73 metredir. Kule terası üzerinde dört yönden algılanabilen bilgi ekranı ve paratoner yer almaktadır (Şekil 2.85, 2.86).

Su deposu olarak kullanılan kapalı alanlar 7.28 m. x 7.28m. ebadındadır. Giriş, alt mekan kuzey yönünden sağlanmaktadır. Birimler her iki katta da dört yöne açılan birer pencere ile aydınlanmaktadır.

Merdivenler +15. 41 kotundaki alt mekan giriş kapısına kadar açık alanda yükselmektedir (Şekil 2.87). Mevcut 4 kolonun kirişlerle bağlandığı +5.30, +10.35, +15.19 kotlarında sahanlık oluşturmuştur. Mekanlar arası merdiven ise iç bölümde, doğu beden duvarına yaslıdır.

- Yapım Sistemi ve Malzeme Analizi:

Su kulesi, çelik takviyeli betonarme sistemle yapılmıştır. Alt kat döşemesi kaset sistemden, 1.kat döşemesi beton kirişler üzerine oturan I profil metal kirişlerden oluşmaktadır. Kule üzeri betonarme plak çatı ile örtülüdür. Yapının taşıyıcı sistemi ile ilgili tüm bilgiler Statik ve Taşıyıcı Sistem Raporu'nda yer almaktadır.

Yapıda strüktürel çatlak görülmemektedir. Ancak sıva dökülmesi ve yosunlanma gibi bazı yapısal bozulmalar mevcuttur. Su deposu içinde yer alan saç polyester (CTP) kaplama muhdestir ve çürümüştür.

İç ve dış merdiven basamaklarının ve korkulukların tümü metaldir.

Kapalı alanların pencere ve kapı doğramaları metaldir. Doğramalarda oksitlenme ve yüzey kayıpları oluşmuş , camlar büyük oranda kırılmıştır.

Yerinde yapılan incelemelerde her iki kattaki depoların döşeme, tavan ve duvar kaplamalarının saç, çatı oluğu ve yağmur iniş borularının boyalı saç olduğu tespit edilmiştir.

Su Kulesi'ne ait rölöveler (EK N)'de verilmiştir**.**

2.3.2.6.2 Restorasyon Sonrası Su Kulesi –Seyir Kulesi-

Yapı; Seyir Kulesi olarak restore edilmiştir. Bursa tarihi bölge panoramasına hakim bir noktadadır.

- Mimari Analizi:

Genel hatlarıyla korunmuş olan yapıda fonksiyon değişikliği sebebiyle iç mekanda ve cephelerde değişimler olmuştur. Depo içerisindeki su haznesi kaldırılmıştır. Merdiven; formu değiştirilerek yapının çekirdeğine alınmış, aynı formda üst mekana kadar ulaştırılmıştır. Her iki katın zemin döşemeleri, merdiven çekirdeği bölümünde açık bırakılmış, galeri boşlukları açılmıştır (Şekil 2.85, 2.86, 2.87, 2.88).

- Yapım Sistemi ve Malzeme Analizi:

Yapının ana taşıyıcıları olan dört adet betonarme kolonda ve bağlayıcı kirişlerde deformasyon ve düşeyden sapma görülmediğinden, taşıyıcılar kapalı mekanların başlangıcı olan +15. 41 kotuna kadar korunmuştur. Bu kottan itibaren kesilerek çelik kirişlerle desteklenen çelik kolonlar olarak devam ettirilmiştir.

Çatının teras formu korunmuştur. Betonarme plak çatı üzerine düzeltme betonu (5 cm.), eğim betonu (3 cm.), 2 kat su yalıtımı, ahşap plaka (2cm.), keçe (1 cm.), bakır çatı kaplaması (0.5 cm.) uygulanması suretiyle yalıtım yapılmıştır.

Cephelerde; Kapalı birimlerin duvarları kaldırılmış, birimler kompozit-cam kullanılan alüminyum giydirme cephe oluşumu ile tamamıyla şeffaf şekilde kapatılmıştır. Cepheler, içeriden paslanmaz cam tutucularla desteklenmiştir.

Yeri ve formu değiştirilen merdivenler taşıyıcısı çelik, basamakları ahşap kaplama, korkulukları demir olmak üzere yeniden yapılmıştır.

Depolar içerisindeki su hazneleri kaldırıldıktan sonra zeminde betonarme döşeme üzerine düzeltme şapı ve ahşap döşeme kaplaması uygulanmıştır. (Restorasyon Projesinde seramik olarak belirtilmiştir.) Duvarlardaki ve tavandaki saç kaplamalar kaldırılmıştır. Tavanlarda, döşeme altlarında alçıpan asma tavan uygulanmıştır.

Su Kulesi'ne ait restorasyon projesi (EK O)'da verilmiş ve yapı analizine ilişkin bilgiler Tablo 2.6'da özetlenmiştir.

Tablo 2.6: Su Kulesi Genel Bilgiler.

YAPININ	RESTORASYON ÖNCESİ	RESTORASYON SONRASI
ADI	Su Kulesi	Seyir Kulesi
İŞLEVİ	Su Deposu	Seyir
YAPIM YILI/ RESTORASYON YILI	1938	2006-2010
KAT ADEDİ	Tek katlı yüksek yapı	Tek katlı yüksek yapı
TABAN ALANI	80 M²	80 M^2
KAPALI ALAN	92 M²	92 M^2
TAŞIYICI STRÜKTÜR	Betonarme takviyeli çelik konstrüksiyon	Betonarme takviyeli çelik konstrüksiyon
DUVAR STRÜKTÜRÜ	Tuğla	Alüminyum giydirme cephe
DÖŞEME STRÜKTÜRÜ	Zemin kat betonarme, 1. kat metal	Zemin kat betonarme, 1. kat metal
MERDİVEN STRÜKTÜRÜ	Çelik	Çelik
ÇATI STRÜKTÜRÜ	Betonarme Plak	Betonarme Plak
ÇATI ÖRTÜSÜ	Yalıtım Malzemesi	Yalıtım Malzemesi
DIŞ CEPHE KAPLAMASI	Grenli Cephe Boyası	Alüminyum giydirme cephe
CEPHE GÖRSELLERİ		

a)

b)

Şekil 2.85: Su Kulesi'nin Kuzey ve Batı Görünüşleri a) Restorasyon Öncesi b) Restorasyon Sonrası.

a)

b)

Şekil 2.86: Su Kulesi Güney Görünüşü a) Restorasyon Öncesi b) Restorasyon Sonrası.

a) b)

Şekil 2.87: Su kulesi Merdivenleri a) Restorasyon Öncesi
b) Restorasyon Sonrası.

a) b)

Şekil 2.88: Su kulesi İç Mekanlar a) Restorasyon Sonrası Üst Mekan
b) Restorasyon Sonrası Alt Mekan.

2.3.2.7 Soğutma Kulesi

İşletme alanının kuzey kısmında Merinos yün ve yapağının yıkanmasına yönelik havuz (restorasyon aşamasında yıkılmıştır) ile Güç Merkezi ve Santral Avlusunda bulunur. (Şekil 2.8, 2.9) İşletme sahası içerisinde O Blok olarak adlandırılmıştır. Sahanın batısındaki Merinos Caddesi ve kuzeyindeki Demiryolu Caddeleri'nin kesiştiği noktada simgesel konumdadır.

2.3.2.7.1 Restorasyon Öncesi Soğutma Kulesi

Güç Merkezi'ndeki Türbin suyunu soğutmak amaçlı kullanılmaktadır.

- Mimari Analizi:

Soğutma kulesi, bir kenarı 11.60 metre olan altıgen formlu bir yapıdır. 26 metre uzunluğundadır ve üç bölümden oluşur. + 5.86 kotuna kadar olan birinci bölümünde suyun soğutulmasını sağlayan sistem yer alır (Şekil 2.89). Bu sistem cephedeki ahşap ızgaralar aracılığı ile havalanmaktadır. İkinci bölüm + 5.86 kotu ile + 8.70 kotu arasında kalan pabuçtur (Şekil 2.90). Bu bölüm; betonarme kirişle sonlanır ve kuleye geçişi sağlar. Son bölüm ise 16 metre uzunluğundaki kuledir. Yükseldikçe daralan kule içerisinde ara kat döşemeleri yoktur.

Cepheler: Cephe genişlikleri eşit olup, detayları aynıdır (Şekil 2.93, 2.94). Giriş, tüm cephelerde + 0.50 kotunda bulunan açıklıklardan ve güney cephesinde yer alan, + 5.86 kotuna çıkan merdivenle sağlanmaktadır (Şekil 2.95). Doğu cephesinde soğutma sistemine ait havalandırma borusu yer alır.

- Yapım Sistemi ve Malzeme Analizi:

Altıgen formlu yapı; betonarme temel üzerine çelik-ahşap konstrüksiyonla yapılmıştır. 10 x 10 ahşap ayaklar betonarme temeller üzerine oturmuştur. Altıgen formun iç köşelerinde bulunan betonarme kolonlar, +8.69 kotunda betonarme kirişe bağlanmaktadır. Kule bölümü çelik kuşaklarla sarılmıştır. Çatı çeliktir ve teras formundadır. Yapının taşıyıcı sistemi ile ilgili tüm bilgiler Statik ve Taşıyıcı Sistem Raporu'nda yer almaktadır.

Cephelerin +5.86 kotuna kadar olan bölümü ahşap lambri, kule bölümü trapez saç levha kaplıdır. Yapının ahşap elemanların tamamına yakını çürümüş, kayıplar, kopmalar oluşmuştur. Metal elemanlarda korozyon mevcuttur.

Soğutma Kulesi'ne ait rölöveler (EK Ö)'de verilmiştir**.**

2.3.2.7.2 Restorasyon Sonrası Soğutma Kulesi- Kafeterya-

Yapı, restorasyon sonrasında kafeterya olarak işlevlendirilmiştir. Silüet olarak korunmuş, fonksiyon değişikliği sebebiyle plan şeması, taşıyıcı sistem ve yapı malzemeleri değiştirilmiştir.

- Mimari Analizi:

Yapı; zemin kat, 1. kat (+5.20 kotu), 2. kat (+20.68 kotu) ve teras kat (+25.18 kotu) olmak üzere 4 kat olarak kullanılmaktadır. Yapının girişi güney cephesinden sağlanmıştır. Asansör çekirdeği yapının merkezinde, altıgen formlu boşluğa yerleştirilmiştir (Şekil 2.91). Kuzeydoğu ve kuzeybatı beden duvarlarında yangın merdivenleri yer alır. Zemin katta asansör, kuzey yönünde tuvaletler, depo, mutfak ve kafeterya olarak tefriş edilen ana salon yer alır. Mutfak kuzey yönünde yapı sınırları dışında büyütülmüştür. 1. katta ofis, mescid ve depo yer alır. 2. katta pencere açıklıkları oluşturulmuş, bu alan da kafeterya olarak tefriş edilmiştir (Şekil 2.92). Lavabolar kuzey yöndedir. 3. kat olan teras, açık oturma alanıdır (Şekil 2.92). Asansör kovasının kuzeyinde, üzeri ahşap kapatılmış bir servis bankosu bulunur.

Cepheler: Cepheler süliet olarak korunmuş, yapı detayları değiştirilmiştir. (Şekil 2.93, 2.94, 2.95). Zemin kat tamamen şeffaf kapatılmıştır. Pabuç bölümünde yangın merdiveni çıkışı dışında bir açıklık yer almaz. Kule bölümünün 3. katında cephelerin tümünde pencere açıklığı oluşturulmuştur. Yapı teras ile son bulmaktadır. Kuzeydoğu ve kuzeybatı cephelerinde yangın merdivenleri yer alır.

- Yapım Sistemi ve Malzeme Analizi:

Yapının taşıyıcı sistemi yenilenmiştir. Betonarme temel üzerinde yükselen yapıda, kuleye kadar olan bölümde bulunan betonarme kolonlar pabuç bölümünde kirişle sonlanır. Kule içerisinde +4.11, +7.89, +10.81, +13.74, +16.66, +19.59, +24.09 kotlarında makas döşemeler yapılmıştır. Makaslardan yalnızca 1, 2, ve 3.

katlar üzerine döşeme uygulanmıştır. Yapının üzeri teras çatı ile örtülüdür. Bu alan, açık kafeterya alanı olarak kullanılmaktadır.

Cepheler: Zemin katta dış duvarlar, lamine cam-,kompozit–lambriden kullanılan alüminyum giydirme cepheden oluşmuştur. 1. katta yangın merdiveni çıkışı dışında bir açıklık yoktur.[2] Yüzey özgün formuna uygun ahşap lambriler ile kaplıdır. 2. katta cephelerde oluşturulan pencere açıklıklarına ısıcamlı alüminyum doğramlar uygulanmıştır. 3. katta açık teras, camlı alüminyum korkulukla çevrelenmiştir.

Merdivenler yangın merdiveni olarak inşa edilmiştir. Çelik taşıyıcılı olan merdivenlerin basamakları saç, korkulukları kutu profildir.

Yapıda ısıtma sistemi olarak kalorifer sistemi uygulanmıştır. Elektrik ve sıhhi tesisat yenilenmiştir.

Zemin kat zemin döşemesi bodrum kattaki özgün havuzu sergilemek amaçlı olarak şeffaf malzeme ile kaplanmıştır (Şekil 2.91). I profillerden oluşturulmuş taşıyıcıların üzerine cam tutucu eleman ve temperli lamine cam uygulanmıştır. 1. ve 3. kat döşemelerinde makas üzerine sırasıyla I profil kiriş, ahşap kiriş ve ahşap döşeme, teras zeminine ahşap döşeme üzerine ilaveten polifin de uygulanmıştır. 1. kat zemininin tümü, ıslak hacim ve mutfak zeminleri seramiktir. Duvarlarda, ıslak hacimlerde ve mutfakta seramik, diğer alanlarda plastik boya, yer yer duvar kağıdı ve dekoratif ahşap kaplamalar, tavanlarda açıpan ve 30x30 metal asma tavan uygulanmıştır.

Soğutma Kulesi'ne ait restorasyon projesi (EK P)'de verilmiş ve yapı analizine ilişkin bilgiler Tablo 2.7'de özetlenmiştir.

[2]Onaylanmış restorasyon projesinde dış duvarları alüminyum doğramalardan oluşmaktadır. Mekan tek birimdir.

Tablo 2.7: Soğutma Kulesi Genel Bilgiler.

YAPININ	RESTORASYON ÖNCESİ	RESTORASYON SONRASI
ADI	Soğutma Kulesi	Kafeterya
İŞLEVİ	Türbin suyunu soğutma	Kafeterya
YAPIM YILI/ RESTORASYON YILI	1955	2006-2010
KAT ADEDİ	Tek katlı yüksek yapı	Tek katlı yüksek yapı
TABAN ALANI	348 M²	348 M^2
İNŞAAT ALANI	348 M²	850 M^2
TAŞIYICI STRÜKTÜR	Ahşap-çelik konstrüksiyon	Ahşap-çelik konstrüksiyon
DUVAR STRÜKTÜRÜ	Zemin bölümü ahşap, Kule trapez levha	İç mekan tuğla, cephe alüminyum giydirme
DÖŞEME STRÜKTÜRÜ	Betonarme	Zemin kat betonarme, ara katlar çelik makas
MERDİVEN STRÜKTÜRÜ	Ahşap	Çelik yangın merdiveni
ÇATI STRÜKTÜRÜ	Teras	Teras
ÇATI ÖRTÜSÜ	Yalıtım Malzemesi	Polifin Kaplama
DIŞ CEPHE KAPLAMASI	Zemin bölümü ahşap, kule trapez levha	Alüminyum Giydirme
CEPHE GÖRSELLERİ		

a) b)

Şekil 2.89: Soğutma Kulesi Su Kuyuları a) Restorasyon Öncesi b) Restorasyon Öncesi.

a) b)

Şekil 2.90: Soğutma Kulesi a) Restorasyon Öncesi Pabuç-Kule Bağlantısı b) Restorasyon Öncesi Pabuç Ahşap Lambriler.

a) b)

Şekil 2.91: Soğutma Kulesi Zemin Kat a) Restorasyon Sonrası Kafeterya Yerleşimi b) Restorasyon Sonrası Zemin Döşemesi.

a)

b)

Şekil 2.92: Soğutma Kulesi 2.ve 3. katlar a) 2. Kat Restorasyon Sonrası Kafeterya Yerleşimi b) 3. Kat Restorasyon Sonrası Kafeterya Yerleşimi.

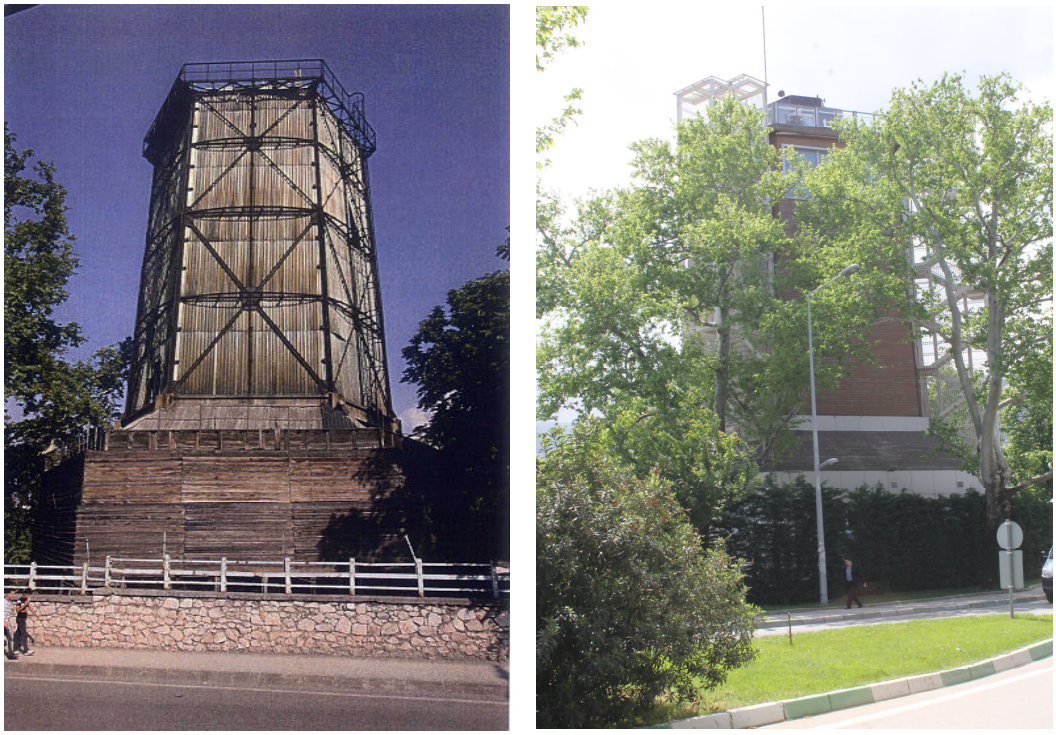

a)

b)

Şekil 2.93: Soğutma Kulesi Batı ve Güney Cepheleri a) Restorasyon Öncesi b) Restorasyon Sonrası.

a) b)

Şekil 2.94: Soğutma Kulesi Kuzey Cephesi a) Restorasyon Öncesi
b) Restorasyon Sonrası.

a) b)

Şekil 2.95: Soğutma Kulesi Güney Cephesi a) Restorasyon Öncesi
b) Restorasyon Sonrası.

2.3.3. Alandaki Yeni Yapıların Değerlendirilmesi

Bu bölümde, Bursa Merinos İplik ve Dokuma Fabrikası'nın Bursa Merinos Atatürk Kültür Merkezi ve Parkı'na dönüşmesi uygulamasında, alan içine inşa edilen 4 yeni yapının genel mimari özellikleri özetle anlatılmıştır.

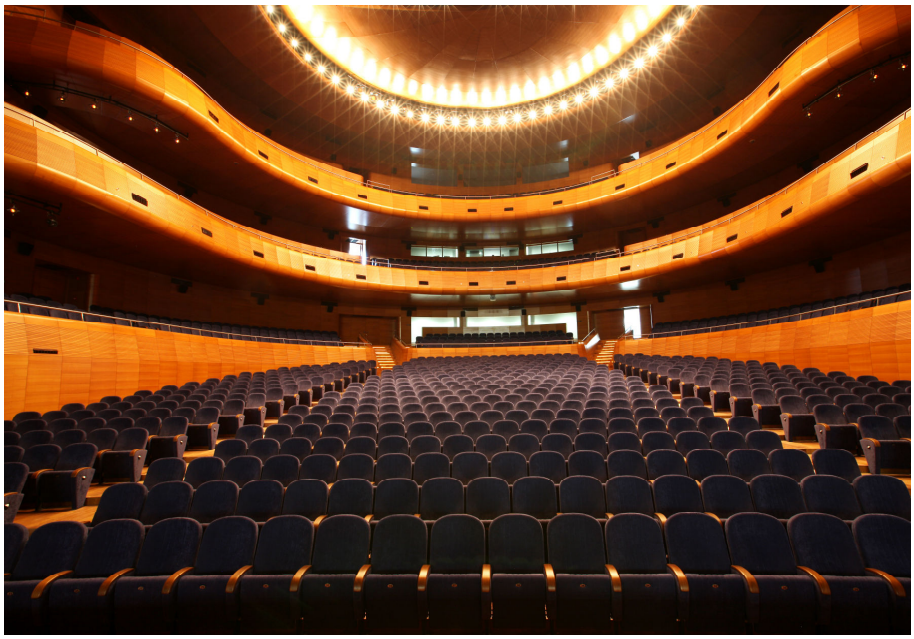
2.3.3.1. Atatürk Kongre Merkezi

Yapı, Atatürk Kültür-Sanat Merkezi'nin doğusunda yer alır (Şekil 2.9). 11.000 m^2 taban alanına oturmuş, 2 bodrum, zemin ve 1. kat olmak üzere 4 katlı olarak betonarme sistemle inşa edilmiştir (Şekil 2.96).

İçinde 4 gösteri salonu (Şekil 2.97), açık fuaye alanı (Şekil 2.98), seminer salonları, kongre büroları, sanatçı odaları ve sosyal alanlar bulunan yapıda ulusal ve uluslar arası kongre, seminer, toplantı, konferans organizasyonları ile konser, tiyatro, bale gibi kültürel etkinlikler yapılmaktadır.

Şekil 2.96: Bursa Merinos Atatürk Kültür Merkezi ve Parkı Atatürk Kongre Merkezi.

Şekil 2.97: Bursa Merinos Atatürk Kültür Merkezi ve Parkı Atatürk Kongre Merkezi Gösteri Salonu.

Şekil 2.98: Bursa Merinos Atatürk Kültür Merkezi ve Parkı Atatürk Kongre Merkezi Fuaye.

2.3.3.2. Lokanta

Yapı, Atatürk Kültür-Sanat Merkezi'nin doğusunda kuzeyinde, Enerji Müzesi'nin batısında yer alır (Şekil 2.9).

1460 m^2 tabana, zemin ve 1. kat olmak üzere 2 katlı olarak inşa edilmiştir. Fabrika alanı içinde 1957 yılında yapılan, dönüşüm uygulamasında koruma kapsamına alınmayan Salaş Ambarları 'nın özgün çatı makas birleşim detayından (Şekil 2.99) esinlenerek lokanta olarak inşa edilmiştir (Şekil 2.100, 2.101).

Şekil 2.99: Bursa Merinos İplik ve Dokuma Fabrikası Salaş Ambarları.

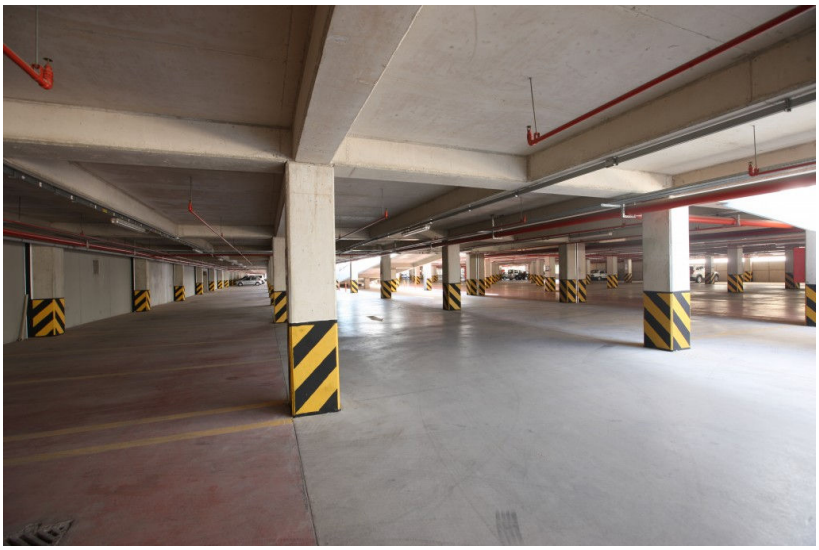
Şekil 2.100: Bursa Merinos Atatürk Kültür Merkezi ve Parkı- Lokanta.

Şekil 2.101: Bursa Merinos Atatürk Kültür Merkezi ve Parkı Lokanta.

2.3.3.3. Otopark, Açık Sergi Alanı

Yapı, Atatürk Kültür-Sanat Merkezi'nin kuzeyinde yer alır (Şekil 2.9). Bodrum ve zemin olarak betonarme sistemle inşa edilmiş olan açık bir yapıdır. Bodrum katı otopark (Şekil 2.102), zemin katı Kültür Sanat Merkezi'ne ait açık sergi alanı (Şekil 2.103) olarak kullanılmaktadır.

Şekil 2.102: Bursa Merinos Atatürk Kültür Merkezi ve Parkı-Otopark.

Şekil 2.103: Bursa Merinos Atatürk Kültür Merkezi ve Parkı Açık Sergi Alanı.

2.3.3.4. Restoran (Göl Kafe)

Yapı, Bursa Merinos Atatürk Kültür Merkezi ve Parkı'nın orta bölgesinde yer alan göletin güneyinde yer alır (Şekil 2.9). 635 m^2 taban alanına tek katlı betonarme sistemle yapılmış olan yapının arazinin eğimiyle uyumu yeşil doku ve göletle bütünlük sağlamasın neden olmuştur (Şekil 2.104).

Şekil 2.104: Bursa Merinos Atatürk Kültür Merkezi ve Parkı Restoran (Göl Kafe).

3. BURSA MERİNOS İPLİK VE DOKUMA FABRİKASI (BURSA MERİNOS ATATÜRK KÜLTÜR MERKEZİ ve PARKI) 'NIN KULLANICI AÇISINDAN DEĞERLENDİRİLMESİ

Bu bölümde, Bursa Merinos Dokuma ve İplik Fabrikası -dönüşüm sonrası adıyla- Bursa Merinos Atatürk Kültür Merkezi ve Parkı'nın kullanıcı açısından değerlendirilmesi ile ankete dayalı bir analiz çalışmasına yer verilmiştir. Bu amaçla alanın kullanıcılarına yönelik anket formu bölüm sonunda yer almaktadır (Tablo 3.4). Anket; 4 bölümde gruplanmış 23 sorudan oluşmaktadır. 1. bölümde sosyo-demografik yapı tespit edilmiş, 2. bölümde ulaşım kolaylığı, 3. bölümde kompleksin kullanım amacı, 4. bölümde ise kompleksin restorasyonuna yönelik algılar ve restorasyon sonrasındaki memnuniyet sorgulanmıştır. Yapılan ankette halkın tarihi ve kültürel varlıkların korunması konusunda bakış açısı sorgulanırken bilinç oluşturmak da hedeflenmiştir. Bu çalışmanın benzer dönüşüm çalışmalarında veri oluşturması amaçlanmaktadır.

3.1. Anket Verilerinin Analizi

Anket; alanın geçici ve daimi kullanıcısı olan 200 kişiye uygulanmıştır. Anket çalışması sonucunda elde edilen bulgular; yüzde oranlarına ve varyans analizine göre değerlendirilmiştir.

- Sosyo Demografik Yapı

Anket yöneltilen kullanıcıların %56.5'i kadındır, % 38 oranındaki çoğunluğu 36-45 yaş aralığındadır ve %74'ü evlidir. Soru yöneltilen kişilerden % 44'ü üniversite mezunu olduğunu belirtmiştir. Meslek sorgusunda katılımcıların % 34'ü memur, % 25'i işçi olduklarını belirtmiştir. Anket sorularını yanıtlayanların % 15'i mimar, mühendis, sanat tarihçi, arkeolog meslekleri ile restorasyon ve kentsel dönüşüm ile ilgili fikir ve teknik bilgilerine sahip kişiler olup; serbest meslek, memur, işçi şıklarını işaretlemişlerdir (Tablo 3.1).

Tablo 3.1: Anket Katılımcılarının Sosyo-Demografik Yapısı.

Cinsiyet	Kadın	% 56,5
	Erkek	% 43,5
Medeni Durum	Bekar	% 26
	Evli	% 74
Yaş	18-25	% 4.5
	26-35	% 21.5
Eğitim Durumu	İlkokul	% 8.5
	Ortaokul	% 6
	Lise	% 17.5
	Yüksekokul - Üniversite	% 51.5
	Lisansüstü-Doktora	% 16.5
Meslek	İşsiz/Ev Hanımı	% 6,5
	Öğrenci	% 3.5
	İşçi	% 24.5
	Memur	% 34
	Serbest meslek	% 14
	Diğer	% 17.5

- Ulaşım Kolaylığının Sorgulanması

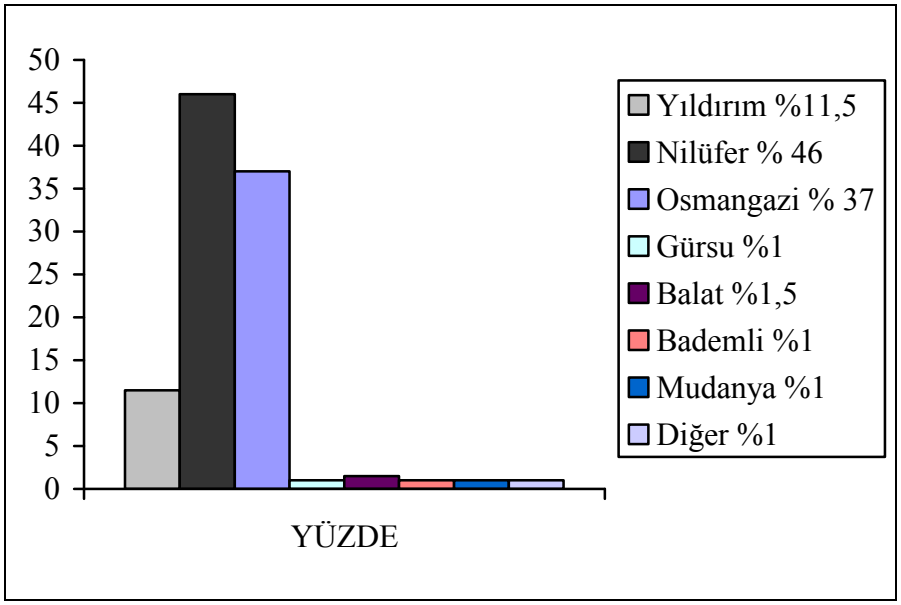
Alan kullanıcılarının % 46 oranındaki çoğunluğunun Nilüfer bölgesinde, ikinci çoğunluk olarak % 37 oranında Osmangazi bölgesinde ikamet ettiği tespit edilmiştir (Şekil 3.1).

Ankete katılan kullanıcılılar % 94 oranındaki büyük çoğunlukla kompleksin yerinden memnun olduğunu belirtmiştir (Tablo 3.2).

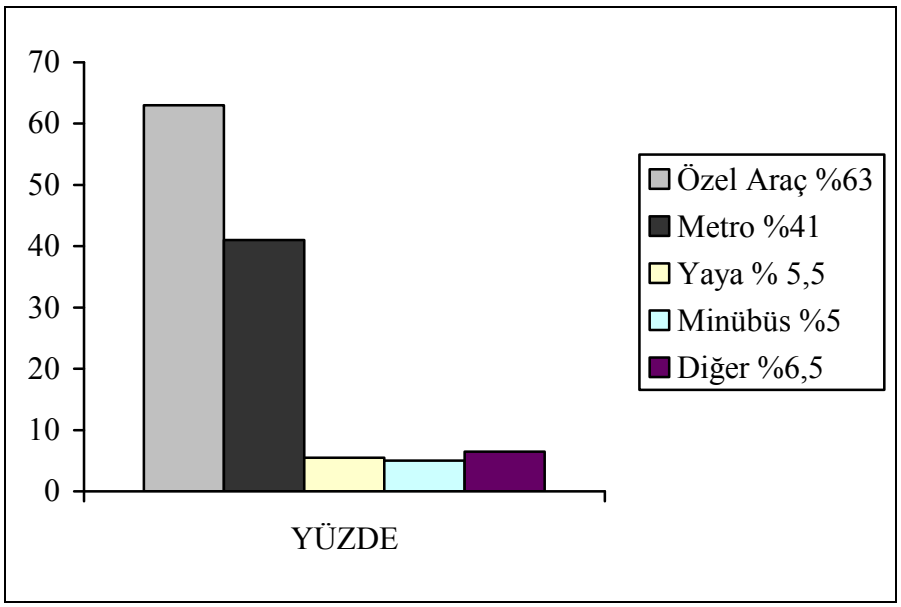
Komplekse % 63 oranında özel araç, % 4 oranında metro ile ulaşabildiklerini belirten kullanıcılar, ulaşım için birden fazla yöntem kullandıklarını belirtmişlerdir (Şekil 3.2). Kullanıcıların % 84.5 oranındaki çoğunluğu giriş kapılarını yeterli olduğunu ve %83.5 oranında kompleks içinde ulaşılmak istenilen birimlere ulaşımın kolay olduğunu belirtmiştir (Tablo 3.2).

Tablo 3.2: Anket katılımcılarının Ulaşım Kolaylığı.

Merinos Kültür ve Sanat Kompleksinin yeri ile ilgili memnuniyet	Evet	% 92
	Hayır	% 6
Giriş Kapılarının Yeterliliği	Evet	% 84.5
	Hayır	%15.5
Kompleks İçindeki Ulaşım Kolaylığı	Evet	% 83.5
	Hayır	% 16.5

Şekil 3.1: Kullanıcının İkamet Yeri.

Şekil 3.2: Kullanıcının Alana Ulaşım Yöntemi.

• Kullanım Amacının Sorgulanması

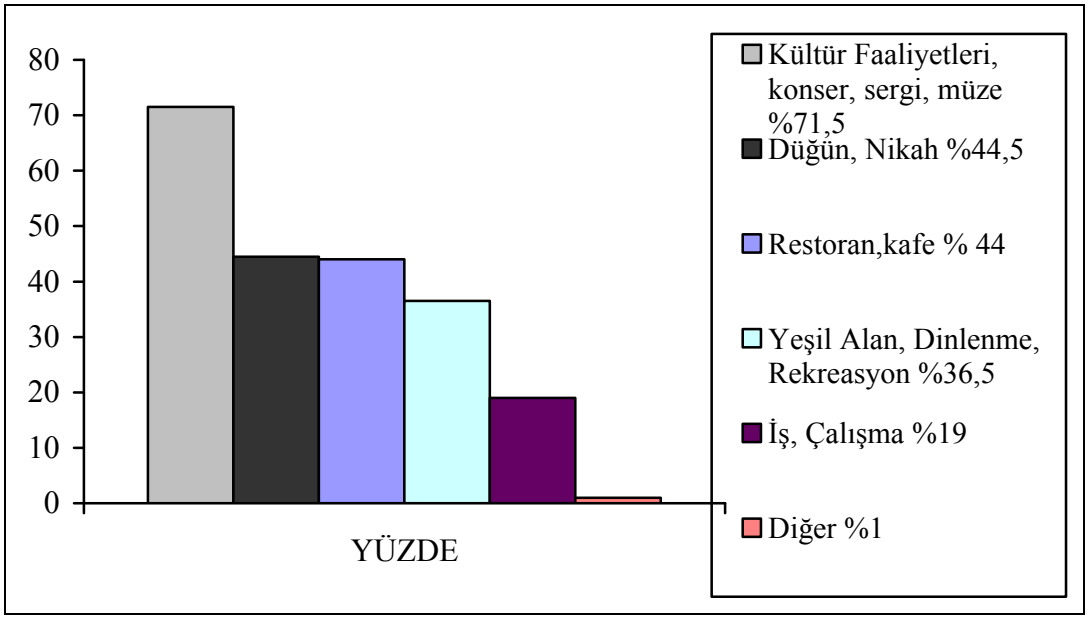
Anket kapsamında görüşülen kullanıcılardan % 71.5 oranındaki çoğunluk kompleksi kültür faaliyetleri, konserler, müzeler, sergiler için; % 19 oranında en azı ise iş ve çalışma amaçlı kullandığını belirtmiştir. Kompleksin birden fazla amaçla kullanıldığı da tespit edilmiştir (Şekil 3.3).

Kullanıcılar komplekste en çok % 72 oranıyla Atatürk Kongre merkezine, en az ise % 3.5 oranıyla puantörlük binasına gitmeyi tercih ettiklerini ve birden fazla yapı kullandıklarını belirtmişlerdir (Şekil 3.4).

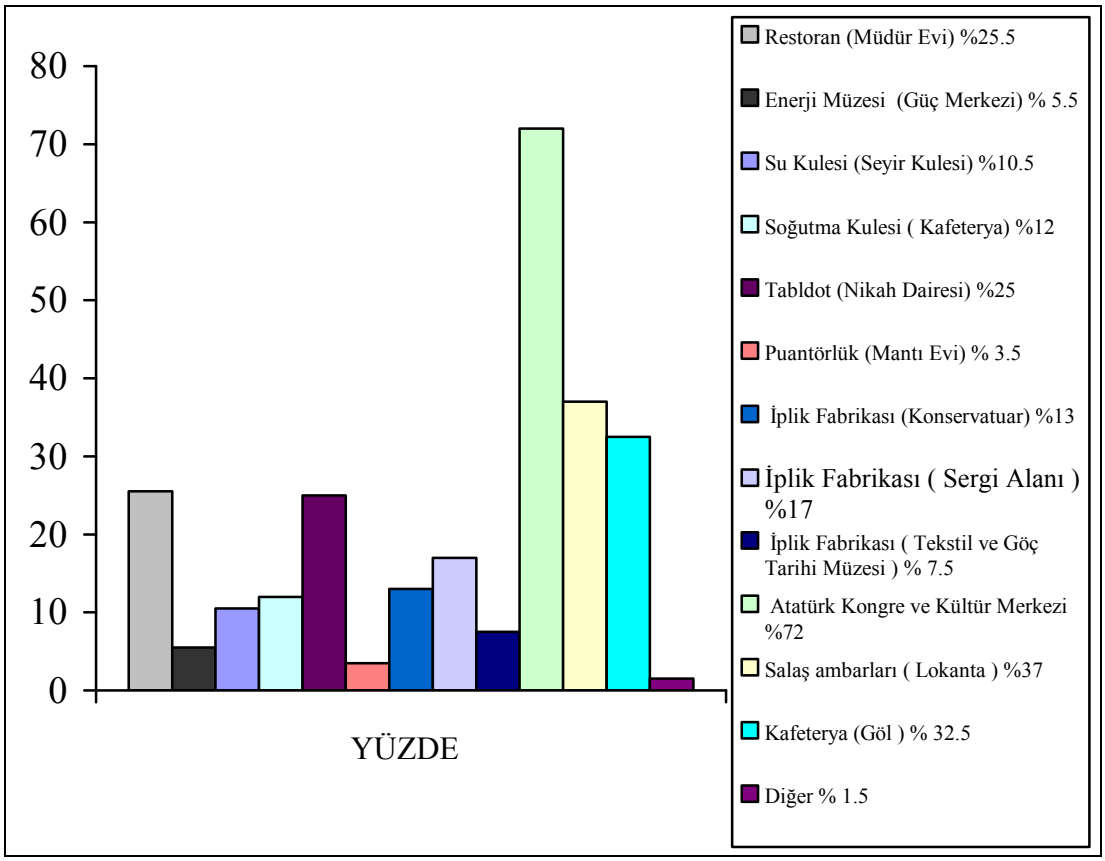
Ankete katılan kullanıcıların % 44.5 oranındaki çoğunluğu çocuk oyun alanlarına, % 40'ı eğlence mekanlarına ihtiyaç duyarken, % 13'ü ilave birime ihtiyaç olmadığını belirtmiştir (Şekil 3.5).

Alan kullanıcıları içinde, sürekli kullanıcı olan, iş ve çalışma amaçlı olarak 6 gün gelenlerin oranı % 8.5'dir. Diğer kullanıcılar en fazla % 26.5 oranında işi olduğunda, % 24.5 oranında yılda 1-2 kez geldiklerini belirtmişlerdir (Şekil 3.6).

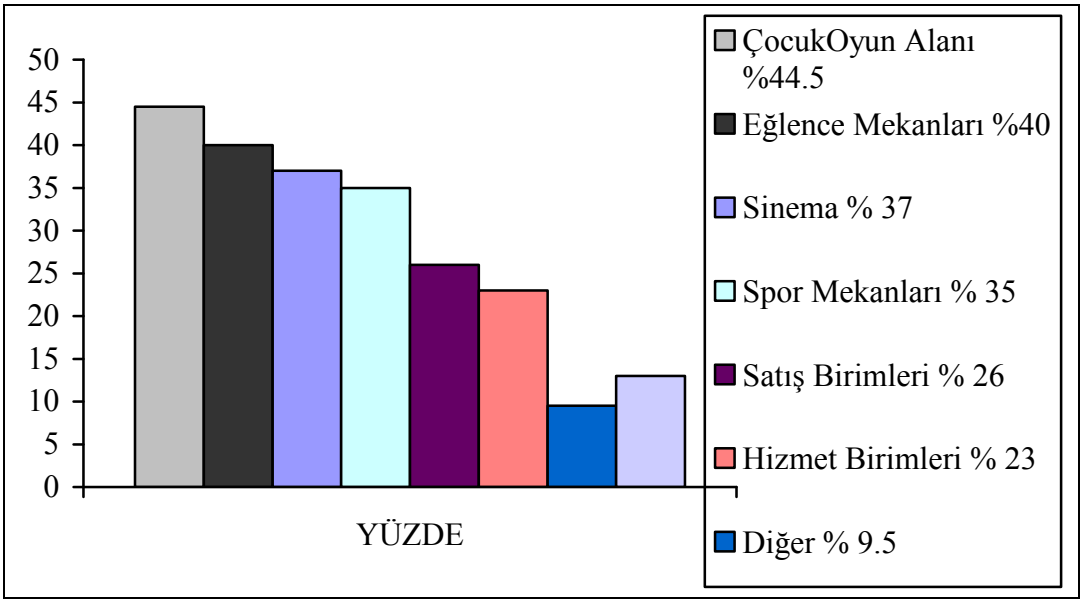
Kullanıcıların % 64.5'i alana misafir getirdiklerini belirtmiştir.

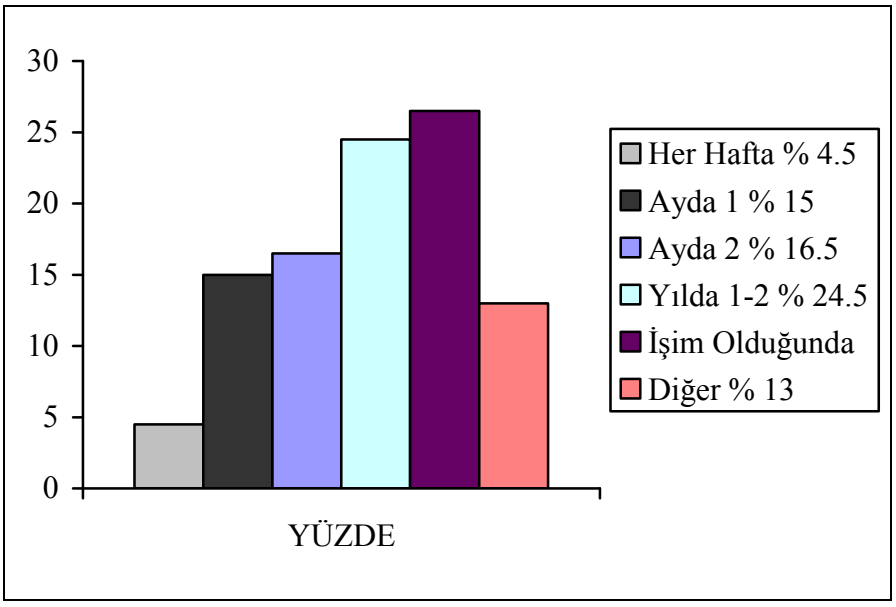
Şekil 3.3: Kullanıcının Kompleksi Kullanım Amacı.

Şekil 3.4: Kullanıcının Komplekste Kullandığı Yapılar.

Şekil 3.5: Kullanıcının Komplekste İhtiyaç Duyduğu Birimler.

Şekil 3.6: Kullanıcının Kompleksi Kullanım Sıklığı.

• Kompleksin Restorasyonuna Yönelik Algıların ve Restorasyon Sonrasındaki Memnuniyetin Sorgulanması (Tablo 3.2):

Yapılan anket çalışmasında, kullanıcıların % 80.5 oranındaki büyük çoğunluğunun, bu sahanın ve içerisindeki 13 yapının tarihi miras kapsamında olduğunu, restorasyon öncesinde fabrika ve buna bağlı sosyal birimler olan yapıların dönüşüm çalışması ile bu şekle geldiğini bildiği tespit edilmiştir. Kullanıcıların % 66'sı kompleksin restorasyon öncesi halini bildiğini, % 82.5'i restorasyon uygulamasını başarılı bulduğunu belirtmiştir.

Anket çalışması kapsamında görüşme yapılan kullanıcıların yapıların havalandırma, aydınlanma gibi konfor koşullarını % 81.5 oranında, yeşil alanı % 93 oranında, otoparkı % 56.5 oranında, engelli ulaşımını % 48.5 oranında yeterli bulduğu tespit edilmiştir. % 16 oranındaki kullanıcı engelli ulaşımının yeterliliğinin farkında değildir. Kullanıcıların % 88.5'i bu alanda kendini güvende hissettiğini belirtmiştir.

Tablo 3.3: Kompleksin Restorasyonuna Yönelik Algılar ve Restorasyon Sonrasındaki Memnuniyet.

Alanın ve içerisindeki 13 yapının tarihi miras kapsamında olduğunun, restorasyon öncesinde Fabrika ve buna bağlı sosyal birimler olan yapıların dönüşüm çalışması ile bu şekle geldiğini farkındalığı	Evet	% 80,5
	Hayır	% 19,5
Kompleksin restorasyon öncesi halinin bilinirliği	Evet	% 66
	Hayır	% 34
Restorasyon uygulamasının başarılı bulunması	Evet	% 82.5
	Hayır	% 17.5
Kompleksin mevcut binalarında havalandırma, aydınlanma ve ısınma gibi konfor koşullarının yeterliliği	Evet	% 81.5
	Hayır	% 18.5
Kompleksin yeşil alanlarının yeterliliği	Evet	% 93
	Hayır	% 7
Kompleksin yeşil alan ve binalarındaki engelli ulaşımı yeterliliği	Evet	% 48.5
	Hayır	% 35.5
	Bilmiyorum	% 16
Kompleksin otopark alanlarının yeterliliği	Evet	% 66.5
	Hayır	% 43.5
Güvenlilik Memnuniyeti	Evet/ Kısmen	% 88.5
	Hayır	% 11.5

3.2. Anket Verilerinin Değerlendirilmesi

Bursa Merinos Dokuma ve İplik Fabrikası'nın kentsel dönüşüm kapsamında yenilenerek, 2010 yılında Bursa Merinos Atatürk Kültür Merkezi ve Parkı olarak halkın kullanımına açılmasının, Bursa kenti için bir kazanım olduğu sonucuna varılmıştır.

Alan; kent içindeki konumu ile gerek toplu taşıma, gerekse özel araç ile kolay ulaşılabilir bir noktadadır. Trafiğin yoğun olduğu Bursa ilinde, doğu-batı ve kuzey istikametlerinde taşıma yapan raylı sistemin istasyonlarından biri kompleksin kuzey kapısı önündedir. Yine bu noktada motorlu toplu taşıma durakları da mevcuttur. Bu nedenlerle kompleksi özellikle kadınların yoğun olarak kullanmayı tercih ettikleri

tespit edilmiştir. Bu tespit; varyans analizi sonucu ile de desteklenmiştir. Restorasyonda, yaya ve araç giriş-çıkışlarının kuzey, güney, doğu ve batı olmak üzere dört yönden düzenlenmesi ve alan içindeki yolların yapılara kadar düzenli ulaşması ile kompleks içindeki birimlere de kolay erişim sağlandığı sonucuna varılmıştır.

İçerisinde Kültür Sanat Merkezi, Kongre Merkezi, restoran ve kafeteryaları, açık fuar ve rekreasyon alanları olan kompleksin en çok kültür-sanat faaliyetleri, konserler ve sergiler için kullanıldığı sonucu alınmıştır. Özellikle, eğitim seviyesi yüksek, genç kullanıcılar-yoğunlukla 36-45 yaş aralığındaki yetişkinler- alanı kültür sanat faaliyetleri için, ilerleyen yaşlarda iş/çalışma ve düğün-nikah faaliyetleri için, yakın bölge halkı ise rekreasyon amaçlı kullanmayı tercih ettiği tespit edilmiştir. Alanda, mevcut restoran ve kafeteryalar da kullanım sıklığında 2. sıradadır. Alanda yer alan müzeler en az ziyaret edilen mekanlardandır. Kültürel faaliyetler için kullanımı yoğun olan komplekste bu sonucun çıkmasının nedeninin, yeterli tanıtım yapılamaması olduğu düşünülmektedir.

Kullanıcıların yarıya yakını ilave çocuk alanları ile eğlence mekanlarına, bir kısmı ilave satış birimleri, sinema ve hizmet birimlerine ihtiyaç duyduklarını belirtmişlerdir. Daimi kullanıcılar ise ortak alanlarda umumi tuvalet ve ibadet alanı eksikliğini vurgulamışlardır. Oran olarak çok olmamakla beraber bir kısım kullanıcı ilave edilecek her birimin karışıklığa neden olacağı kaygısındadır.

Türkiye ve Bursa için önemli değeri olan fabrika alanının ve içindeki 13 yapının tarihi miras kapsamında olduğunu kullanıcıların % 81 oranındaki büyük çoğunluğu bilmekte ve restorasyon uygulamasını başarılı bulmaktadır. Ankete katılan, eğitim oranı yüksek olan -%15 gibi önemli bir oranda mimar, mühendis, sanat tarihçi, arkeolog meslekleri ile restorasyon ve kentsel dönüşüm ile ilgili fikir ve teknik bilgilerine sahip kişiler- restorasyon ve alan kullanımının başarılı olduğunu düşünmektedir. Varyans analizi sonucunda; kullanıcının eğitim seviyesi yükseldikçe yapılan restorasyonla ilgili beğeni ve memnuniyetin arttığı verisine de bu veriyi desteklemiştir. % 19 oranındaki anket katılımcısı ise çalışmayı başarılı bulmadıklarını belirtmiştir. Bu sonucun özellikle Bursa için sembol niteliğindeki bu fabrika ile ilgili duygusal geçmişleri olan anket katılımcılarından kaynaklandığı düşünülmektedir.

Kompleks içindeki yapıların havalandırma, aydınlanma ve ısınma gibi yapı fiziği konfor koşullarının % 82 oranındaki kullanıcı tarafından yeterli bulunduğu

belirlenmiştir. Olumsuz yanıtlayan katılımcılar özellikle Kültür-Sanat Merkezi ile ilgili akustik soruna değinmişlerdir. Bu sorunu ortaya koyan daimi kullanıcılardan konservatuar sanatçılarıdır.

. Alan içindeki yeşil dokunun % 93 oranındaki kullanıcı tarafından yeterli bulunduğu sonucuna ulaşılmıştır. Yeterli bulmayan, ağaç dokusunun eskiye oranla azaldığına değinen % 7 oranındaki kullanıcının eski fabrika çalışanları olduğu tespit edilmiştir.

Engelli ulaşımı kullanıcıların yarısı tarafından yeterli bulunurken, % 16 oranındaki kullanıcı engelli olmamaları nedeniyle dikkat etmediklerini belirtmiştir. Yeterli bulmayanlar ise özellikle Kongre Merkezi'ndeki salonda sıkıntı yaşandığını belirtmiştir.

Kullanıcıların otopark alanlarını %66 oranında yeterli bulduğu tespit edilmiştir. Daimi kullanıcılar, özellikle hafta sonları park sorunu yaşandığını belirtmiştir. Bu durumun o bölgeye hafta sonları yoğun kullanıcı akışından kaynaklandığı düşünülmektedir.

Alanın kent merkezinde, kolay ulaşılabilir, kolay kaçılabilir noktada olması, konut ve ticari alanlarla sarılı olması nedeniyle özellikle daimi kullanıcılar ve bölge halkı güvenliği yeterli bulmamaktadır. Ancak alanı diğer amaçlarla kullanan büyük çoğunluğun güvenlikle ilgili bir şikayeti yoktur.

Tablo 3.4: Bursa Merinos İplik ve Dokuma Fabrikası Kullanıcı Memnuniyeti Anket Formu.

1.BÖLÜM (Sosyo demografik Sorular)
1. Cinsiyetiniz a) Kadın b) Erkek
2. Yaşınız a) 18-25 yaş b)26-35 yaş c) 36-45 yaş d) 46-55 yaş e) 55 yaş üstü
3. Medeni Durumunuz a) Bekar b) Evli c) Diğer (Belirtiniz)…….....
4. Eğitim Durumunuz a) İlkokul b) Ortaokul c) Lise d) Yüksekokul e) Üniversite f) Lisansüstü- Doktora g) Diğer (Belirtiniz)……..……..
5. Mesleğiniz a) İşsiz b) Öğrenci c) İşçi d) Memur e) Ev Hanımı f) Serbest Meslek g) Diğer (Belirtiniz)……..……..
2.BÖLÜM (Ulaşım Kolaylığının Sorgulanması)
6. Şehrin hangi bölgesinde ikamet ediyorsunuz? a) Yıldırım b) Osmangazi c) Nilüfer d) Gürsu e) Balat f) Bademli g) Mudanya h) Diğer (Belirtiniz)…….……..
7. Merinos Kültür ve Sanat kompleksinin yerinden memnun musunuz? a) Evet b) Hayır (Nedenini belirtiniz)…….
8. Bu komplekse nasıl ulaşıyorsunuz? a) Yaya b) Metro c) Minibüs d) Özel araç e) Diğer (Belirtiniz)……
9. Bu komplekse giriş kapıları yeterli mi? a) Evet b) Hayır (ise nedenlerini belirtiniz)……..
10. Kompleks içinde ulaşmak istediğiniz birimlere kolay ulaşabiliyor musunuz? a) Evet b) Hayır (ise nedenlerini belirtiniz)…….

Tablo 3.4 Devamı.

3.BÖLÜM (Kompleksin Kullanım Amacının Sorgulanması)
11. Bu kompleksi en çok hangi amaçla kullanıyorsunuz ? □ Restaurant, cafe gibi yeme içme mekanları □ Yeşil alanlar, dinlenme gibi rekreasyon alanları □ Kültür faaliyetleri, konserler,müzeler, sergiler □ Düğün, nikah gibi faaliyetler □ İş, çalışma amaçlı □ Diğer (Belirtiniz)……
12. Bu komplekste hangi binalara sıklıkla gidiyorsunuz? □ Restoran (Müdür Evi) □ Enerji Müzesi (Güç Merkezi) □ Su Kulesi (Seyir Kulesi) □ Soğutma Kulesi (Kafeterya) □ Tabldot (Nikah Dairesi) □ Puantörlük (Mantı Evi) □ İplik Fabrikası (Konservatuar) □ İplik Fabrikası (Sergi Alanı) □ İplik Fabrikası (Tekstil ve Göç Tarihi Müzesi) □ Atatürk Kongre ve Kültür Merkezi □ Salaş ambarları (Lokanta) □ Kafeterya (Göl) □ Diğer (Belirtiniz)……
13. Bu komplekste ihtiyaç duyduğunuz ekstra mekanlar hangileridir? Öncelik sırasına göre numaralandırınız. □satış birimleri □eğlence mekanları (bowling, carting, vs….) □ çocuk eğlence mekanları □sinema □ spor mekanları (fitness, vs….) □ hizmet birimleri (kuaför vs…) □ yok □Diğer (Belirtiniz)…….……
14. Bu komplekse hangi sıklıkla gelirsiniz? a) Her hafta b) Ayda 1 c) Ayda 2 defa d) Yılda 1-2 defa e) İşim olduğunda f) Diğer (Belirtiniz)……..…
15. Bu komplekse misafir getiriyor musunuz? a) Evet b) Hayır

Tablo 3.4 Devamı

4.BÖLÜM (Kompleksin Restorasyonuna Yönelik Algıların ve restorasyon sonrasındaki memnuniyetin Sorgulanması)
16.Bu sahanın ve içerisindeki 13 yapının tarihi miras kapsamında olduğunu, restorasyon öncesinde Fabrika ve buna bağlı sosyal birimler olan yapıların dönüşüm çalışması ile bu şekle geldiğini biliyor musunuz? a) Evet b) Hayır
17. Kompleksin restorasyon öncesi halini biliyor musunuz? a) Evet b) Hayır
18. Yapılan restorasyon uygulamasını başarılı buluyor musunuz? a) Evet b) Hayır (ise nedenlerini belirtiniz) …..……
19. Kompleksin mevcut binalarında havalandırma, aydınlanma ve ısınma gibi konfor koşulları yeterli mi? a) Evet b) Hayır (ise nedenlerini belirtiniz) ……
20 . Kompleksin yeşil alanlarından (ağaç yeterliliği vb.) memnun musunuz? a) Evet b) Hayır (ise nedenlerini belirtiniz) …….....
21. Kompleksin yeşil alan ve binalarında engelli ulaşımı yeterli mi? a) Evet b) Hayır c) Bilmiyorum
22. Kompleksin otopark alanları yeterli mi? a) Evet b) Hayır
23. Bu alanda kendinizi güvende hissediyor musunuz? a) Evet b) Hayır c) Kısmen

4. SONUÇ ve ÖNERİLER

Çalışma alanı olan, Erken Cumhuriyet Dönemi endüstri mirası örneklerinden Bursa Merinos İplik ve Dokuma Fabrikası da kentsel dönüşüm kapsamında yenilenerek kente kazandırılan bir komplekstir. 1938 yılında faaliyete başlayan fabrika, kuruluşundan kapatılmasına kadar geçen 66 yıl boyunca kentin-bölgenin ve ülkenin sosyo-ekonomik ve sosyo-kültürel kalkınmasında etken olmuştur. Ekonomik ömrünü tamamlaması gerekçesiyle 23.09.2004 tarihinde kapatılmış, 2005 yılında tarihi miras kapsamına alınmıştır. 5 yıl süren dönüşüm uygulaması sonunda; korunarak yeniden işlevlendirilen 13, yeni yapılan 4 olmak üzere toplam 17 yapı, yapılar dışında kalan alanlardaki yol, otopark, yeşil doku ve rekreasyon alanları ile 262.000 m^2 alanıyla Bursa Merinos Atatürk Kültür Merkezi ve Parkı olarak halkın kullanımına açılmıştır.

Alan içinde koruma kapsamına alınan özgün işlevlerinde kullanılmayan 13 yapı ve bu yapılara uygulanan müdahaleler özetle şunlardır:

- Dokuma İplik İşletmesi (Atatürk Kültür-Sanat Merkezi)**:**

Plan şeması olarak içi içe 3 bölümden oluşan yapının Müdüriyet bölümünde fabrikanın idari birimleri, Tops İplik İşletmesi bölümünde üretim birimleri, Tefrik ve Yün Yıkama bölümünde ise kirli yün ambarı ve yıkama üniteleri yer almaktadır. Restorasyonda Müdüriyet bölümü ve Tops İplik İşletmesi bölümleri birlikte planlanmış, Kültür ve Sanat Merkezi, Tefrik ve Yün Yıkama Ambarı bölümü ise müze olarak düzenlenmiştir. Müdüriyet ve Tefrik bölümlerinin plan şemaları korunmuş, üretim bölümünde işlev değişikliğinin getirdiği mimari zorunlulukla, alan çağdaş malzemeler kullanılarak bölünmüş, birimler oluşturulmuştur. Yapının cepheleri ana hatlarıyla korunmuştur. Muhdes bölümler kaldırılmış, cephelerin tümünde pencere ve kapı açıklıklarının sayıları, formları ve boyutları değiştirilmiştir. Cepheye kil panel ve alüminyum giydirme sistem uygulanmıştır. Taşıyıcı sistem olarak Müdüriyet ve Tefrik bölümünün betonarme karkası korunmuş, üretim bölümünün orta aksındaki 3 sıra betonarme kolon, çatıdaki kirişlerle birlikte kaldırılmıştır. Bu bölümde inşa edilen yuvarlak çelik kolonlar üzerine oturan kafes kirişler ile çatı konstrüksiyonu oluşturulmuştur. Üretimin diğer bölümlerindeki

modüler şed çatılı çerçeveler ile dik doğrultuda bu çerçeveleri bağlayan 8 metre açıklıklı vierendeel kirişler korunmuştur.

Yapının yeni işlevi gereği yapılan müdahalelerin uygun olduğu, yapının verilen fonksiyonlara uyumu gözlenmiştir. Müdüriyet bölümünün idari birimler için kullanımı, Tefrik ve Yün Yıkama Ambarı bölümünün Müze olarak tefriş edilmesi plan şemalarında büyük değişiklikler gerektirmemiştir. Üretim bölümünün ana mekanının çağdaş malzeme ile birimlere ayrılması ve nitelikli çatı sisteminin kapanmaması için tavan kaplama malzemesi kullanılmaması doğru bir uygulama olarak değerlendirilmiştir. Ancak; bu bölümün daimi kullanıcılardan konservatuar sanatçıları yapının akustiğinin uygun olmadığını önemle vurgulamışlardır. Yapının bu bölümü yapı fiziği açısından kullanım fonksiyonuna uygun değildir.

Müdüriyet, Üretim ve Tefrik ve Yün Yıkama Ambarı bölümlerinden oluşan dört cephenin silüet olarak korunmasına karşın, alüminyum giydirme sistem ile kil panel kaplanması ile özgün cephe karakterinin bozduğu gözlenmiştir.

- Güç Merkezi (Enerji Müzesi):

İşletmenin ve bölgenin elektrik üretimini sağlayan yapı, makine-trafo dairesi, Türbin Dairesi ve Kazan Dairesi olmak üzere 3 bölümden oluşmuştur. Restorasyon uygulamasında makine trafo dairesi yıkılmış, Türbin ve Kazan daireleri birlikte Enerji Müzesi olarak düzenlenmiştir. Yapının cepheleri muhdeslerden arındırılıp özgün haliyle korunmuş, taşıyıcı sisteme müdahale edilmemiştir.

Plan şemasının ve cephelerin korunmasının, yapının içindeki trafolar, pompa ve kazanların özgün yerlerinde sergilenmesinin ve müze tefrişinin başarılı olduğu düşünülmektedir.

- Müdür Evi (Restoran):

İşletmenin müdür lojmanı olarak kullanılan yapı, restorasyon uygulaması ile restoran olarak düzenlenmiştir.

Plan şeması, taşıyıcı sistem ve cephelerin korunması, cephelerde karakteri bozmayacak yenilikler yapılmış olmasıyla restorasyonun başarılı olduğu düşünülmektedir. Kullanıcının yoğunlukla tercih ettiği bir mekan olması işlevlendirmenin doğru yapıldığını göstermektedir.

- Tabldot, Eski Misafirhane, Revir, Tüketim Kooperatifi (Nikah Salonu):

Düğün Salonu, Misafirhane, yemekhane, revir, halı satış deposu olarak kullanılan, bir iç avluyu saracak şekilde yerleşmiş olan bu yapılardan tüketim kooperatifi hariç diğer üçü plan şeması olarak iç içedir. Dönüşüm uygulamasında kompleks bütün olarak nikah dairesi ve buna bağlı birimler olarak düzenlenmiştir.

Yeni işlevin özgün plan şemasına uyumlu olması nedeniyle ana birimlerde büyük değişiklikler yapılmamıştır. Özgün işlevinin sürdürülmesi, plan ve cephelerdeki ana karakterin korunması nedenleriyle başarılı bir restorasyon olduğu düşünülmektedir. Kuzey yönünden avluya çıkan İspanyol karakterli taş merdivenlerin formu ile bu merdivenlerle avlu zeminlerinin özgün taş kaplamasının mozaik ile yenilenmesinin yanlış uygulama olduğu düşünülmektedir.

- Puantörlük (Restoran):

İşçi giriş-çıkış kontrol birimi olarak inşa edilmiş olan tek katlı yığma yapı dönüşüm planlamasında alan içinde başka bir noktaya taşınmış ve yönü de değiştirilerek rekonstrüksiyon yöntemi ile inşa edilmiştir. Restoran olarak düzenlenmiştir.

Yapının ana karakterini oluşturan iki faktör çatı sistemi ve cephede yer alan geniş çift kanatlı kapılardır. Ahşap asma konstrüksiyonlu asma çatı sistemi teknik olarak özgün formunda yapılmıştır. Ancak yeni yapılan yapının özgün cephe karakterinde olmaması nedeniyle yapının kimliğinin yansıtılamadığı gözlenmektedir.

- Su Kulesi (Seyir Kulesi):

Ham su deposu olarak inşa edilmiş olan kule restorasyon uygulamasında seyir kulesi olarak düzenlenmiştir.

Kulenin strüktürel yapısı, silüeti korunmuş ancak işlev değişikliğinin getirdiği gerekliliklerle kapalı alanların cepheleri şeffaflaştırılmış, kapalı yüzeylere alüminyum kompozit paneller uygulanmış, merdiven form ve malzeme olarak yenilenmiştir.

Simgesel niteliği ile kent için önemli olan bu yapının kapalı alanlarının cephelerinde yapılan değişikliğin yapının karakterini bozduğu düşünülmektedir.

- Soğutma Kulesi (Kafeterya):

Güç Merkezi'ndeki Türbin suyunu soğutmak amaçlı inşa edilmiş olan yapı, suyun soğutulmasını sağlayan haznelerin yer aldığı betonarme zemin bölümü, ahşap ızgaralı pabuç ve çelik kuşaklarla sarılmış ahşap duvarlı kule bölümlerinden oluşmuştur. Yapı altıgen formludur. Restorasyonda kafeterya olarak düzenlenmiştir. Silüet olarak korunmuş ancak fonksiyon değişikliği sebebiyle plan şeması, taşıyıcı sistem ve yapı malzemeleri değiştirilmiştir.

Yeni planlamada yapıya verilen işlevin doğru olduğu kullanıcının sıklıkla tercih etmesinden anlaşılabilmektedir. Fonksiyon değişikliğinin getirdiği mimari zorunluluk gereği plan şemasının ve yapı malzemelerinin değişmesi uygun kabul edilmektedir. Ancak kompleks ve Bursa için simgesel nitelikte olan bu yapıda cephe karakterinin bütünüyle bozulduğu gözlemlenmiştir. Bu nedenle uygulamanın yanlış olduğu düşünülmektedir.

Dönüşüm planlamasıyla alan içine yeni yapılan 4 yapı özetle şunlardır:

- Atatürk Kongre Merkezi:

2 bodrum, zemin ve 1. kat olmak üzere 4 katlı olarak betonarme sistemle inşa edilmiştir. İçinde 4 gösteri salonu, açık fuaye alanı, seminer salonları, kongre büroları, sanatçı odaları ve sosyal alanlar bulunan yapıda ulusal ve uluslar arası kongre, seminer, toplantı, konferans organizasyonları ile konser, tiyatro, bale gibi kültürel etkinlikler yapılmaktadır.

Kompleks içinde işlev olarak birbirini tamamlayan iki yapı; alanın en büyük tescilli yapısı olan Dokuma ve İplik Fabrikası ve Atatürk Kongre Merkezi'dir. Bu yapıların fiziki ilişkilerinin başarılı olduğu düşünülmektedir. Yapılar arasındaki bağlantı, yeni yapının korunan yapı yüksekliğini geçmemesi ve modern çizgiler ve çağdaş malzeme kullanılarak yapılan cepheleri ile tarihi alan içine yerleştirilen yeni yapıların sahip olması gereken kriterlere uygun olduğu düşünülmektedir. İşlevi itibarıyla alan içinde en çok kullanılan ve beğenilen yapı olduğu kullanıcı görüşü ile analiz edilmiştir.

- Lokanta:

Zemin ve 1. kat olmak üzere 2 katlı olarak inşa edilmiştir. Fabrika alanı içinde 1957 yılında yapılan, dönüşüm uygulamasında koruma kapsamına alınmayan Salaş Ambarları 'nın özgün çatı makas birleşim esinlenerek lokanta olarak inşa edilmiştir.

Yapı mimari güzelliği, araçla kolay ulaşılabilir konumu ve doğru işletim sistemi ile sıkça tercih edilen bir mekandır. Zorunluluk olmamasına rağmen, 3 yanında yer alan tescilli yapıların ortasına, bir yoğunluk oluşturacak ve silüeti etkileyecek şekilde yerleşmesinin uygun olmadığı düşünülmektedir.

- Otopark, Açık Sergi Alanı:

Atatürk Kültür-Sanat Merkezi'nin kuzeyinde yer alan, bodrum ve zemin olarak betonarme sistemle inşa edilmiş olan yapının bodrum katı otopark, zemin katı Kültür Sanat Merkezi'ne ait açık sergi alanı olarak kullanılmaktadır.

İşlevsellik açısından doğru bir planlama olduğu ancak Kültür Sanat Merkezi cephelerini kısmen kapattığı gözlemlenmektedir.

- Restoran (Göl Kafe):

Tek katlı betonarme sistemle yapılmış olan yapının arazinin eğimiyle uyumu, yeşil doku ve göletle bütünlük sağlaması nedeniyle başarılı bir uygulama olduğu düşünülmektedir. Kullanıcının da bu yapıyı sıklıkla tercih ettiği tespit edilmiştir.

Özetle; Bursa Merinos Atatürk Kültür Merkezi ve Parkı kent içindeki konumu ve doğru planlanmış işlevi ile tercih edilen bir merkez olmuştur. Kent merkezinde, hem toplu taşıma hem de özel araç ile kolay ulaşılabilir bir noktada olması işlevi ile örtüşmektedir. Alan kullanıcılarının büyük çoğunluğunun kompleksi kolay ulaşılabilirliği ile konumunu fonksiyonuna uygun bulması bu görüşü desteklemektedir. Alana giriş kapılarının, içindeki araç-yaya yollarının, otoparkın ve yeşil alanın yeterli olduğu düşünülmektedir. Kullanıcı verileri de bu görüşü desteklemektedir. Ortak alanda umumi tuvalet ve ibadet mekanına ihtiyaç olduğu tespit edilmiştir. Bunlar dışında ilave birimlere ihtiyaç olmadığı, kütle-yeşil alan dengesinin başarılı olduğu ilave edilecek her kütlenin rekreasyon alanında kayba sebep olacağı gözlenmektedir Alan içindeki binaların yapı fiziği konfor koşulları açısından yeterli olduğu ancak konservatuar binasının akustik probleminin çözülmesi gerektiği tespit edilmiştir. Alanın otopark bölümlerinin yeterli olduğu, yoğun kullanım olduğu günlerde yaşanan karışıklık sorununun doğru yönlendirme ile çözülebileceği düşünülmektedir. Güvenlik birimlerinin sayı ve yetkilerinin artırılması ile güvenlik sorunun çözülebileceği düşünülmektedir.

Sonuç olarak alan kullanıcılarının çoğunun dönüşümü başarılı buluyor olması ve bu kompleksi özellikle Kültür Sanat faaliyetleri olmak üzere içindeki sosyal

birimleri ve rekreasyon bölümlerini kullanmayı sıklıkla tercih etmesi, çalışmanın başarılı olduğunun ve kent için bir kazanım olduğunun bir göstergesidir.

21. yüzyılda kentlerin sosyo-ekonomik değişim ve gelişiminin beraberinde getirdiği sorunlara çözüm olan kentsel dönüşüm projeleri ile kent merkezde kalan, tarihi miras kapsamındaki yapı ve alanların koruyarak kente kazandırılması, evrensel değerlere sahip, kuruldukları dönem için bir ilk olan bu yapıların korunarak dönüştürülmesi bölgesel yenilemenin en hassas öğesidir.

Kentsel dönüşüm kapsamında kültür mirası olan yapıların gelecek nesillere doğru şekilde aktarılabilmesi ve bu kapsamında yer alan eserlerin etkin korunması, özgün işlevini devam ettiremeyecek olan yapıların günün koşullarına uygun işlevlendirilmesi ile mümkün olmaktadır. Dönüşüm ve restorasyon uygulamaları ile yenilenecek olan alanlar öncelikle çok yönlü bir senaryo ile planlanmalıdır. Belirlenen işlev, ihtiyaçlar ve konumun birbirini desteklemesi alanın efektif kullanılması için önemli bir kriterdir. Yeni işlevlendirmelerde yapının karakterinin korunması adına plan şeması ve cephe düzenlerinin bozulmaması, mimari gereklilikten dolayı ilave edilecek bölümlerdeki yapı elemanlarının özgün malzemelere uygun seçilmesi önemle gerekmektedir. Dönüşümü tamamlanıp yeni işlevi ile kullanıma açılan yapıların düzenli bakım ve onarım çalışması, disiplinli işletilmesi ve alanın turistik tanıtımının güçlü olması da dönüşüm sonrası korumayı sağlamaktadır. Başarılı dönüşüm ve restorasyon çalışmaları halkın kültürel varlıklar konusunda bilinçlenmesini de sağlayacaktır.

KAYNAKLAR

Akkılıç Y., (1988), "Atatürk ve Bursa'', 1.Baskı, Olay Gazetesi Yayınları.

Akkılıç Y., (2002), "Bursa Ansiklopedisi '', 1.Baskı, Burdef Yayınları.

Altepe R., (2012), Türkiye'de yeni gündem: Endüstri mirası - "Türkiye'de son büyük örnek: Merinos Tekstil Sanayi Müzesi", Tarihi Kentler Birliği 34-41, İstanbul, Türkiye , 20.Ekim.

Altun M., Ünlü H., (2001) "Cumhuriyetin Kuruluş Yıllarında Bursa ve Merinos'', 1. Baskı, Uludağ Üniversitesi Yayınları.

Elbas A., Erdönmez A., (2015), "Merinos'', In: Elbas A. Edıtor, 1. Baskı, Bursa Kültür A.Ş.

Bursa İl Yıllığı, (1967), "Merinos'', 1. Baskı, Fono Matbaası.

Cengizkan A., (2006), İstanbul Silahtarağa Elektrik Santrali Türkiye'de Fabrika ve İşçi Konutları, TMMOB Mimarlar Odası Ankara Şubesi, 45, 3-79.

Cengizkan.N.M., (2006), "Endüstri Yapılarında Yeniden İşlevlendirme: İş'i Biten Endüstri Yapıları Ne İşe Yarar'' TMMOB Mimarlar Odası Ankara Şubesi, 45, 9-11.

Kaya B., (2012), " Endüstri Mirasımızın Korunmasında Planlama Yaklaşımı'', Uzmanlık Tezi, T.C. Kültür ve Turizm Bakanlığı İzmir II Numaralı Kültür Varlıklarını Koruma Bölge Kurulu Müdürlüğü.

Kıraç B., (2001), Türkiye'deki Tarihi Sanayi Yapılarının Günümüz Koşullarına Göre Yeniden Değerlendirilmeleri Konusunda Bir Yöntem Araştırması, Doktora Tezi, Mimar Sinan Üniversitesi.

Köksal T.G., Ahunbay Z., (2006), "İstanbul'daki Endüstri Mirası İçin Koruma ve Yeniden Kullanım Önerileri", İstanbul Teknik Üniversitesi Dergisi, 5, (2),125-136.

Oral E.Ö.,(2004) "Bursa'daki İpek Fabrikaları ve İpekçilikle İlgili Endüstri Mirasının Korunması'', Doktora Tezi, İstanbul Teknik Üniversitesi.

Oral Ö., 2007 " Bursa'daki İpek Fabrikaları ve İpekçilik ile İlgili Endüstri Mirasının Korunması'', 1. Baskı, Mimarlar Odası Bursa Şubesi Yayınları.

Oğuz D., Saygı H., Akpınar N., (2010) **"**Kent içi Endüstri Alanlarının Dönüşümüne Bir Model: İzmit/Sekapark '' Coğrafi Bilimler Dergisi, 8(2), 157-167.

Özüdoğru, A. A., (2010), " Adana'da Dokuma Sanayi Yapılarının Endüstri Mirası Kapsamında İncelenmesi '', Yüksek Lisans Tezi, Çukurova Üniversitesi.

Şimşek E., (2006), "Endüstri Yapılarının Kültürel Miras Olarak İrdelenmesi ve Değerlendirilmesi: İzmir Liman Arkası Bölgesi Örneği, Yüksek Lisans Tezi'', Dokuz Eylül Üniversitesi.

TMMOB., (2008), Korumada Yeni Tanımlar Yeni Kavramlar: **"**Endüstri Mirası'', Türkiye Mühendis Mimarlar Odası Birliği, Mimarlar Odası.

Toros H., (1954), "Türkiye Sanayi Devlet İşletmeleri '',1. Baskı, Güven Basımevi.

Tülücü T.A., (2007), "Adana Kenti Tarihi Endüstri Yapılarının Yapısal Analizi ve Korunması İçin Bir Yöntem Araştırması'', Doktora Tezi, Gazi Üniversitesi.

Uzun M., (2014) "Endüstri Alanı Dönüşüm Projesi Sekapark'ın (Kocaeli-İzmit) Kıyı Kullanımına Etkisi'' Marmara Coğrafya Dergisi, 30,154-179

Web 1, (2016), http://www.erih.net/index.php, (ErişimTarihi: 15/06/2016)

Web 2, (2016), http://www.docomomo.com/ , (ErişimTarihi: 15/06/2016)

Web 3, (2015), http://www.e-faith.org, (ErişimTarihi: 15/06/2016)

Web 4, (2015), http://www.sia-web.org, (ErişimTarihi: 15/06/2016)

Web 5, (2016), http://whc.unesco.org/en/list/867, (ErişimTarihi: 15/06/2016)

Web 6, (2016), http://tr.wikipedia.org/wiki/Ruhr_bölgesi, (ErişimTarihi: 15/06/2016)

Web 7, (2016), http://www.arkitera.com/haber/4907/ruhr-bolgesi-ni-basariyla-donusturen-projenin-sirlari, (ErişimTarihi: 15/06/2016)

Web 8, (2016), http://v3.arkitera.com/g162-fonksiyon%20donusumu.html?year=%20&aID=2885&o=2866 (ErişimTarihi: 15/06/2016)

Web 9, (2016), http://v3.arkitera.com/g162-fonksiyon-donusumu.html?year=&aID=2872&o=2866, (ErişimTarihi: 15/06/2016)

Web 10, (2016), http://v3.arkitera.com/g162-fonksiyon-donusumu.html?year=&aID=2871&o=2866, (ErişimTarihi: 15/06/2016)

Web 11, (2016), https://tr.wikipedia.org/wiki/Cibali_T%C3%BCt%C3%BCn_Fabrikas%C4%B1 (ErişimTarihi: 15/06/2016)

Web 12, (2016), http://www.mimarizm.com/makale/mehmet-alper-ile-cibali-tutun-ve-sigara-fabrikasi-ndan-kadir-has-universitesi-ne_113537, (ErişimTarihi: 15/06/2016)

Web 13, (2016), http://www.degisti.com/index.php/archives/6137, (ErişimTarihi: 15/06/2016)

Web 14, (2016), http://v3.arkitera.com/g162-fonksiyon donusumu.html?year=&aID=2876&o=2865, (ErişimTarihi: 15/06/2016)

Web 15, (2016), http://www.rmk-museum.org.tr/rmk_tarihce.htm,(ErişimTarihi: 15/06/2016)

Web 16, (2016), http://v3.arkitera.com/g162-fonksiyon-donusumu. html?year=&aID=2882&o=2865, (ErişimTarihi: 15/06/2016)

Web 17, (2016), http://www.tofasanadoluarabalarimuzesi.com/, (ErişimTarihi: 15/06/2016)

Web 18, (2016), http://fotograf.bursa.com.tr/fabrika-i-humayun/, (ErişimTarihi: 15/06/2016)

Web 19, (2016) http://www.merinosakkm.com/?sayfa=icerik&id=61&lg=tr, (ErişimTarihi: 15/06/2016)

Web 20, (2016), https://www.google.com.tr/maps/@40.2295228,28.9854862,14z, (ErişimTarihi: 15/06/2016)

Web 21, (2016), http://lcivelekoglu.blogspot.com.tr/2013/11/83-yil-once-bugun-bursa-merinos.html, (ErişimTarihi: 15/06/2016)

Web 22, (2016), http://www.kadimdostlar.com/topic/71788-bursa-merinos-fabrikasy-sumerbank-merinos-yunlu-sanayi-dokuma-fabrikasy-turkiyenin-ylk-sanayilethme -atylymlary-cercevesinde-1938de-bursada-hizmete-girmith-tekstil-fabrikasy/, (ErişimTarihi: 15/06/2016)

ÖZGEÇMİŞ

1976 yılında Afyon'da doğmuştur. İlk, orta ve lise eğitimimi Bursa'da tamamlamıştır. Trakya Üniversitesi Mimarlık Fakültesinin Mimarlık Bölümünü 1999 yılında tamamladıktan sonra Gebze Teknik Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü Mimarlık Anabilim Dalında Yüksek Lisans eğitimime başlamıştır. Yine aynı yıl Bursa'da ücretli mimar olarak bir süre çalıştıktan sonra 2004-2005 yıllarında NTC Yapı Endüstrisi Ltd.Şti. tarafından proje işleri alınan Merinos yerleşkesi rölöve çalışması ekibinde bulunmuştur. Meslek hayatını Bursa'da sürdürmektedir. Meslektaşı olan eşi ile birlikte 2007 yılında kurdukları D2 Tasarım Mimarlık Firması'nda, firma ortağı olarak yaklaşık 10 teknik eleman personelle birlikte çoğunlukla eski eser restorasyon projeleri ile kamu kurumları projeleri üzerinde çalışmaktadır. Firma olarak imza attığı önemli eski eser projeleri arasında, Sümela Manastırı, Ihlara Vadisi Selime Katedrali, Bursa Hanlar Bölgesi'nin büyük bir kısmı (Kozahan, İvazpaşa, Gelincik, Sipahi, Yorgancılar Çarşıları), Bursa Muradiye Külliyesi, İstanbul Şişli Teşvikiye Camii, Edirne Hıdırlık Tabyaları rölöve, restitüsyon ve restorasyon projeleri, Bursa Ulucami Cadde Cephe Sağlıklaştırma projesinin de içinde bulunduğu çok sayıda cephe sağlıklaştırma projeleri ile Cumalıkızık Kentsel tasarım projesi de bulunmaktadır. Ayrıca bunların dışında 100'ü aşkın sayıda anıtsal yapı (çoğu cami olmak üzere) ve sivil mimarlık örneğinin restorasyon projeleri ofisinde üretilmiştir. Evli ve 2 çocuk annesidir.

EKLER

Diğer Ekler CD İçeriği

EK A: Envanter Listesi

EK B: Deney Sonuçları

EK C: Dokuma ve İplik İşletmesi Rölöveler

EK D: Dokuma ve İplik İşletmesi Restorasyon Projeleri

EK E: Güç Merkezi Rölöveler

EK F: Güç Merkezi Restorasyon Projeleri

EK G: Müdür Evi Rölöveler

EK H: Müdür Evi Restorasyon Projeleri

EK I: T.-E.M.-R.-T.K Rölöveler

EK K : T.-E.M.-R.-T.K Restorasyon Projeleri

EK L: Puantörlük Rölöveler

EK M: Puantörlük Reskonstrüksiyon Projeleri

EK N: Su Kulesi Rölöveler

EK O: Su Kulesi Restorasyon Projeleri

EK Ö: Soğutma Kulesi Rölöveler

EK P: Soğutma Kulesi Restorasyon Projeleri